

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ธุรกิจการเกษตร)

ปริญญา

ธุรกิจการเกษตร

เศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบการทำ FTA ASEAN-China ที่มีต่อการส่งออกมังคุดของไทยไปจีน

Impacts of FTA ASEAN-China on the Export of Thai Mangosteen to China

นามผู้วิจัย นายนันทพงศ์ นานอน

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์กัมปนาท เพ็ญสุภา, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์อิสริยา บุญญะศิริ, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์เรืองโร โตกฤษณะ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ชีระกุล, D.Agr)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ผลกระทบการทำ FTA ASEAN-China ที่มีต่อการส่งออกมังคุดของไทยไปจีน

Impacts of FTA ASEAN-China on the Export of Thai Mangosteen to China

โดย

นายันทพงษ์ นานอน

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ธุรกิจการเกษตร)

พ.ศ. 2552

นันทพงษ์ นานอน 2552: ผลกระทบการทำ FTA ASEAN-China ที่มีต่อการส่งออกมั่งคุดของไทยไปจีน ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ธุรกิจการเกษตร) สาขาวิชาธุรกิจการเกษตร
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
อาจารย์กัมปนาท เพ็ญสุภา, Ph.D. 153 หน้า

การศึกษาที่มีผลกระทบของการทำ FTA ASEAN- China ที่มีต่อการส่งออกมั่งคุดของไทยไปจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบย่อยการผลิต การแปรรูปและการส่งออกมั่งคุดไทยไปจีนและวิเคราะห์ผลกระทบของการทำ FTA ต่อปริมาณการนำเข้ามั่งคุดของจีนจากไทย โดยใช้ ค่าเฉลี่ย พ.ศ. 2543-พ.ศ. 2550 โดยใช้สมการถดถอยพหุคูณ, ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏและแบบจำลอง BCG Model จากข้อมูลทุติยภูมิรายไตรมาส ของปี พ.ศ. 2543-พ.ศ. 2550 โดยศึกษาสินค้าในพิกัดศุลกากร HS 0804500301 มั่งคุด (สดหรือแห้ง)

ผลการศึกษาในส่วนของระบบธุรกิจเกษตรพบว่า ในช่วงหลังการมี FTA ไทย-จีนมีผลบังคับใช้ ทำให้เกิดมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff) มากขึ้นซึ่งส่งผลทำให้ต้นทุนของ ระบบการผลิต การแปรรูป และการส่งออกเพิ่มขึ้น ส่วนในเรื่องของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบพบว่าไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกมั่งคุดไปจีนทั้งก่อนและหลัง FTA มีผลบังคับใช้ จากแบบจำลอง Boston Model โดยทำการเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซียทำให้ทราบว่าก่อน FTA ไทย-จีนจะมีผลบังคับใช้ ไทยได้อยู่ในตำแหน่ง Star ส่วนอินโดนีเซียอยู่ในตำแหน่ง Dog แต่หลังจาก FTA ไทย-จีนมีผลบังคับใช้ส่งผลให้ตำแหน่งของไทยเปลี่ยน ไปอยู่ในตำแหน่ง Cash Cow และอินโดนีเซียได้เปลี่ยนไปอยู่ในตำแหน่ง Question Marks ในส่วนของการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้ามั่งคุดของจีนจากไทยพบว่า มูลค่าของ GDP ประเทศจีนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในด้านบวกและราคาส่งออกเฉลี่ยของประเทศไทยเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในทางด้านลบต่อปริมาณการนำเข้ามั่งคุดของจีนจากไทย

จากผลการศึกษาทำให้ได้แนวนโยบายและกลยุทธ์ในการเพิ่มปริมาณการส่งออกมั่งคุดของประเทศไทยยังประเทศจีนโดยการ ปรับลดต้นทุนในระบบธุรกิจมั่งคุด การขจัดมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff) รวมถึงการขยายตลาดมั่งคุดของไทยในจีนไปยังส่วนภูมิภาคต่างๆที่ยังไม่มีการบริโภคมั่งคุด เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและขยายตลาดมั่งคุดของไทยในจีน

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Nantapong Nanon 2009: Impacts of FTA ASEAN- China on the Export of Thai Mangosteen to China. Master of Arts (Agribusiness), Major Field: Agribusiness, Department of Agricultural and Resource Economics. Thesis Advisor: Mr. Kampanart Phensupha, Ph.D. 153 pages.

The objectives of the study were to explore production sub-system, processing and export of Thai mangosteen to Republic of China, and to analyze impact of FTA (ASEAN - China) on Thai Mangosteen to the Republic of China by using Reveal Comparative Advantage Index (RCA) and Boston Consulting Group model. Both primary and secondary data were used in this study. Only emerging in tariff HS. 0804500301 mangosteen was analyzed.

The study of agribusiness system found that there was significant effect of more non tariff measures after FTA ASEAN-China. These measures resulted in costly of production, processing and export. The result of competitive advantage found that Thai had competitive advantage in the export of Thai mangosteen both before and after FTA ASEAN - China. From BCG Matrix Model comparing with Indonesia revealed that Thailand has been ranked at “Star” before FTA ASEAN-China and Indonesia has been ranked at “Dog”. After FTA ASEAN-China was applied it resulted in lower position of Thai RCA to the rank at “Cash Cow” and Indonesia to the rank at “Question Mark”. From the analysis of factors that impact on mangosteen export quantity found that China GDP was positive effect on mangosteen input to the average exporting price was negative effect on mangosteen input to the Republic of China from Thailand.

The study revealed that policy guidelines and strategies to increase Thailand’s mangosteen export to the Republic of China should be implemented. By reducing cost in mangosteen business system, decrease some limitations and obstacles of non-tariff measures including extend Thai mangosteen market into other regions where people never consume mangosteen in to increase Thailand’s competitive advantage and to extend Thai mangosteen market in China.

_____ / _____ / _____
Student’s signature Thesis Advisor’s signature

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงด้วยความกรุณาจากบุคคลหลายท่านที่ได้ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ดร.กัมปนาท เพ็ญสุภา ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยดี โดยตลอดมา ขอขอบพระคุณ อาจารย์ดร. อิศรียา บุญญะศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่ ให้คำแนะนำซึ่งเป็นประโยชน์เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอบพระคุณ พี่นุช โครงการและเจ้าหน้าที่โครงการทุกท่านที่คอยอำนวยความสะดวกใน ทุกๆ เรื่องและขอขอบคุณ พี่ออย, บั๊ลิ และพี่ๆเพื่อนๆ MAB 6 ทุกคนที่คอยให้กำลังใจและคำปรึกษา และที่ขาดไม่ได้คือ พี่โอที่คอยเป็นเสาหลักคอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในทุกๆเรื่องให้กับMAB 6 ของเราตลอดมา

พร้อมกันนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาของผู้วิจัยและผู้ที่ทำให้การสนับสนุนทั้ง กำลังกายกำลังใจและกำลังทรัพย์ตลอดจนความรักและความเข้าใจที่ดีมาโดยตลอด

ท้ายสุดนี้ ประโยชน์อันใดที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้พึงมี ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดามารดา และ อาจารย์ทุกท่านและหากเกิดข้อผิดพลาดประการใดผู้วิจัยขอน้อมรับไว้ทุกประการ

นนทพงศ์ นานอน
กุมภาพันธ์ 2552

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
ขอบเขตของการศึกษา	9
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา	14
กรอบแนวความคิดในการศึกษาของการศึกษา	26
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	27
การเก็บรวบรวมข้อมูล	27
การวิเคราะห์ข้อมูล	27
แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	28
บทที่ 4 สภาพทั่วไปของระบบธุรกิจการส่งออกมังคุด	34
ข้อตกลงการค้าเสรีและหลักการทั่วไปของข้อตกลงการค้าเสรี	34
ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน	39
ภาพรวมการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน (ปี 2543-2549)	45
ปัญหาและอุปสรรคทางการค้าผลไม้กับประเทศจีน	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์	83
ผลการวิเคราะห์	83
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	93
สรุป	93
ข้อเสนอแนะ	97
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	99
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก ความเป็นมาของเขตการค้าเสรี	103
ภาคผนวก ข กรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจ	113
ภาคผนวก ค ช่องทางการกระจายสินค้าในจีน	131
ภาคผนวก ง ข้อมูลและผลการศึกษา	147

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	มูลค่าในการนำเข้ามังคุดจากประเทศต่างๆของจีน ปี พ.ศ. 2543-2550	3
2	ส่วนแบ่งตลาดของการนำเข้ามังคุดจากประเทศต่างๆของจีน ปี พ.ศ. 2543-2550	4
3	ปริมาณของการนำเข้ามังคุดก่อนและหลังทำข้อตกลงทางการค้าเสรีไทย- จีนจากประเทศต่างๆของจีน ปี พ.ศ. 2543-2550	6
4	แบบการลด / ยกเลิกภาษีของสินค้าปศุสัตว์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและ ประเทศจีน	41
5	มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนเปรียบเทียบก่อนและหลัง FTA ไทย-จีน	46
6	โครงสร้างการส่งออกสินค้าของประเทศไทยไปยังประเทศจีนแยกตาม กลุ่มสินค้าเศรษฐกิจปี 2545 – 2550	47
7	การส่งออกมังคุดสดของประเทศไทยไปยังประเทศจีนปี 2543 – 2550	49
8	การส่งออกมังคุดสดของประเทศไทยไปยังประเทศจีนก่อนและหลังการทำ FTA	49
9	ต้นทุนการผลิต ปี 2545 - 2551 เฉลี่ยทั้งประเทศ	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	ขนาดของผลจะพิจารณาจากน้ำหนัก หรือเส้นผ่านศูนย์กลางที่วัดตามแนวขวาง	68
11	ปริมาณและมูลค่าการนำเข้ามังคุดสดของประเทศไทย ปี 2545 – 2549	72
12	ระยะทางและต้นทุนค่าขนส่งในการส่งออกทางทะเลจากต้นทางถึงปลายทางของมังคุด	79
13	ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของไทยและอินโดนีเซีย หลังข้อตกลงเขตการค้าเสรีมีผลบังคับใช้	88
14	ปริมาณการนำเข้ามังคุดจากไทยและอินโดนีเซียของจีน (ต้น) ก่อนและหลัง ข้อตกลงเขตการค้าเสรีมีผลบังคับใช้	88
15	แสดงผลของการวิเคราะห์ RCA , BCG	92
16	แสดงผลของการวิเคราะห์ Regression	92
ตารางผนวกที่		
1	สินค้าที่ได้ลดภาษีสินค้าล่วงหน้า	123
2	เส้นทางการขนส่งสินค้าไทยไปยังประเทศจีน	134
3	เส้นทางการขนส่งมังคุดจากชุมพรไปยังท่าเรือแหลมฉบัง	141

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
4	เส้นทางการขนส่งม้งคูดจากจันทบุรีไปยังท่าเรือแหลมฉบัง	142
5	เส้นทางการขนส่งม้งคูดจากจันทบุรีไปยังท่าเรือแหลมฉบัง	143
6	เส้นทางการขนส่งม้งคูดจากฮ่องกงไปยังตลาดเจียงหนานเมืองกวางโจว	144
7	มูลค่าส่งออกและนำเข้าม้งคูดของไทยและอิน โคนีเซียไปจีนรวมถึงมูลค่าการออกและนำเข้าสินค้าทั้งหมดของไทยและอิน โคนีเซียไปจีน	147
8	ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้าม้งคูดของจีนจากไทย	149
9	ข้อมูลที่ใช้ในการสร้างแบบจำลอง BCG ก่อนหลังทำข้อตกลงทางการค้าเสรีไทย-จีน มีผลบังคับใช้ (พ.ศ. 2544-2546)	150
10	ข้อมูลที่ใช้ในการสร้างแบบจำลอง BCG ก่อนหลังทำข้อตกลงทางการค้าเสรีไทย-จีน มีผลบังคับใช้ (พ.ศ. 2548-2550)	151
11	ข้อมูลที่ใช้ในการสร้างแบบจำลอง RCA ก่อนหลังทำข้อตกลงทางการค้าเสรีไทย-จีน มีผลบังคับใช้ (พ.ศ. 2543-2550)	151
12	ผลการวิเคราะห์อุปสงค์การนำเข้าม้งคูดของจีนจากไทย	152

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบย่อยในโครงสร้างระบบย่อยธุรกิจการเกษตร	17
2	แบบจำลอง BCG Matrix	24
3	แบบจำลอง BCG มังคุด	31
4	ขั้นตอนปฏิบัติสำหรับมังคุดสดเพื่อส่งออกไปยังประเทศจีน	71
5	กระบวนการขนส่งมังคุดไทยไปจีน	76
6	เส้นทางการขนส่งมังคุดไทยไปจีนทางทะเล	77
7	แสดงความสำคัญของค่าความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ(RCA) ในแต่ละปี	87
8	ตำแหน่งของมังคุดก่อนเขตการค้าเสรีไทย-จีนมีผลบังคับใช้	90
9	ตำแหน่งของมังคุดหลังเขตการค้าเสรีไทย - จีนมีผลบังคับใช้	91
ภาพผนวกที่		
1	กระบวนการขนส่งสินค้าผ่านแดนไทย – ลาว – เวียดนาม – จีน	135
2	ช่องทางการกระจายสินค้าจากประเทศส่งออกจนถึงผู้บริโภคปลายทาง	139

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพผนวกที่		หน้า
3	สัดส่วนการกระจายผลไม้ของประเทศไทยไปยังเมืองหลัก ๆ ของประเทศ	139
4	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบย่อยในโครงสร้างระบบย่อยธุรกิจการเกษตร	141
5	เส้นทางการขนส่งมังคุดจากจันทบุรีถึงท่าเรือแหลมฉบัง	142
6	เส้นทางการขนส่งมังคุดจากท่าเรือแหลมฉบังถึงฮ่องกง	143
7	เส้นทางการขนส่งมังคุดจากฮ่องกงไปยังตลาดเจียงหนานเมืองกวางโจว	144

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีการส่งออกผลไม้ไปจำหน่ายต่างประเทศมานาน แต่การส่งออกเพิ่งจะได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจังในไม่กี่ปีมานี้ โดยกรมส่งเสริมการส่งออกและสำนักงานที่ปรึกษาการพาณิชย์ประจำประเทศต่างๆ ของกระทรวงพาณิชย์เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่โฆษณาผ่าน สื่อมวลชนในต่างประเทศ จนกระทั่งการส่งออกประสบความสำเร็จพอสมควร ทั้งในรูปของผลไม้สดและผลไม้แปรรูป ในปัจจุบันนี้การค้าระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของนานาประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศที่จำเป็นต้องพึ่งรายได้จากการส่งออกสินค้าไปประเทศอื่นเป็นหลักสำคัญ ดังนั้น การเจรจาทางการค้าระหว่างประเทศจึงมีบทบาทสำคัญตามมา ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ คือการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดการเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น เพื่อเป็นการขยายตลาดสินค้าของแต่ละประเทศ ซึ่งเป็นการขจัดอุปสรรคและเป็นการเพิ่มโอกาสทางการค้าให้มากขึ้น สำหรับประเทศไทยรัฐบาลได้มีนโยบายในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของกระทรวงพาณิชย์ โดยแบ่งกลุ่มประเทศเป้าหมายสำหรับการจัดตั้งเขตการค้าเสรีระดับทวิภาคีออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นประเทศเป้าหมายที่ไทยให้ความสำคัญในการจัดทำเขตการค้าเสรี ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น อินเดีย และสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่ไทยมีศักยภาพในการส่งออกสินค้ามาก กลุ่มที่สองส่วนใหญ่เป็นประเทศที่เป็นตลาดใหม่ของไทย ได้แก่ บาห์เรน ศรีลังกา บังคลาเทศ ออสเตรเลีย เปรู เม็กซิโก บราซิล และแอฟริกาใต้ โดยจากการสรุปสถานะความคืบหน้าของการจัดทำเขตการค้าเสรีของไทยของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2550 ไทยได้ทำการเปิดเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีแล้วกับประเทศอินเดีย บาห์เรน เปรู ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และจีน และประเทศที่ได้ตกลงทำสัญญา FTA กับประเทศไทยแล้วได้แก่ประเทศ บาห์เรน จีน อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ นอกจากนี้ ในปัจจุบัน ไทยยังกำลังเจรจา FTA กับประเทศต่างๆ ได้แก่ สหรัฐฯ ญี่ปุ่น เอฟต้า (EFTA) และ เปรู (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2551)

ในส่วนของข้อตกลงอาเซียนกับจีน ได้ลงนามกรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีน เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 เพื่อเป็นกรอบและแนวทางสำหรับการเจรจาจัดตั้งเขตการค้าเสรี (Free Trade Area, FTA) อาเซียน-จีน ที่ครอบคลุมทั้งเรื่องการเปิดเสรีการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างๆ ต่อมาทั้งสองฝ่ายสามารถสรุปการเจรจาและลงนามในความตกลงด้านการค้าสินค้านี้ระหว่างอาเซียน-จีน ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2547 ณ กรุงเวียงจันทน์ ประเทศลาว โดยการเปิดเสรีการค้าสินค้าแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือการลดภาษีสินค้าบางส่วนทันที และการลดภาษีสินค้าทั่วไป (รุงนภา บุญยชนะนันท์, 2546)

ในการนี้ไทยและจีนได้เล็งเห็นศักยภาพด้านการค้าระหว่างกัน จึงร่วมลงนามในความตกลงเร่งลดภาษีสินค้า ระหว่างไทย-จีน (ภายใต้เขตการค้าเสรีไทย-จีน) เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2546 โดยให้นำสินค้าในสองหมวดในส่วนของสินค้าพิกัด 07 (ผัก) และ 08 (ผลไม้) มาเร่งลดภาษีระหว่างกัน ก่อนประเทศอาเซียนอื่นๆ โดยให้ลดอัตราภาษีให้เหลือร้อยละ 0 ภายในวันที่ 1 ตุลาคม 2546 โดยเขตการค้าเสรีไทย-จีน เป็นส่วนหนึ่งของเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน

ในข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศระหว่างไทยจีนนั้นได้รวมไปถึงกลุ่มผักและผลไม้ซึ่งการส่งออกผลไม้ของไทยมีแนวโน้มของมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี ทำรายได้เข้าประเทศปีละหลายล้านบาท โดยจีนเป็นประเทศผู้นำเข้ามั่งคุด รายละเอียดดังตารางที่ 1 มากเป็นอันดับที่ 1 ของโลก โดยในปี พ.ศ. 2549 จีนนำเข้ามั่งคุดจากไทยมีมูลค่าถึง 17,028,941 ดอลลาร์สหรัฐ (ตารางที่ 1) และมีส่วนแบ่งตลาดคิดเป็นร้อยละ 67.56 (ตารางที่ 2) จากการนำเข้าปริมาณมั่งคุดทั้งหมดของจีน และมูลค่านำเข้าได้เพิ่มขึ้นเป็น 47,933,942 ดอลลาร์สหรัฐ (ตารางที่ 1) โดยส่วนแบ่งของตลาดได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 77.03 (ตารางที่ 2) จากมูลค่าการนำเข้ามั่งคุดทั้งหมดของจีน ซึ่งไทยเองก็เป็นผู้ค้าที่สำคัญของจีน โดยมีคู่แข่งที่สำคัญคืออินโดนีเซียซึ่งมีมูลค่าการนำเข้าเป็น 13,960,453 ดอลลาร์สหรัฐ (ตารางที่ 1) โดยมีสัดส่วนของส่วนแบ่งตลาดคิดเป็นร้อยละ 22.43 (ตารางที่ 2) จากมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของจีน

ตารางที่ 1 มูลค่าในการนำเข้ามังคุดจากประเทศต่างๆของจีน ปี พ.ศ. 2543-2550¹

หน่วย : ล้านดอลลาร์

ปี	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
เขตการค้าเสรี	← ก่อนเขตการค้าเสรีอาเซียนมีผลบังคับใช้ →				← หลังจากเขตการค้าเสรีอาเซียนมีผลบังคับใช้ →			
ทั้งหมด	6,170.53	8,913.38	8,434.47	14,856.86	29,764.45	39,539.52	25,207.09	62,229.69
ไทย	4,799.16	8,899.40	8,426.33	14,854.81	29,422.16	34,702.18	17,028.94	47,933.94
อินโดนีเซีย	1,360.42	11.46	8.14	2.04	42.08	4,369.56	7,716.37	13,960.45
มาเลเซีย	4.90	-	-	-	300.21	467.78	461.78	335.29
ฟิลิปปินส์	6.06	-	-	-	-	-	-	-
สหรัฐอเมริกา	-	1.54	-	-	-	-	-	-
เวียดนาม	-	0.98	-	-	-	-	-	-

ที่มา: Global Trade Atlas (2008)

¹ข้อตกลง FTA ASEAN China มีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2546 แต่เนื่องจากช่วงเวลานี้ปริมาณผลิตมังคุดมีน้อยและเป็นการง่ายต่อการศึกษาจึงใช้ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 เป็นช่วงเวลาที่ FTA ASEAN China มีผลบังคับใช้

ตารางที่ 2 ส่วนแบ่งตลาดของการนำเข้ามั่งคุดจากประเทศต่างๆของจีน ปี พ.ศ. 2543-2550²

หน่วย : ร้อยละ

ปี	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
เขตการค้าเสรี	← ก่อนเขตการค้าเสรีอาเซียนจีนมีผลบังคับใช้ →				← หลังจากเขตการค้าเสรีอาเซียนจีนมีผลบังคับใช้ →			
ทั้งหมด	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
ไทย	77.78	99.84	99.90	99.99	98.85	87.77	67.56	77.03
อินโดนีเซีย	22.05	0.13	0.10	0.01	0.14	11.05	30.61	22.43
มาเลเซีย	0.08	0.00	0.00	0.00	1.01	1.18	1.83	0.54
ฟิลิปปินส์	0.10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
สหรัฐอเมริกา	0.00	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
เวียดนาม	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

ที่มา: Global Trade Atlas (2008)

²ข้อตกลง FTA ASEAN China มีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2546 แต่เนื่องจากช่วงเวลานี้ปริมาณผลิตมั่งคุดมีน้อยและเป็นการง่ายต่อการศึกษาจึงใช้ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 เป็นช่วงเวลาที่ FTA ASEAN China มีผลบังคับใช้

สำหรับการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยกับประเทศจีนนับตั้งแต่ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนมีผลบังคับใช้ในปีพ.ศ. 2546³ ถึงปี 2550 รวมทั้งสิ้น 5 ปี มีปริมาณการนำเข้ามั่งคุดจากไทยทั้งสิ้น 109,122.00 ตัน ซึ่งเมื่อดูตัวเลขก่อนและหลังที่จะมีข้อตกลงเขตการค้าเสรีบังคับใช้ จะเห็นความแตกต่างของตัวเลขปริมาณการส่งออกโดยสามารถพิจารณาได้จากตัวเลขปริมาณการส่งออกมั่งคุดของไทยไปยังจีนในช่วงก่อนและหลังที่ได้มีการใช้ข้อตกลงเขตการค้าเสรี ตัวเลขได้เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดซึ่งพิจารณาได้จากตัวเลขของการส่งออกในปี พ.ศ.2544 ซึ่งจะมีตัวเลขการส่งออกอยู่ที่ 8,255.00 ตัน และตัวเลขในปี พ.ศ. 2545 มีตัวเลขอยู่ที่ 9,480.00 ตัน แต่เมื่อมาพิจารณาตัวเลขหลังจากที่ข้อตกลงเขตการค้าเสรีมีผลบังคับใช้คือในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งมีตัวเลขการส่งออกอยู่ที่ 30,430.00 ตันและตัวเลข ในปี พ.ศ. 2548 เป็น 30,785.00 ตัน (ตารางที่ 3)

³ข้อตกลง FTA-ASEAN China มีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2546 แต่เนื่องจากช่วงเวลานี้ปริมาณผลิตมั่งคุดมีน้อยและเป็นการง่ายต่อการศึกษาจึงใช้ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 เป็นช่วงเวลาที่ FTA-ASEAN China มีผลบังคับใช้

ตารางที่ 3 ปริมาณของการนำเข้ามั่งคุดก่อนและหลังทำข้อตกลงทางการค้าเสรีไทย-จีนจากประเทศต่างๆของจีน ปี พ.ศ. 2543-2550

ปริมาณ : พันตัน

ปี	2543	2544	2545	2546 (มก-กย)	รวมก่อนทำFTA	2546 (ตค-ธค)	2547	2548	2549	2550	รวมหลังทำFTA
ทั้งหมด	8,220.00	8,268.00	9,489.00	14,559.00	40,536.00	2,043.00	30,811.00	35,200.00	17,169.00	40,404.00	123,584.00
ไทย	6,437.00	8,255.00	9,480.00	14,557.00	38,729.00	2,043.00	30,493.00	30,785.00	12,361.00	33,440.00	109,122.00
อินโดนีเซีย	1,767.00	11.00	9.00	1	1,788.00	-	45.00	4,008.00	4,519.00	6,810.00	15,382.00
มาเลเซีย	7.00	-	-	-	7.00	-	273.00	407.00	289.00	154.00	1,123.00
ฟิลิปปินส์	8.00	-	-	-	8.00	-	-	-	-	-	-
สหรัฐอเมริกา	-	1.00	-	-	1.00	-	-	-	-	-	-
เวียดนาม	-	1.00	-	-	1.00	-	-	-	-	-	-

ที่มา: Global Trade Atlas (2008)

อย่างไรก็ตาม ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาภายหลังการเปิดเสรีทางการค้าดังกล่าว พบว่าการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน (Non-tariff Barriers: NTB) เพื่อปกป้องผู้ผลิตและผู้บริโภคภายในประเทศของประเทศจีนมีความเข้มงวดมาก ทั้งในเรื่องของการตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ มาตรฐานด้านสุขอนามัยพืช กฎเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อม และนอกเหนือจากกฎระเบียบการควบคุมคุณภาพผลไม้นำเข้าระดับประเทศที่ผู้ส่งออกผลไม้จะต้องปฏิบัติตามแล้ว ผู้ส่งออกยังต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการนำเข้าและความเข้มงวดในกฎระเบียบที่แตกต่างกันของแต่ละเมืองที่ผู้ส่งออกนำผลไม้เข้าด้วย ซึ่งความเข้มงวดของกฎระเบียบที่แตกต่างกันนี้ส่งผลให้ต้นทุนในการส่งออกสินค้าของประเทศไทยปรับตัวสูงขึ้นเช่น ในกรณีของลำไย พบว่าหลังจากที่ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับจีนมีผลบังคับใช้ แทนที่ประเทศไทยจะสามารถส่งออกลำไยได้เพิ่มขึ้น แต่กลับถูกกีดกันทางการค้าด้วยมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน โดยการอ้างว่าลำไยแห้งที่ส่งออกจากประเทศไทยยังไม่ได้มาตรฐาน มีการปนเปื้อนของสารเคมีที่มีอันตรายเกินกว่ามาตรฐานที่ทางประเทศจีนกำหนดไว้ (เบญจมา ศิลารักษ์ และกิงกร นรินทรกุล ณ อยุธยา, 2549) และถึงแม้ว่าประเทศไทยกับประเทศจีนได้ทำความตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างกันให้เหลือร้อยละ 0.00 แล้วก็ตาม เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างอัตราภาษีศุลกากรของประเทศจีนซึ่งประกอบด้วยภาษีศุลกากร ภาษีมูลค่าเพิ่ม และค่าธรรมเนียมอื่นๆ แต่ในความตกลงที่มีผลบังคับใช้ ประเทศจีนจะทำการลดภาษีเฉพาะภาษีศุลกากรเท่านั้น ส่งผลให้ผลไม้ส่งออกของประเทศไทยบางรายการ เช่น ลำไย ทูเรียน มังคุด ลิ้นจี่ เป็นต้น ยังคงถูกจัดเก็บภาษีอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากรในอัตราระหว่างร้อยละ 16.25 – 23.80 และภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 13.00 สำหรับผลไม้สด และร้อยละ 17.00 สำหรับผลไม้แปรรูปทันทีเมื่อเรือจอดเทียบท่าของประเทศจีน ขณะที่ผลไม้ที่ผลิตในประเทศจีนจะเสียภาษีมูลค่าเพิ่มก็ต่อเมื่อมีการนำสินค้ามาขายให้กับผู้บริโภค ทำให้ผู้ขายสินค้าของประเทศจีนสามารถหลีกเลี่ยงระดับอัตราภาษีดังกล่าวได้ โดยหันไปเสียภาษีธุรกิจเหมาจ่ายที่มีอัตราภาษีต่ำเพียงร้อยละ 4.00-6.00 เท่านั้น สำหรับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการค้าการลำผลไม้ภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผลกระทบจากการทยอยลดภาษีสินค้าในกรอบข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับประเทศจีนในวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 ที่ผ่านมา ทำให้ทุกประเทศที่เป็นสมาชิกในกลุ่มอาเซียนที่เคยเสียภาษีสินค้าส่งออกไปประเทศจีนในอัตราที่แตกต่างกันนั้น ได้รับสิทธิในการลดภาษีสินค้าลงอย่างเท่าเทียมกัน ทำให้ประเทศไทยมีคู่แข่งทางการค้าสินค้าผลไม้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มูลค่าการส่งออกสินค้าผลไม้ของประเทศไทยไปประเทศจีนขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอตัวลง

ก่อนเปิดการค้าเสรีอาเซียน-จีน จีนเก็บภาษีนำเข้าสำหรับสินค้าผักและผลไม้โดยเฉลี่ยร้อยละ 20-25 หลังจากเปิดการค้าเสรีแล้ว จีนปรับลดภาษีนำเข้าเป็นร้อยละ 0.00 ซึ่งถึงแม้จะมีส่วนช่วยส่งเสริมการส่งออกผลไม้ไทยไปจีน แต่อยู่แค่ในระดับหนึ่งเท่านั้นเนื่องจากยังมีปัญหาหรืออุปสรรคอื่น ๆ ที่ผู้ประกอบการไทยต้องประสบ อาทิ อุปสรรคด้านการตรวจสอบและกักกันโรค (อุปสรรคทางการค้าที่มีใช้ภาษีหรือ NTB) ค่าขนส่ง และภาษีมูลค่าเพิ่ม อันที่จริงแล้ว ภาษีนำเข้าไม่ได้สำคัญมากเมื่อเทียบกับความสามารถที่จะนำผลไม้ไปถึงผู้บริโภคด้วยเวลาที่สั้นที่สุด เนื่องจากผลไม้เป็นสินค้ามูลค่าไม่สูงเหมือนสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ถึงเก็บภาษีนำเข้าในระดับหนึ่งก็ไม่ได้กระทบต่อราคาขายของสินค้ามาก แต่ผลไม้เป็นสินค้าที่เน่าเสียง่าย หากไปถึงผู้บริโภคช้าก็ขายไม่ได้และเกิดความเสียหายต่อผู้ประกอบการมาก ฉะนั้น อุปสรรคโดยเฉพาะด้านการตรวจสอบฯ และการขนส่งถือเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งออกผลไม้ไทย

จากปัญหาและแนวทางต่างๆ ที่ได้กล่าวข้างต้น จึงเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะทำการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการทำข้อตกลงการค้าเสรีหรือ FTA ASEAN-China ที่มีต่อการส่งออกมังคุดของไทยรวมทั้งสภาพการผลิต การตลาด เพื่อให้ทราบถึงความสามารถในการแข่งขัน โดยพิจารณาจากโครงสร้างระบบธุรกิจการเกษตร ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งการตลาด แนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์และความยืดหยุ่นของอุปสงค์ Boston Model และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการนำเข้ามังคุดของจีนจากไทยภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีไทยจีน ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในการส่งออกมังคุด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการผลิตมังคุดเพื่อการส่งออกและการกำหนดนโยบายของภาครัฐต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. วิเคราะห์ระบบย่อยธุรกิจเกษตร โดยทำการวิเคราะห์ในระบบย่อยการผลิต การแปรรูป และการส่งออกในการส่งออกมังคุดไทยไปจีน
2. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการทำ FTA ต่อปริมาณการนำเข้ามังคุดของจีนจากไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อทราบสภาพทั่วไปของการผลิต การตลาด และการส่งออกมังคุด รวมถึงผลกระทบของการทำ FTA ASEAN-China ที่มีต่อการส่งออกมังคุดของไทยไปยังประเทศจีนและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการนำเข้ามังคุดของจีนจากไทย เพื่อให้ทราบถึงแนวทางที่จะใช้ในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการผลิตและการตลาดมังคุดไทยและตลาดเพื่อการส่งออก และเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตมังคุดเพื่อการส่งออก

ขอบเขตของการศึกษา

1. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการส่งออกมังคุดของไทยไปประเทศจีนตามพิกัด HS:08045030 (มังคุดสดและแห้งแต่เนื่องจากมังคุดแห้งมีปริมาณน้อยมากดังนั้นจึงอนุมานให้ปริมาณมังคุดที่ใช้ในการศึกษาเป็นจำนวนของมังคุดสด)

2. การศึกษาครั้งนี้ จะใช้ข้อมูลรายไตรมาสในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2543 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2550 รวม 32 ไตรมาส ทั้งนี้จะแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ช่วงเวลา คือ

ช่วงที่หนึ่ง ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ. 2543 ถึงไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ. 2546 (เดือนมกราคม พ.ศ. 2543 – กันยายน พ.ศ. 2546 รวม 15 ไตรมาส ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ก่อนที่ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนจะมีผลบังคับใช้

ช่วงที่สอง ตั้งแต่ไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2546 ถึงไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2550 (เดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 – ธันวาคม พ.ศ. 2550) รวม 17 ไตรมาส ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนมีผลบังคับใช้แล้ว

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทำการศึกษ การวิเคราะห์ผลกระทบการทำ FTA ASEAN-China ที่มีต่อการส่งออก มังคุดของไทยไปจีนมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตต้นทุนผลตอบแทนและส่งออกมังคุด

ในส่วนของผู้ผลิตมังคุดที่ทำการศึกษานี้จะทำการตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับมังคุดใน ส่วนต่างๆตั้งแต่ผู้ผลิตจนถึงการส่งออกในอดีตเพื่อให้เห็นลักษณะของสินค้าดังกล่าวได้ดีขึ้น

ประภรณ์ ศรีเพชร (2545) ได้ทำการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันส่งออกมังคุด ของประเทศไทยไปฮ่องกง ด้วยการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ การวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดส่งออกโดยใช้แบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ และการวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการนำเข้ามังคุดของฮ่องกงจากประเทศไทย โดยใช้แบบจำลองวิธี กำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา ผลการศึกษาค้นคว้าได้เปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียในตลาดฮ่องกงพบว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2537 – 2539 และ พ.ศ. 2540 – 2542 ประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏมากกว่า 1 ทั้ง สองประเทศ ส่วนผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดในฮ่องกงในช่วงเวลาเดียวกัน พบว่าส่วนแบ่งตลาดมังคุดของประเทศไทยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 70.92 เป็นร้อยละ 73.16 ทั้งนี้เป็นผล จากขนาดของตลาดเพิ่มขึ้นร้อยละ 95.91 และผลจากการแข่งขันเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.09 สำหรับผลการ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการนำเข้ามังคุดของฮ่องกงจากประเทศไทย คือ ราคา ส่งออกมังคุดของประเทศไทยไปฮ่องกงปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของฮ่องกง และรายได้ ประชาชาติของฮ่องกงปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของฮ่องกง โดยมีค่าความยืดหยุ่นของปริมาณ การนำเข้ามังคุดของฮ่องกงจากประเทศไทย เท่ากับ -2.45 และ 1.95 ตามลำดับจากผลการศึกษา ข้างต้น การเพิ่มปริมาณการส่งออกมังคุดของประเทศไทยไปฮ่องกงจึงควรมีการปรับปรุงคุณภาพ และมาตรฐานมังคุด และการบรรจุหีบห่อเพื่อการส่งออก สำหรับนโยบายทางด้านราคาควรมีการ

ลดราคาส่งออกมังคุดของประเทศไทย และควรทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์ในตลาดอื่นๆ ให้รู้จักมังคุดจากประเทศไทยมากขึ้น

สมพงษ์ อรพินท์ และณรงค์ ภัทรปิยพันธ์ (2547) ได้ทำการศึกษาเศรษฐกิจการผลิตมังคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของการศึกษาลักษณะทั่วไปของการผลิตมังคุดของเกษตรกร ต้นทุน ผลตอบแทน และสามารถประมาณการฟังก์ชันการผลิตได้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาระดับการใช้ปัจจัยการผลิตได้แก่ ต้นพันธุ์ ปุ๋ย และแรงงานที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพทางเทคนิค และทางเศรษฐกิจซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรในจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ อำเภอเมืองพุมภีรี ร่อนพิบูลย์ ทุ่งสง ฉวาง พิปูน ลานกา ท่าศาลา และกิ่งอำเภอนบพิตำ จำนวน 252 ตัวอย่าง สำหรับการวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีต้นทุนทั้งหมดในการผลิตมังคุดเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 5,395.75 บาท และกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่ที่เกษตรกรได้รับเท่ากับ 15,071.73 บาท และในการหาความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตมังคุดกับปัจจัยการผลิตซึ่งได้แก่ จำนวนพันธุ์ จำนวนปุ๋ย และจำนวนแรงงานในการดูแลสวน ผลจากการประมาณการผลิตปรากฏว่าปัจจัยที่มีต่อผลผลิตมังคุดมากที่สุด คือ ประเภทของอายุมังคุด เพราะเป็นปัจจัยที่มีค่านัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นสูง รองลงมาคือ จำนวนต้นพันธุ์ และจำนวนปุ๋ยตามลำดับ โดยผลิตที่เพิ่มขึ้นได้จากการเพิ่มจำนวนต้นพันธุ์ จำนวนปุ๋ย และจำนวนแรงงานเพิ่มขึ้น 1 หน่วย มีค่าเท่า 0.65 0.13 และ 0.23 ตามลำดับ สำหรับการวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นการวิเคราะห์ระหว่างผลผลิตเปรียบเทียบกับมูลค่าต้นทุนของการใช้ปัจจัยการผลิต พบว่า ถ้าเพิ่มจำนวนต้นพันธุ์ 1 ต้น ต้นทุนเพิ่ม 45 บาท ผลตอบแทนที่ได้รับเพิ่มขึ้น 502.94 บาท ถ้าเพิ่มปุ๋ย 1 กิโลกรัม ต้นทุนเพิ่มขึ้น 10 บาท ผลตอบแทนที่ได้รับเพิ่มขึ้น 30.65 บาท เมื่อเพิ่มจำนวนแรงงานขึ้น 1 วันทำงานต้นทุนเพิ่มขึ้น 150 บาท ผลตอบแทนที่ได้รับเพิ่มขึ้น 69.64 บาท ดังนั้น การที่จะทำให้ผลผลิตมังคุดมีการใช้ปัจจัย การผลิตอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดหรือมีกำไรสูงสุดควรลดการใช้แรงงานลงและมีการเพิ่มการใช้ปัจจัยการผลิตประเภทจำนวนต้นพันธุ์และจำนวนปุ๋ยที่ใช้ในการปลูกให้สูงกว่าเดิม

จากการตรวจเอกสารในส่วนแรกในเรื่องการผลิตต้นทุนผลตอบแทนและส่งออกมังคุดของนี้สรุปได้ว่า สมพงษ์ อรพินท์และณรงค์ ภัทรปิยพันธ์ (2547) การศึกษาเศรษฐกิจการผลิตมังคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ถ้าเพิ่มจำนวนต้นพันธุ์ 1 ต้น ต้นทุนเพิ่ม 45 บาท ผลตอบแทนที่ได้รับเพิ่มขึ้น 502.94 บาท ถ้าเพิ่มปุ๋ย 1 กิโลกรัม ต้นทุนเพิ่มขึ้น 10 บาท ผลตอบแทนที่ได้รับเพิ่มขึ้น 30.65 บาท เมื่อเพิ่มจำนวนแรงงานขึ้น 1 วันทำงานต้นทุนเพิ่มขึ้น 150 บาท ผลตอบแทนที่ได้รับ

เพิ่มขึ้น 69.64 บาท ปรภารัตน์ ศรีเพชร (2545) ทำการศึกษาภาวะการผลิตมังคุดของไทย และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการนำเข้ามังคุดของฮ่องกงจากไทย พบว่า ควรมีการปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานมังคุด และการบรรจุหีบห่อเพื่อการส่งออก สำหรับนโยบายทางด้านราคาควรมีการลดราคาส่งออกมังคุดของไทย และควรทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์ในตลาดอื่นๆ ให้รู้จักมังคุดจากไทยมากขึ้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการคำนวณที่ใช้

ศิลปะพร ชื่นสุรัตน์ (2546) การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกยางแผ่นรมควัน ยางแท่งและน้ำยางข้นของประเทศไทยกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ ปี พ.ศ. 2542 – 2546 โดยใช้ข้อมูลเป็นรายปีนำมาหาดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA) ในประเทศคู่แข่ง ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย โดยในส่วนของงานวิจัยในเรื่องของส่วนแบ่งตลาดได้ทำการศึกษาในประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และจีนซึ่งมีผลดังนี้ ในตลาดญี่ปุ่น พบว่า ไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกยางแผ่นรมควันและยางแท่งมากที่สุด สำหรับน้ำยางข้นนั้น มาเลเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากที่สุด ในตลาดสหรัฐอเมริกา พบว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกยางแผ่นรมควันและน้ำยางข้นมากที่สุด สำหรับยางแท่งนั้น อินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากที่สุด ผลการศึกษาทำให้ทราบว่าไทยไม่สามารถครองตลาดยางแท่งในตลาดสหรัฐอเมริกาได้ในตลาดจีน พบว่าไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบการส่งออกยางแผ่นรมควัน ยางแท่งและน้ำยางข้นมากที่สุด นั่นคือไทยสามารถครองตลาดยางแผ่นรมควัน ยางแท่งและน้ำยางข้นในตลาดจีน สำหรับส่วนแบ่งตลาดในการส่งออกยางแผ่นรมควันของไทย อินโดนีเซียและมาเลเซียไปยังตลาดญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและจีน พบว่าไทยมีส่วนแบ่งตลาดยางแผ่นรมควันมากที่สุด รองลงมาคืออินโดนีเซียและมาเลเซีย จะเห็นได้ว่าประเทศไทยสามารถครองตลาดยางแผ่นรมควันในตลาดญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและจีน ส่วนแบ่งตลาดในการส่งออกยางแท่งของไทย อินโดนีเซียและมาเลเซีย ไปยังตลาดญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและจีน พบว่าไทยมีส่วนแบ่งตลาดยางแท่งมากที่สุด ในตลาดญี่ปุ่นและจีน (ยกเว้นในตลาดสหรัฐอเมริกา) อินโดนีเซียมีส่วนแบ่งตลาดยางแท่งมากที่สุดในตลาดสหรัฐอเมริกา จะเห็นได้ว่าไทยไม่สามารถครองตลาดยางแท่งในตลาดสหรัฐอเมริกาได้ส่วนแบ่งตลาดในการส่งออกน้ำยางข้นของประเทศไทย อินโดนีเซียและมาเลเซีย ในตลาดญี่ปุ่นสหรัฐอเมริกาและจีน พบว่าไทยมีส่วนแบ่งตลาดน้ำยางข้นมากที่สุดในตลาดสหรัฐอเมริกาและจีน (ยกเว้นในตลาดญี่ปุ่น) สำหรับในตลาดญี่ปุ่นนั้น มาเลเซียมีส่วนแบ่งตลาดน้ำยางข้นมากที่สุด รองลงมาคือไทยและอินโดนีเซีย ตามลำดับ

พลภัทร อุปถัมภ์นรากร (2548) ทำการวิเคราะห์ผลกระทบภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทย-จีนต่อการนำเข้าผลไม้ไทยของประเทศจีน ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีน กรณีความตกลงเร่งลดภาษีผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีน นำไปสู่การเพิ่มปริมาณการค้าระหว่างกัน และจากผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณพบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกผลไม้จากประเทศไทยไปประเทศจีน ได้แก่ราคาส่งออกผลไม้ปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศจีน และรายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศจีนปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภค โดยค่าความยืดหยุ่นของปริมาณการส่งออกต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาส่งออกผลไม้ต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ลำไยอบแห้ง ลำไยสด ทูเรียนสด มังคุด และมะพร้าวสด มีค่ามากกว่า 1 ทุกรายการ สำหรับผลการวิเคราะห์ผลกระทบต่อรายได้รวมจากการส่งออกผลไม้ของประเทศไทยไปประเทศจีน จากค่าความยืดหยุ่นของปริมาณการส่งออกต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาส่งออกผลไม้ ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 ทุกรายการนั้น แสดงให้เห็นว่า เมื่อปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเปิดเขตการค้าเสรีส่งผลให้รายได้รวมจากการส่งออกเพิ่มขึ้น ซึ่งเมื่อทำการพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2546 และปี พ.ศ. 2547 ในช่วงเดือนมกราคมถึงกันยายน พบว่าเป็นไปตามผลการศึกษาดังกล่าว ยกเว้นสินค้าลำไยแห้ง

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2549) ทำการศึกษาศักยภาพการส่งออกมันเส้นในสาธารณรัฐประชาชนจีน หลังการเปิดการค้าเสรีไทย - จีน โดยวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกมันเส้นของไทย พบว่า ทิศทางการเคลื่อนไหวของตำแหน่งในการส่งออกมันเส้นของไทยไปจีนในปี พ.ศ. 2546 จะมีการเคลื่อนย้ายจากตำแหน่ง Cash Cows ไปยังตำแหน่ง Stars เนื่องจากผลการเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีน และจีนมีความต้องการมันเส้นเพื่อนำไปผลิตแอลกอฮอล์มากขึ้น

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (ม.ป.ป.) ใช้ Boston Model ในการศึกษาความเป็นไปได้ในการทำเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับเม็กซิโก เพื่อหาระดับความสามารถในการแข่งขันเพื่อจัดลำดับของรายการสินค้าแต่ละรายการที่ต้องการเจรจา โดยแบ่งพื้นที่ตาราง BCG Matrix เป็น 4 ส่วน คือ สูงมาก สูง ต่ำ ไม่แน่นอน และให้นิยามว่าปัจจัยที่กำหนดระดับความสามารถในการแข่งขันในประเทศผู้นำเข้ามี 2 ปัจจัย ได้แก่ อัตราการขยายตัวของการนำเข้าสินค้า และส่วนแบ่งการตลาดของสินค้า เพื่อให้ได้รายการสินค้าในลักษณะที่เรียงลำดับความสำคัญเพื่อเตรียมไว้สำหรับการลดภาษีเป็นขั้นตอน และผลที่ได้ก็คือรายการสินค้า ก. ที่ควรเร่งรัดให้เม็กซิโกลดอัตราภาษีโดยทันที กับรายการ ข. ซึ่งเป็นรายการสินค้าที่เม็กซิโกลังไม่เคยนำเข้าจากไทย และการเจรจาอาจกำหนดให้ลดภาษีในขั้นต่อไปได้

ศิลปะพร ชื่นสุรัตน์ (2546) พบว่าในการวิเคราะห์หาค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและหาส่วนแบ่งของตลาดนั้น ทำให้ทราบประเทศใดที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการแข่งขัน แต่ว่าในการวิเคราะห์หาค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ทำให้เราทราบแค่แนวโน้มของการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการแข่งขันซึ่งเป็นภาพรวมที่กว้าง และไม่สามารถที่จะบอกได้ว่าสาเหตุของการได้เปรียบมาจากปัจจัยใด ดังนั้นจึงได้เอาการหาค่าของส่วนแบ่งของตลาดมาเพื่อที่จะได้ทราบว่า การเปลี่ยนแปลงของส่วนแบ่งของตลาดนั้นเกิดมาจากสาเหตุใด พลภัทร อุปลัมภ์นารากร (2548) ทำการวิเคราะห์ผลกระทบภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทย-จีน ต่อการนำเข้าผลไม้ไทยของประเทศไทย โดยทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS) พบว่าจากค่าความยืดหยุ่นของปริมาณการส่งออกต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาส่งออกผลไม้ ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 ทุกรายการนั้นแสดงให้เห็นว่า เมื่อปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเปิดเขตการค้าเสรีส่งผลให้รายได้รวมจากการส่งออกเพิ่มขึ้น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2549) จากการศึกษาพบว่า วิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกมันเส้นของไทย พบว่าทิศทางการเคลื่อนไหวของตำแหน่งในการส่งออกมันเส้นของไทยไปจีนในปี 2546 จะมีการเคลื่อนย้ายจากตำแหน่ง Cash Cows ไปยังตำแหน่ง Stars เนื่องจากผลการเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีน และจีนมีความต้องการมันเส้นเพื่อนำไปผลิตแอลกอฮอล์มากขึ้น สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (มปป) ใช้ Boston Model ในการศึกษาโดยแบ่งพื้นที่ตาราง BCG Matrix เป็น 4 ส่วน คือ สูงมาก สูง ต่ำ ไม่แน่นอน ผลที่ได้ก็คือรายการสินค้า ก. ที่ควรเร่งรัดให้เมอร์โคซูร์ลดอัตราภาษีโดยทันที กับรายการ ข. ซึ่งเป็นรายการสินค้าที่เมอร์โคซูร์ยังไม่เคยนำเข้าจากไทย และการเจรจาอาจกำหนดให้ลดภาษีในขั้นต่อไป

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาวิเคราะห์ตลาดส่งออกมันคุดของไทย ได้ทำการศึกษาโดยใช้แนวคิดทฤษฎีมาประกอบการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

โครงสร้างระบบธุรกิจการเกษตร

ระบบธุรกิจการเกษตรในประเทศไทยประกอบด้วย 7 ระบบย่อย ดังนี้
(สมคิด ทักษิณวิสุทธิ, 2544)

1. ระบบย่อยการผลิตและจัดจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร เป็นระบบย่อยซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนา การผลิต และจัดหาปัจจัยการผลิตต่างๆให้แก่ เกษตรกร ซึ่งปัจจัยการผลิตที่สำคัญได้แก่ น้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ยเคมี สารเคมี ยาปราบศัตรูพืช อาหารสัตว์ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องจักรกล และอุปกรณ์ต่างๆที่จำเป็นสำหรับการผลิต อันจะนำไปสู่การผลิตที่มีประสิทธิภาพ

2. ระบบย่อยการผลิต ทำหน้าที่ในการดำเนินการผลิตสินค้าเกษตร ซึ่งได้แก่ การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การประมง และการทำป่าไม้ เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด โดยมีเกษตรกรเป็นผู้ทำหน้าที่การผลิต และเพื่อให้การผลิตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันเชิงเศรษฐกิจ เกษตรกรจึงจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องของการผลิต เทคโนโลยีการผลิต และเทคโนโลยีในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลผลิตออกมาในปริมาณ คุณภาพ ระยะเวลา และราคาที่เป็นที่ต้องการและยอมรับได้ของผู้บริโภคและผู้แปรรูป

3. ระบบย่อยการรวบรวมและจัดหาผลผลิต มีบทบาทและหน้าที่หลักในการรวบรวมและเคลื่อนย้ายผลผลิตทางการเกษตรจากแหล่งผลิตที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจาย เพื่อนำไปสู่ผู้ค้าหรือผู้จัดจำหน่ายในตลาดระดับต่าง ๆ รวมถึงการเคลื่อนย้ายไปสู่ผู้ที่ทำหน้าที่ในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรด้วย

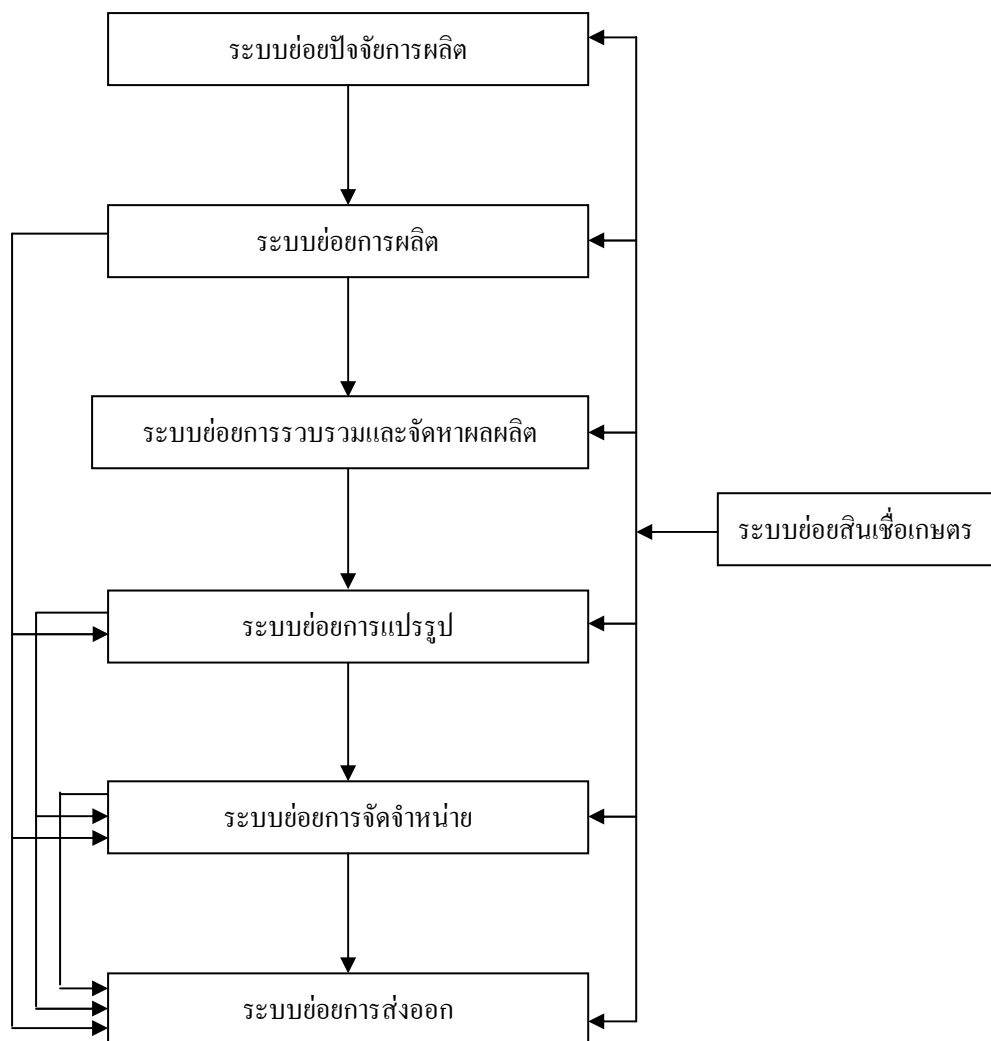
4. ระบบย่อยการแปรรูป ทำหน้าที่ในการแปรสภาพสินค้าเกษตรให้มีคุณลักษณะตรงตามความต้องการของผู้บริโภค หรือผู้ที่นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งการแปรรูปสินค้าเกษตรจะก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ทั้งทางด้านรูปร่าง เวลา และความสามารถในการเป็นเจ้าของได้ ทั้งนี้ระบบย่อยการแปรรูปสินค้าเกษตร นอกจากจะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในตัวผลิตภัณฑ์แล้ว ยังมีส่วนช่วยในการสร้างงาน การรักษาเสถียรภาพของราคาผลผลิต และการเป็นแหล่งรองรับปริมาณผลผลิตเกษตรที่เป็นส่วนเกินจากปริมาณความต้องการของตลาดอีกด้วย

5. ระบบย่อยการจัดจำหน่าย การจัดจำหน่ายสินค้าทั้งที่เป็นผลผลิตทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์แปรรูป ตลอดจนผลพลอยได้ต่างๆ ซึ่งได้มาจากกระบวนการรวบรวมผลผลิต และระบบย่อยการแปรรูปให้แก่ผู้บริโภคนั้น อาจจะทำได้โดยผ่านช่องทางการค้าทั้งในระบบการค้าส่ง การค้าปลีก หรือแม้กระทั่งการค้าในลักษณะที่เป็นการขายตรง ดังนั้นพ่อค้าหรือคนกลางที่เข้ามาทำหน้าที่ในระบบย่อยจึงมีหน้าที่ในการจัดหาและเคลื่อนย้ายสินค้าที่มีรูปร่าง ลักษณะ ราคาคุณภาพ

และมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคที่มีอยู่อย่างหลากหลายและอยู่กระจัดกระจายในพื้นที่ต่างๆ

6. ระบบย่อยการส่งออกสินค้าเกษตร ทำหน้าที่ในการเคลื่อนย้ายและจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปต่างๆ ทั้งที่เป็นการแปรรูปขั้นต้นและสินค้าสำเร็จรูป เพื่อไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ผู้ที่ทำหน้าที่ในระบบย่อยส่วนนี้เรียกว่า ผู้ส่งออก ซึ่งส่วนหนึ่งอาจจะเป็นพ่อค้า นายหน้า หรืออาจจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการแปรรูปสินค้าเอง ในปัจจุบันนี้ แนวโน้มในการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์แปรรูปสินค้าเกษตรมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการเปิดเสรีทางการค้าในตลาดโลก

7. ระบบย่อยสินเชื่อการเกษตร ถือเป็นระบบย่อยที่สำคัญที่ทำหน้าที่สนับสนุน และส่งเสริมการดำเนินธุรกิจและการลงทุนในทุกๆ ระบบย่อย โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาทุกภาคส่วนของเศรษฐกิจ ดังนั้นความต้องการด้านเงินทุนและทุนหมุนเวียนจากสินเชื่อจึงมีปริมาณมาก

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบย่อยต่างๆ ในโครงสร้างระบบย่อยธุรกิจการเกษตร
ที่มา: สมคิด ทักษิณวิสุทธ์ (2544)

ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage)

ตามทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศของ David Ricardo กล่าวว่า การจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติภายใต้ระบบเศรษฐกิจจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อการผลิตและการค้าระหว่างประเทศตั้งอยู่บนพื้นฐานความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ของระบบเศรษฐกิจโดยความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบนั้น หมายถึง ความสามารถของประเทศใดประเทศหนึ่งในการผลิตสินค้าและบริการด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าประเทศอื่นๆ ลักษณะของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบนี้สามารถอธิบายเกี่ยวกับการผลิต การค้าระหว่างประเทศต่างๆ ได้และนอกจากนี้ David Ricardo เห็นพ้องกับ Adam Smith (ทฤษฎีการค้าโดยสมบูรณ์) ที่ว่าการค้าระหว่าง

ประเทศจะเกิดขึ้นถ้าประเทศหนึ่งสามารถผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งได้ดีกว่าประเทศหนึ่ง และ David Ricardo ยังได้แสดงแนวคิดในเรื่องการค้าระหว่างประเทศเพิ่มเติมจาก Adam Smith โดย Ricardo เน้นสภาพทางการค้าภายใต้การค้าระบบเสรี ซึ่งแต่ละประเทศจะมีความชำนาญเฉพาะอย่างในการผลิตสินค้า โดยจะเลือกผลิตสินค้าที่ผลิตได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าและเลือกนำเข้าสินค้าที่ผลิตด้วยต้นทุนที่สูงกว่าแทน นั่นคือ การได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ถูกกำหนดโดยต้นทุนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative cost) และยังเห็นว่าในประเทศใดประเทศหนึ่งไม่ควรที่จะผลิตสินค้าทุกชนิดที่ตนผลิตได้ดีกว่าประเทศอื่นๆ แต่ควรที่จะเลือกผลิตสินค้าที่ตนผลิตได้ดีที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าชนิดอื่น สำหรับประเทศที่มีความสามารถในการผลิตต่ำก็ไม่ควรที่จะหยุดผลิตสินค้าทุกชนิดเพราะแรงงานมีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำมากในทุกๆ ทาง แต่ควรที่จะหยุดผลิตสิ่งที่แรงงานมีความสามารถในการผลิตต่ำที่สุด (ศรีวงศ์ สุมิตร และ สาลีณี วรรณชุกร, 2544)

นอกจากนี้ Heckscher ได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมจาก Adam Smith และ Ricardo และเห็นว่าเมื่อแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันโดยเปรียบเทียบในปริมาณของทรัพยากรการผลิต หรือปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศแล้ว ต้นทุนการผลิตโดยเปรียบเทียบย่อมจะต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย ในการผลิตสินค้าในแต่ละชนิดแต่ละอย่างนั้น ส่วนประกอบของปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตสินค้าแต่ละชนิดก็อาจใช้สัดส่วนที่แตกต่างกัน จึงทำให้ต้นทุนการผลิตโดยเปรียบเทียบแตกต่างกันด้วย และ Ohlin ได้ศึกษาเพิ่มเติมจาก Heckscher ว่าแต่ละประเทศจะส่งออกสินค้าที่ผลิตขึ้นมา จากการที่ประเทศมีความสมบูรณ์มากกว่าการใช้ปัจจัยชนิดอื่นที่ตนมีไม่สมบูรณ์เท่าและจะนำมาเข้ากับสินค้าที่ได้จากการผลิตสินค้าด้วยปัจจัยการผลิตซึ่งตนเองมีปัจจัยชนิดนั้นในปริมาณที่น้อยกว่า (ศรีวงศ์ สุมิตรและสาลีณี วรรณชุกร, 2544)

ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสามารถวัดได้จากดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index : RCA) เพื่อพิจารณาศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลกของประเทศใดประเทศหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพของโลกในสินค้าแต่ละชนิดค่า RCA ที่คำนวณได้

ซึ่งแสดงการคำนวณหาค่าดัชนีได้ดังนี้

การคำนวณหาค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในประเทศจีน

$$RCA = (X_{ck} / X_c) / (M_k / M)$$

โดยกำหนดให้

X_{ck}	คือ	มูลค่าการส่งออกมั่งคุดของประเทศไทยไปยังประเทศจีน
X_c	คือ	มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทยไปยังประเทศจีน
M_k	คือ	มูลค่าการนำเข้ามั่งคุดของประเทศไทย
M	คือ	มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศไทย

ในที่นี้ c คือ ประเทศที่ทำการศึกษา ได้แก่ ประเทศไทย กับประเทศอินโดนีเซีย

ถ้า $RCA > 1$ แสดงว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของประเทศ c ต่อการส่งออกทั้งหมดของ c สูงกว่า สัดส่วนการนำเข้าสินค้า k ของประเทศ w ต่อการนำเข้าทั้งหมดของประเทศไทย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ประเทศ c อยู่ในฐานะที่ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า k

ถ้า $RCA < 1$ แสดงว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของประเทศ c ต่อการส่งออกทั้งหมดของ c ต่ำกว่า สัดส่วนการนำเข้าสินค้า k ของประเทศไทย ต่อการนำเข้าทั้งหมดของประเทศไทย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ประเทศ c อยู่ในฐานะที่เสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า k

โดยทั่วไปนอกจากพิจารณาค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏกับ c แล้ว ยังต้องพิจารณาเปรียบเทียบค่า RCA กับประเทศคู่แข่งที่ส่งออกไปในตลาดเดียวกันด้วย กล่าวคือ ถ้าค่า RCA ของประเทศผู้ส่งออกประเทศหนึ่งเปรียบเทียบกับอีกประเทศหนึ่งแล้ว มีค่าสูงกว่าแสดงว่าประเทศนั้นมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้านั้นๆ ในตลาดที่กำลังพิจารณา และควรพิจารณาค่า RCA ร่วมกับส่วนแบ่งตลาด (Market Share) เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศผู้ส่งออกรายอื่นๆ จะช่วยให้ทราบถึงความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งในการส่งออกได้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้น จึงสามารถใช้แนวคิดวิธีการวัดค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ เพื่อวัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้าส่งออกของประเทศไทย กับประเทศคู่แข่ง ซึ่งจะบอกถึงความสามารถในการผลิตและการส่งออกสินค้าของประเทศไทย ในแต่ละสินค้าว่าเป็นอย่างไรในช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษา หากค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของสินค้านั้นใดมีค่าสูงขึ้นเป็นลำดับ ย่อมชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการผลิตและการส่งออกในสินค้านั้นๆ ของประเทศไทยจะมีอนาคตที่ดีและมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง

ในอนาคต ในทางตรงกันข้ามหากดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของสินค้าใดมีค่าลดลงเป็นลำดับ ย่อมชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการผลิตและการส่งออกสินค้านั้นๆ ของประเทศไทยจะเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งในอนาคต แต่ในการนำค่า RCA มาใช้นั้นมีข้อจำกัด ดังต่อไปนี้

1. ประเทศที่มีค่า RCA มากกว่า 1 ทั้งคู่ จะไม่สามารถสรุปได้ว่า ประเทศที่มีค่า RCA ที่มากกว่านั้นมีความสามารถในการส่งออกสินค้าชนิดนั้นๆ มากกว่า

2. ค่า RCA ของการส่งออกสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งของประเทศที่ส่งออกสินค้าเกษตรเป็นหลัก มักจะมีค่าสูงกว่า RCA ของการส่งออกสินค้าชนิดนั้นๆ ของประเทศที่ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องจากมูลค่าของสินค้าอุตสาหกรรมโดยปกติจะมากกว่ามูลค่าสินค้าเกษตรกรรม

3. การที่ค่า RCA มากกว่าหรือน้อยกว่าหนึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดจากปัจจัยใดสำหรับการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดมั่งคุดของประเทศไทยไปจีนเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซียนั้นจะนำแบบจำลองการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดดังกล่าวข้างต้นมาประยุกต์ใช้

ข้อดี ของ RCA คือ ค่า RCA เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทิศทางของการส่งออกสินค้า k ของประเทศหนึ่งได้โดยคำนวณ RCA ของหลายช่วงเวลาแล้วนำมาเปรียบเทียบกันทำเห็นภาพกว้างๆ ของการส่งออกสินค้า k ของประเทศหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ การส่งออกสินค้า k ของประเทศอื่น ๆ

ข้อจำกัด ของ RCA คือ การคำนวณหาค่า RCA ได้ใช้ข้อมูลของการส่งออกหรือนำเข้าแต่ไม่ได้เชื่อมโยงไปให้ทราบถึงระบบหรือกระบวนการทางการผลิตของสินค้าชนิดนั้นได้และกรณีมีการกีดกันทางการค้า ค่า RCA ก็ไม่สามารถแสดงผลของการกีดกันทางการค้าออกมาได้

แนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์และความยืดหยุ่นของอุปสงค์

อุปสงค์ (Demand) หมายถึง ปริมาณสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้ซื้อต้องการที่จะซื้อ ณ ราคาค่าต่าง ๆ กัน ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยกำหนดให้สิ่งอื่น ๆ คงที่ ซึ่งผู้ซื้อต้องมีความเต็มใจที่จะซื้อ (Willingness to Pay) และสามารถจ่ายเงินซื้อสินค้านั้นได้ (Ability to Pay) โดย

กฎของอุปสงค์ (Law of Demand) กล่าวว่า ถ้ากำหนดให้สิ่งอื่นๆ คงที่แล้ว ปริมาณสินค้าและบริการที่ผู้ซื้อต้องการซื้อจะผันแปรในทางตรงข้ามกับราคาสินค้า หมายความว่า ถ้าราคาสินค้าเพิ่มขึ้น ปริมาณเสนอซื้อจะลดลง และเมื่อราคาสินค้าลดลง ปริมาณเสนอซื้อจะเพิ่มขึ้น

(เกสร หอมขจร, 2528)

การเปลี่ยนแปลงปริมาณเสนอซื้อสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งของผู้บริโภคจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่เรียกว่า ตัวกำหนดอุปสงค์ (Demand Determinants) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อปริมาณการเสนอซื้อของผู้บริโภคมากน้อยแตกต่างกัน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการเสนอซื้อของผู้บริโภคมีดังนี้

1. ราคาสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ โดยปัจจัยนี้จะมีอิทธิพลต่อปริมาณการเสนอซื้อของผู้บริโภคในทิศทางตรงข้าม คือ ถ้าราคาสินค้าเพิ่มขึ้นปริมาณเสนอซื้อก็จะลดลงและถ้าราคาสินค้าลดลง ปริมาณเสนอซื้อก็จะเพิ่มขึ้น

2. ราคาสินค้าชนิดอื่นที่ใช้ประกอบกับสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ โดยปัจจัยนี้จะมีอิทธิพลต่อปริมาณการเสนอซื้อของผู้บริโภคในทิศทางตรงข้าม คือ ถ้าราคาสินค้าที่ใช้ประกอบกันเพิ่มขึ้น ปริมาณการเสนอซื้อสินค้าที่ใช้ประกอบกันก็จะลดลง ทำให้ปริมาณการเสนอซื้อสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อลดลงด้วย

3. ราคาสินค้าชนิดอื่นที่ใช้ทดแทนกับสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ โดยปัจจัยนี้จะมีอิทธิพลต่อปริมาณการเสนอซื้อของผู้บริโภคในทิศทางเดียวกัน คือ ถ้าราคาสินค้าที่ใช้ทดแทนกันเพิ่มขึ้น ปริมาณการเสนอซื้อสินค้าที่ใช้ทดแทนกันก็จะลดลง ทำให้ปริมาณการเสนอซื้อสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อเพิ่มสูงขึ้น

4. รายได้ของผู้บริโภค โดยปกติปัจจัยนี้จะมีอิทธิพลต่อปริมาณการเสนอซื้อของผู้บริโภคในทิศทางเดียวกัน คือ ถ้ารายได้ของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น ปริมาณการเสนอซื้อสินค้าก็จะเพิ่มขึ้น ยกเว้นถ้าสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อเป็นสินค้าด้อยคุณภาพ (Inferior Goods) เมื่อรายได้ของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น ปริมาณการเสนอซื้อสินค้าก็จะลดลง

5. รสนิยมของผู้บริโภค ผู้บริโภคแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันในเรื่องของความชอบ ความนิยมในสินค้าและบริการ ถ้าหากรสนิยมของผู้บริโภคเกิดการเปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลกระทบต่อปริมาณการเสนอซื้อสินค้าด้วย

6. ปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น จำนวนประชากร ถ้าหากประชากรมีจำนวนเพิ่มขึ้นจะมีผลทำให้ปริมาณการเสนอซื้อสินค้าและบริการในตลาดเพิ่มขึ้น ปัจจัยทางด้านฤดูกาลก็มีผลต่อปริมาณการเสนอซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคได้เช่นกัน เพราะสินค้าบางชนิดมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ในบางฤดูกาล ดังนั้นผู้บริโภคจึงต้องการซื้อสินค้านั้นเฉพาะฤดูกาลของสินค้านั้นเท่านั้น

สำหรับค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (Elasticity of Demand) มีประโยชน์อย่างมากในการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ กล่าวคือ ค่าความยืดหยุ่นเป็นตัวแสดงให้เห็นถึงการตอบสนองของปริมาณเสนอซื้อต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวกำหนดต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

1. ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (Price Elasticity of Demand) หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเสนอซื้อสินค้านิตหนึ่งต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้านิตนั้น เขียนเป็นสูตรได้ว่า

$$E_y^d = \frac{\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณเสนอซื้อ}}{\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคา}}$$

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาจะมีค่าเป็นลบ แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้ามีทิศทางตรงข้ามกับการเปลี่ยนแปลงปริมาณเสนอซื้อ ซึ่งเป็นไปตามกฎของอุปสงค์ นอกจากนี้ความยืดหยุ่นของอุปสงค์จะมีค่าต่าง ๆ กัน แต่ละค่าจะแสดงให้เห็นว่าอุปสงค์มีความยืดหยุ่นมากน้อยเพียงใด ค่าความยืดหยุ่นยิ่งมากเท่าไร อุปสงค์ก็มีความยืดหยุ่นมากเท่านั้น จึงทำให้สามารถแบ่งความยืดหยุ่นออกเป็น 5 ชนิดตามค่าของความยืดหยุ่น กล่าวคือ

- อุปสงค์ไม่มีความยืดหยุ่นเลย (Perfectly Inelastic Demand) ในกรณีนี้ปริมาณซื้อจะไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อราคาเปลี่ยนแปลงไป ค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0

- อุปสงค์มีความยืดหยุ่นน้อย (Relatively Inelastic Demand) ในกรณีนี้การเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อจะน้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงของราคา ค่าความยืดหยุ่นที่คำนวณได้จะมีค่ามากกว่า 0 แต่น้อยกว่า 1

- อุปสงค์มีความยืดหยุ่นคงที่ (Unitary Elastic Demand) ในกรณีนี้การเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อจะเท่ากับการเปลี่ยนแปลงของราคา ค่าความยืดหยุ่นที่คำนวณได้จะเท่ากับ 1 อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณเสนอซื้อ

- อุปสงค์มีความยืดหยุ่นมาก (Relatively Elastic Demand) ในกรณีนี้การเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อจะมากกว่าการเปลี่ยนแปลงของราคา ค่าความยืดหยุ่นที่คำนวณได้จะมีค่ามากกว่า 1

- อุปสงค์มีความยืดหยุ่นมากที่สุด (Perfectly Elastic Demand) ในกรณีนี้ปริมาณซื้อจะเพิ่มขึ้นโดยไม่จำกัดเมื่อผู้ขายลดราคาลง แต่ถ้าผู้ขายขึ้นราคาแม้เพียงเล็กน้อย ปริมาณซื้อจะลดลงเหลือ 0 ค่าความยืดหยุ่นที่คำนวณได้จะเป็นค่าอนันต์

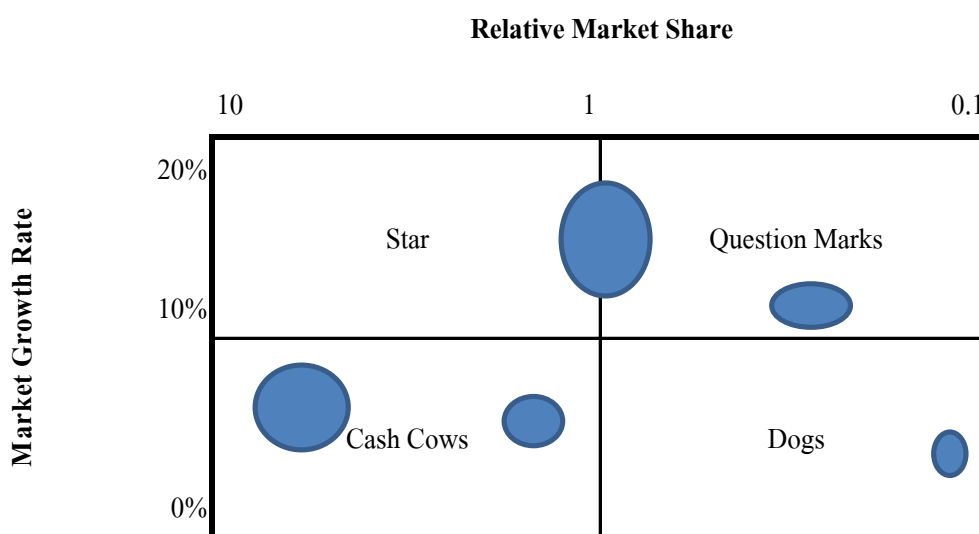
ทั้งนี้ ในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีอุปสงค์มาอธิบายการค้าระหว่างประเทศนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จะกำหนดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการเสนอซื้อของประเทศคู่ค้า ดังนี้

1. ราคาสินค้าที่ผู้ค้าภายในประเทศคู่ค้าต้องการซื้อ
2. ราคาสินค้าชนิดอื่นที่ใช้ประกอบกับสินค้าที่ประเทศคู่ค้าต้องการซื้อ
3. ราคาสินค้าชนิดอื่นที่ใช้ทดแทนกับสินค้าที่ประเทศคู่ค้าต้องการซื้อ
4. รายได้ของประเทศคู่ค้า ในที่นี้อาจหมายถึง ผลิตภัณฑ์มวลรวม รายได้ประชาชาติ
5. รสนิยมและความต้องการของประเทศคู่ค้า
6. ปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น จำนวนประชากร ฤดูกาล

แบบจำลอง BCG Matrix

บริษัท Boston Consulting Group (BCG) เป็นบริษัทที่ให้คำปรึกษาทางด้านการบริหารชั้นนำแห่งหนึ่ง BCG ได้ผลิตและเผยแพร่ตารางที่เรียกว่า Growth-Share ดังแสดงผลดังภาพที่ 2 (อคุลย์ จาตุรงค์กุล, 2546)

ตามภาพที่ 2 วงกลมแต่ละวงแสดงขนาดและตำแหน่งปัจจุบันของ SBU⁴ ที่มีขนาดใหญ่กว่าวงกลมเล็กนั้นก็คือ ขนาดของยอดขายของ SBU แต่ละแห่งมีความใหญ่โตได้สัดส่วนกันจาก SBU เล็กไปหา SBU ขนาดใหญ่และแสดงให้เห็นได้ดังภาพวงกลมขนาดเล็กไปหาใหญ่ ตำแหน่งของ SBU แต่ละแห่งชี้ให้เห็นถึงอัตราการเติบโตของตลาด (Market Growth Rate) และส่วนครองตลาดของ SBU นั้น (Relative Growth Rate) ที่สัมพันธ์กับส่วนครองตลาดของกลุ่มแข่งขัน

ภาพที่ 2 แบบจำลอง BCG Matrix

ที่มา: อคุลย์ จาตุรงค์กุล (2546)

⁴SBU (Strategic Business Unit) คือ การกำหนดเป้าหมายในการวางแผนกลยุทธ์ตลอดจนการจัดสรรเงินทุนสำหรับหน่วยธุรกิจ โดยจะต้องส่งแผนของตนไปที่สำนักงานใหญ่ ซึ่งมีหน้าที่อนุมัติหรือส่งคืนเพื่อแก้ไขซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์แยกแยะธุรกิจตนโดยพิจารณาจากภาพการทำกำไร

อัตราการเติบโตที่กล่าวถึงในแกนตั้งของภาพด้านบน แสดงให้เห็นถึงอัตราการเติบโตประจำปีของตลาดที่ SBU ตั้งดำเนินการอยู่ตามภาพดังกล่าว ความเติบโตเริ่มจากร้อยละ 0.00 ไปจนถึงร้อยละ 20 (สามารถขยายได้) อัตราการเจริญเติบโตเกินร้อยละ 10 ถือว่าสูง

ส่วนครองตลาดที่สัมพันธ์กับของกลุ่มแข่งขันแสดงให้เห็นตามแกนนอนของรูปข้างบน แสดงถึงส่วนครองตลาดของ SBU เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งรายใหญ่ที่สุด เป็นเครื่องมือใช้วัดความแข็งแกร่งของบริษัทในตลาดที่ SBU ทำการตลาดอยู่ ส่วนครองตลาดที่สัมพันธ์กับคู่แข่ง 0.1 หมายความว่า ปริมาณยอดขายของบริษัทมีเพียงร้อยละ 10.00 ของยอดขายของผู้นำในตลาด ส่วนครองตลาดในกรณีนี้ 10 หมายความว่า SBU ของบริษัทเป็นผู้นำในตลาด และมียอดขาย 10 เท่าของกลุ่มแข่งขันรายใหญ่องลงมาจากเราในตลาด ส่วนครองตลาดนี้อาจแบ่งได้เป็นส่วนครองตลาดสูง และส่วนครองตลาดต่ำโดยใช้วิธี 1.00 เป็นเกณฑ์แบ่งระหว่างส่วนครองตลาดสูงและส่วนครองตลาดต่ำดังกล่าว

Growth-Share Matrix สามารถแบ่งได้เป็น 4 ช่อง แต่ละช่องชี้ให้เห็นถึงธุรกิจประเภทต่างกัันดังนี้

1. Cash Cows รูปมุล่งซ้ายประกอบไปด้วย SBU ต่างๆ ที่มีส่วนครองตลาดสูงโดยดำเนินงานในตลาดที่มีการเติบโตต่ำ เนื่องจากการมีส่วนครองตลาดสูง ความสามารถในการทำกำไรจึงดี และเนื่องจากการลงทุนที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำและตลาดมีการเติบโตเต็มที่ ความต้องการเงินสดจึงน้อย ผลก็คือจะสามารถผลิตทรัพยากรต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาในตลาดที่มีการเจริญเติบโตแห่งอื่นๆ

2. Stars ถ้าธุรกิจที่เป็น Question Marks ประสบความสำเร็จก็จะกลายเป็น Stars เป็นผู้นำตลาดที่มีการเติบโตสูง ความสามารถในการทำกำไรปรากฏออกมาว่าดี แต่การลงทุนเพื่อรักษาตำแหน่งของ SBU ไว้ถือว่าสูง Stars มีความสำคัญอันดับหนึ่งของบริการที่มีความต้องการทรัพยากรในอนาคต เมื่อตลาดเติบโตขึ้น Stars จะกลายเป็น Cash Cows ของบริษัท

3. Question Marks เป็นธุรกิจที่มืส่วนครองตลาดต่ำในตลาดที่มีการเจริญเติบโตสูง เป็นธุรกิจที่มีความต้องการเงินสดสูงเพราะการมีตำแหน่งที่อ่อนแอในตลาดที่หิวทรัพยากร บริษัทประเภทนี้มักเผชิญกับสถานการณ์ที่เรียกว่า ทุ่มเทพทรัพยากรให้มากเป็นสองเท่าหรือไม่ก็เลิกกิจการ

ออกจากตลาดไป การที่จะทำการลงทุนแบบไม่อื่น เพื่อตามคู่แข่งที่นำหน้าอยู่ให้ทันและกลายเป็น Stars ขึ้นอยู่กับข้อพิจารณา 3 ประการ ประการแรก บริษัทสามารถลงทุนได้มากน้อยเท่าไร ประการที่สอง SBU ดังกล่าวมีโอกาสสร้างข้อได้เปรียบจนมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดเจนสามารถทำให้ลูกค้าเปลี่ยนจากซื้อสินค้าของผู้นำตลาดมาเป็นลูกค้าของ SBU ดังกล่าวหรือไม่ ประการที่สาม คู่แข่งสามารถต่อต้านการโจมตีได้รุนแรงและได้ผลเพียงใด ถ้าตำแหน่งของ Question Marks ไม่สามารถปรับปรุงให้ดีกว่านี้ได้ เมื่อตลาดเติบโตขึ้นก็จะกลายเป็น Dogs

4. Dogs พวกนี้มีส่วนครองตลาดต่ำในตลาดที่มีการเจริญเติบโตต่ำ โดยทั่วไปจะไม่สามารถทำกำไรได้และถ้าต้องการลงทุนเพื่อรักษาตำแหน่ง ก็จะกลายเป็นผู้ใช้งินสด ส่วนมาก Dogs มักกินเวลาในการบริหารมากกว่าการมีคุณค่าของมันและควรพิจารณาเลิกธุรกิจเหล่านี้

กรอบแนวความคิดในการศึกษาของการศึกษา

การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันการส่งออกมั่งคุดของประเทศไทยไปยังประเทศจีนก่อนและหลังการทำข้อตกลงการค้าเสรีนี้เป็นการศึกษาข้อมูลในอดีต และข้อเท็จจริงในปัจจุบัน ไปสู่หลักทั่วไปทางการตลาดและเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศว่าด้วย ผลที่เกิดจากการรวมกลุ่มหรือการทำการค้าเสรี โดยจะทำการศึกษาเงื่อนไขข้อปฏิบัติที่เกี่ยวกับการส่งออกมั่งคุดภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีสภาพทั่วไปของการส่งออกมั่งคุดไปยังประเทศจีนการตลาดที่เกี่ยวกับการมั่งคุดในประเทศจีนตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของมั่งคุดที่สำคัญระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน ตั้งแต่เริ่มมีการเปิดเสรีทางการค้าจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

เมื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานแล้วจะทำการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันการส่งออกมั่งคุดของประเทศไทยทั้งในช่วงก่อนและหลังการทำข้อตกลงการค้าเสรีรวมทั้งแนวโน้มความสามารถในการแข่งขันในอนาคต โดยใช้ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ และจะทำการวิเคราะห์หาปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการนำเข้ามั่งคุดของจีนจากไทยโดยใช้สมการถดถอยพหุคูณเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์รวมถึงใช้โดย BCG Matrix เพื่อหาตำแหน่งตลาดมั่งคุดของไทยในตลาดมั่งคุดจีน เพื่อทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับความสามารถในการแข่งขันและปริมาณการส่งออกมั่งคุดของประเทศไทยที่เกิดจากการทำข้อตกลงการค้าเสรีทางการค้าและเพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการวางแผนกลยุทธ์การเข้าสู่ตลาดจีนและกลยุทธ์การตลาดเพื่อยกระดับศักยภาพในการแข่งขันและเพิ่มปริมาณการส่งออกสำหรับการค้ากับประเทศจีน

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) แบบเป็นรายไตรมาสตั้งแต่ปี 2543- 2550 ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้มาจากเอกสารบทความ ข้อมูลทางสถิติต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดมังคุด จากหน่วยงานราชการและเอกชนได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ สำนักเศรษฐกิจการเกษตร กรมส่งเสริมการส่งออก กรมศุลกากรและในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เป็นการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และอธิบาย เพื่อทราบถึงสภาพการผลิต การตลาด และการส่งออกมังคุดของไทยไปยังจีน ตลอดจนปัญหาต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกมังคุดของไทยโดยอาศัยการวิเคราะห์ในผลกระทบของเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ต่อระบบย่อยธุรกิจการส่งออกมังคุด จะทำการวิเคราะห์ 3 ระบบ จาก 7 ระบบ ดังนี้ 1) ระบบย่อยการผลิต 2) ระบบย่อยการแปรรูป 3) ระบบย่อยการส่งออกสินค้าเกษตร

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method) ในการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันจะทำการวิเคราะห์โดยใช้ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage : RCA) โดยการวัดการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของส่งออกมังคุดของไทยไปจีนเทียบกับอินโดนีเซีย โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ช่วง คือ ในช่วงแรกจะทำการศึกษาก่อนที่จะมีการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีหรือ (FTA) คือ พ.ศ. 2543 – 2546 และในช่วงที่ 2 คือในช่วงที่ได้มีการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีหรือ (FTA) คือ พ.ศ. 2547 – 2550 อย่างไรก็ตาม ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) มีข้อจำกัดคือ ถ้าค่า $RCA > 1$ หมายความว่า

ว่าประเทศ i มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า k แต่ไม่ได้หมายความว่าความสามารถนั้นเกิดขึ้นมาจากปัจจัยใด

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้จึงนำมาศึกษาร่วมกับแบบจำลองสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Model) เพื่อทำการศึกษาต่อไปว่าปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการนำเข้ามังคุดของเงินจากไทยโดยจะมีแบบจำลองในการศึกษาดังนี้

ฟังก์ชันอุปสงค์การส่งออกมังคุดของไทยไปจีน

$$ED_t = f(PT_t, PI_t, Y_t, D)$$

ED_t = ปริมาณการนำเข้ามังคุดของเงินจากไทย ในปีที่ t มีหน่วยเป็นกิโลกรัม

PT_t = ราคาส่งออก (CIF) มังคุดจากไทยไปจีน ปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของเงิน ในปีที่ t มีหน่วยเป็นดอลลาร์ต่อกิโลกรัม

PI_t = ราคาส่งออก (CIF) มังคุดจากอินโดนีเซียไปจีน ปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของเงินในปีที่ t มีหน่วยเป็นดอลลาร์ต่อกิโลกรัม

Y_t = ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของประเทศจีน (แสนล้านบาท)

D = ตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) แทนผลของเขตการค้าเสรีอาเซียน โดยตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ. 2543 ถึงไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ. 2546 เท่ากับ 0 ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนที่ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนจะมีผล บังคับใช้และไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2546 ถึงไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2550 เท่ากับ 1 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนมีผลบังคับใช้แล้ว

ใส่ Log เข้าไปในสมการ เพื่อทำให้เกิดสมการ Double log ทำให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรเป็นค่าความยืดหยุ่น ดังนี้

แสดงสมการอุปสงค์นำเข้ามังคุดของจีนจากไทยในรูปสมการเส้นตรงได้ดังนี้

$$\ln ED_t = a_0 + a_1 \ln PT_t + a_2 \ln PI_t + a_3 \ln Y_t + a_4 D + e_1$$

โดยที่

a_0 = ค่าคงที่

a_1 = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ PT_t

a_2 = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ PI_t

a_3 = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ Y_t

a_4 = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ D (ค่าของ $D = 0$ ก่อนจะมีข้อตกลงเขตการค้าเสรี

เสรีค่าของ $D = 1$ หลัง จะมีข้อตกลงเขตการค้าเสรี)

e_1 = ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Term)

จากสมการที่ (1) กำหนดสมมติฐานของแบบจำลองได้ดังนี้

ค่า a_1 คือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ที่มีต่อราคานำเข้ามังคุดของจีนจากไทย ซึ่งแสดงถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงในปริมาณการนำเข้ามังคุดของจีนจากไทยอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงราคานำเข้าของจีนจากไทย เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ โดยมีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาเป็นลบหมายความว่าเมื่อราคานำเข้ามังคุดของจีนจากไทยเปลี่ยนแปลงไป ปริมาณการนำเข้ามังคุดของจีนจากไทยจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงข้าม

$$\frac{\partial Q}{\partial PT_t} < 0$$

ค่า a_2 คือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของจีนหรือค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ ซึ่งแสดงถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงในปริมาณการนำเข้ามังคุดของจีนจากไทยอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในรายได้ของจีนเมื่อให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ โดย

ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้จะมีค่าเป็นบวก หมายความว่า เมื่อรายได้ของจีนเปลี่ยนแปลงไป ปริมาณการนำเข้ามังคุดของจีนจากไทยจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน

$$\frac{\partial Q}{\partial Y_t} > 0$$

ค่า a_3 คือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ที่มีต่อราคานำเข้ามังคุดของจีนอิน โดนีเซีย ซึ่งแสดงถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงในปริมาณการนำเข้ามังคุดของจีนจากไทยอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงราคานำเข้าของอิน โดนีเซีย เมื่อให้ปัจจัยอื่นๆคงที่โดยมีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาเป็นบวก หมายความว่า เมื่อราคานำเข้ามังคุดของจีนจากอิน โดนีเซียเปลี่ยนแปลงไป ปริมาณการนำเข้ามังคุดของจีนจากไทยจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน

$$\frac{\partial Q}{\partial P_t} > 0$$

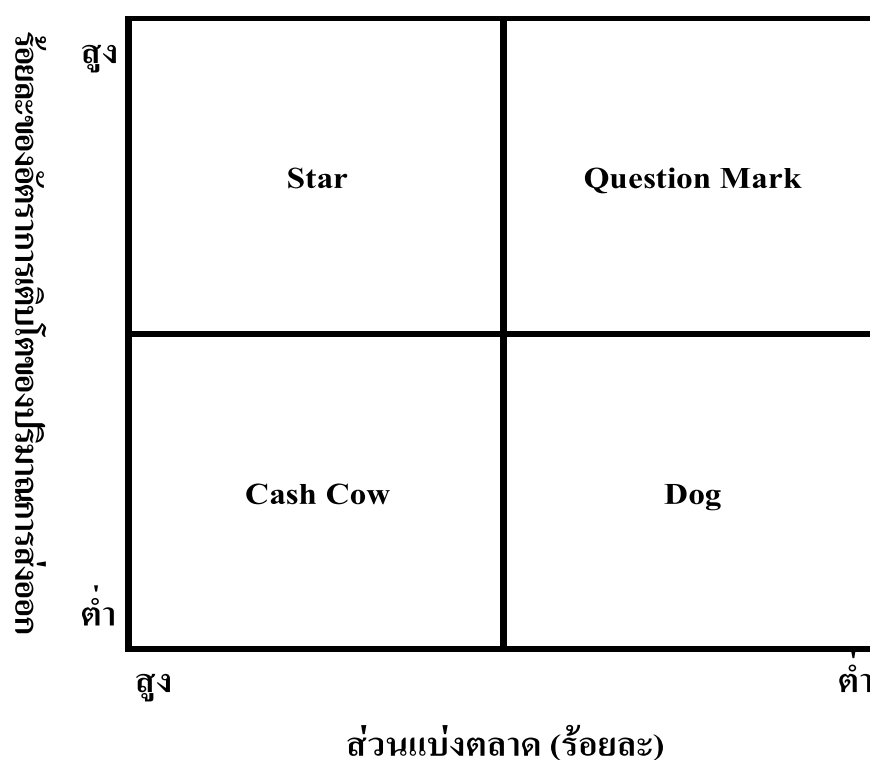
ค่า a_4 คือ ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการส่งออกมังคุดของประเทศไทยไปจีนกับข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน จะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อจีนลดภาษีนำเข้า จะทำให้ปริมาณการส่งออกมังคุดเพิ่มสูงขึ้น

$$\frac{\partial Q}{\partial D} > 0$$

และใช้การวิเคราะห์แบบจำลอง Boston Consulting Group หรือ BCG เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการส่งออกมังคุดในช่วงเวลาก่อนที่ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน ภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียนจะมีผลบังคับใช้ (ก่อนไตรมาสที่ 4 ของปี 2546) และ

ช่วงเวลาที่ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนมีผลบังคับใช้แล้ว (หลังไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2546 ถึงไตรมาส ที่ 4 ของปี พ.ศ.2550)

โดยที่แบบจำลอง BCG จะแสดงในรูปของเมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของส่วนแบ่งตลาดของปริมาณการส่งออก (แกนนอน) และร้อยละของอัตราการเติบโตของปริมาณการส่งออกมั่งคุด (แกนตั้ง) ของประเทศไทยและประเทศคู่แข่ง (อินโดนีเซีย) ออกมาเป็น 4 ส่วน ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แบบจำลอง BCG มั่งคุด

การคำนวณส่วนแบ่งตลาด(ร้อยละ) และร้อยละของอัตราการเติบโตของปริมาณการส่งออก สามารถคำนวณได้ ดังนี้

ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ)

$$M_i = \frac{Q_i}{Q_c} \times 100$$

กำหนดให้

M_i หมายถึง ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ) ของประเทศ i

Q_i หมายถึง ปริมาณการนำเข้ามั่งคุดของเงินจากประเทศ i

Q_C หมายถึง ปริมาณการนำเข้ามั่งคุดทั้งหมดของเงิน

i หมายถึง ประเทศไทยและอินโดนีเซีย

ร้อยละของอัตราการเติบโตของปริมาณการส่งออก

$$G_i = \frac{Q_{it} - Q_{i(t-1)}}{Q_{it}} \times 100$$

กำหนดให้

G_i หมายถึง ร้อยละของอัตราการเติบโตของปริมาณการส่งออกของประเทศ i

Q_i หมายถึง ปริมาณการนำเข้ามั่งคุดของเงินจากประเทศ i

i หมายถึง ประเทศไทยและอินโดนีเซีย

t หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่ต้องการคำนวณ

ส่วนที่ 1 Question Mark เป็นส่วนที่มีการเติบโตสูง แต่ส่วนแบ่งตลาดต่ำ สินค้าที่อยู่ในส่วนนี้จึงมีความต้องการการสนับสนุนค่อนข้างมาก

ส่วนที่ 2 Star เป็นส่วนที่มีการเติบโตสูง และส่วนแบ่งตลาดสูง การรักษาดำเนินงานจึงเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับสินค้าที่อยู่ในส่วนนี้

ส่วนที่ 3 Cash Cow จะมีการเติบโตต่ำ แต่ส่วนแบ่งตลาดสูง ลักษณะของตลาดเช่นนี้จะค่อนข้างมีความอิ่มตัว (Maturity) โดยสินค้าในกลุ่มนี้จะไม่ต้องการการลงทุนเพิ่มมากนักแต่จะสามารถสร้างสภาพคล่องได้มาก

ส่วนที่ 4 Dog ส่วนนี้จะมีอัตราการเติบโตต่ำ และส่วนแบ่งตลาดต่ำ การตัดสินใจในการดำเนินนโยบายต่อสินค้าในกลุ่มนี้มีความสำคัญมาก

เมื่อนำแบบจำลอง BCG มาทำการวิเคราะห์ตำแหน่งของสินค้าและความสามารถในการแข่งขัน จึงสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนว่า ณ ปัจจุบัน มังคุดของไทยอยู่ในตำแหน่งใดในตลาดจีน รวมทั้งยังสามารถเปรียบเทียบกับตำแหน่งของประเทศคู่แข่งอื่นๆ ในตลาดจีน

บทที่ 4

สภาพทั่วไปของระบบธุรกิจการส่งออกมั่งคุด

ข้อตกลงการค้าเสรี และหลักการทั่วไปของข้อตกลงการค้าเสรี

1. ความเป็นมาของข้อตกลงการค้าเสรี

การค้าเสรีเป็นการค้าที่สนับสนุนให้แต่ละประเทศผลิตสินค้าตามความสามารถและความชำนาญ ส่งเสริมให้มีการค้าระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2548ก) โดยต้องไม่มีการเก็บภาษีศุลกากรในอัตราที่สูง รวมทั้งปราศจากข้อบังคับต่าง ๆ ที่ขัดขวางการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น เพื่อขจัดอุปสรรคที่ขัดขวางการค้าระหว่างประเทศ ประเทศต่างๆ จึงได้ตกลงลดภาษีระหว่างกันเรื่อยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2490 ภายใต้ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade: GATT) GATT เป็นเพียงความตกลงเฉพาะเรื่องการค้าสินค้า มิได้ครอบคลุมถึงการค้าบริการ และทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งถึงแม้ว่า GATT จะให้ประเทศภาคีไม่สามารถใช้มาตรการกีดกันทางการค้าและมีการเจรจาลดภาษีศุลกากร ข้อกีดกันต่างๆ รวมถึงการระงับข้อพิพาทได้หลายกรณีก็ตาม แต่การดำเนินการก็ยังมีข้อบกพร่องในแง่การปฏิบัติ (ชมรมศิษย์เก่าบูรณะชนบทและเพื่อน, ม.ป.ป.) ดังนั้น ในการเจรจาหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย ซึ่งมีการรับรองผลการเจรจาอย่างเป็นทางการที่เมืองมารร์ราแกช ประเทศโมร็อกโก ในปี พ.ศ. 2537 ได้จัดตั้งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ขึ้น และกำหนดให้วันที่ 1 มกราคม 2538 เป็นวันที่ข้อตกลงทั้งหมดมีผลบังคับใช้ องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) เป็นองค์การนานาชาติสังกัดองค์กรสหประชาชาติทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงทางด้านการค้าระหว่างประเทศ เป็นเวทีสำหรับการเจรจาต่อรอง ตกลงและขจัดข้อขัดแย้งในเงื่อนไขและกฎเกณฑ์ทางการค้าและการบริการระหว่างประเทศสมาชิก สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ปัจจุบันมีสมาชิก 150 ประเทศ โดยประเทศล่าสุดคือประเทศดองกา (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2549) ซึ่ง WTO มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ต้องการให้การค้าของโลกดำเนินไปอย่างเสรี บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน คือ ไม่มีการเลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) ระหว่างประเทศภาคีสมาชิก โดยได้พิจารณาจากบทบัญญัติของ GATT ที่กำหนดหลักการสำคัญไว้ 2 หลักการ ได้แก่ หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN) และหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติเดียวกัน (National Treatment) WTO

อนุญาตให้มีการรวมกลุ่มหรือทำความตกลงทางการค้าระดับภูมิภาคได้ทั้งข้อตกลงในการเจรจา ระดับทวิภาคี (Bilateral Agreement) หรือพหุภาคี (Multilateral Agreement) โดยถือว่าเป็นข้อยกเว้น ของ WTO ที่ประเทศสมาชิกสามารถเลือกปฏิบัติได้ระหว่างประเทศนอกกลุ่ม แต่จะต้องดำเนินการ ให้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน GATT ปี 2537 มาตรา 24 วรรค 4 ถึงวรรค 9 โดยยินยอม ให้ประเทศที่เข้าร่วมในการจัดตั้งกลุ่มเศรษฐกิจนี้ไม่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีบางประการของ GATT ได้ (นิรนาม, 2549) ซึ่งการจัดตั้งกลุ่มเศรษฐกิจมีตามมาตรา 24 มีอยู่ 3 รูปแบบคือ สหภาพ ศุลกากร (Custom Union) ข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) และข้อตกลง ชั่วคราวก่อนที่จัดตั้งสหภาพศุลกากรหรือข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Interim Agreement) การจัดตั้ง กลุ่มเศรษฐกิจในปัจจุบัน หลายประเทศได้ใช้การจัดทำ FTA เป็นเครื่องมือในการเปิดเสรีมากขึ้น จากงานการศึกษาของ WTO พบว่าปัจจุบันมีข้อตกลงเขตการค้าเสรีมากกว่า 250 ฉบับทั่วโลก โดย ข้อตกลงล่าสุด 200 ฉบับซึ่งถูกจัดทำในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมา คาดว่าในอนาคตระบบการค้าโลกจะ เปลี่ยนแปลงอีกมากเมื่อจำนวนการจัดทำเขตการค้าเสรีเพิ่มขึ้น ซึ่งการเพิ่มขึ้นของการจัดทำข้อตกลง เขตการค้าเสรีนี้ อาจอันเนื่องมาจาก FTA เจริญตกลงกันง่ายกว่า WTO กล่าวคือ WTO ใช้หลัก ฉันทามติในการเจรจา ซึ่งประเทศสมาชิก WTO ทั้ง 150 ประเทศในปัจจุบันจะต้องตกลงยินยอม พร้อมกันจึงจะมีการลงนามได้ซึ่งทำให้การเปิดเสรีการค้าใน WTO มีความล่าช้า (กรมเจรจาการค้า ระหว่างประเทศ, 2548: 4) ในขณะที่ FTA เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศ 2 ประเทศหรือกลุ่ม ประเทศ ที่มีจำนวนน้อยกว่าและต้องการทำ FTA เหมือนกันซึ่งทำให้มีความสะดวกรวดเร็วกว่า WTO

2. ความหมายของข้อตกลงการค้าเสรี

ข้อตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) เป็นการรวมกลุ่มของเศรษฐกิจ (Economic Integration) โดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มลงให้เหลือน้อย ที่สุด หรือเป็นร้อยละ 0 และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม (กรมเจรจาการค้า ระหว่างประเทศ, ม.ป.ป.) ทั้งนี้ ลักษณะของ FTA จะมีรูปแบบอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับประเทศคู่สัญญา FTA ที่จะตกลงกันในอดีตการทำเขตการค้าเสรีจะมุ่งในด้านการเปิดเสรีด้านสินค้าโดยการลดภาษี และอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลัก แต่เขตการค้าเสรีในระยะต่อมานั้น รวมไปถึงการเปิดเสรีด้าน การบริการการลงทุน การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้นซึ่ง ข้อตกลงลักษณะดังกล่าวจะมีข้อผูกพันสูงกว่าข้อผูกพันกับองค์การค้าโลก (WTO) เช่น ข้อตกลงที่ ประเทศสหรัฐอเมริกาทำกับประเทศสิงคโปร์ ประเทศชิลี และที่กำลังจะทำกับประเทศไทย อย่างไร

ก็คือ ทุก FTA จะมีลักษณะพื้นฐานที่เหมือนกันอยู่ 3 ประการ คือ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2548ก: 5) ประการแรก การทำ FTA ต้องมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า และไม่สร้างอุปสรรคทางการค้าเพิ่มต่อประเทศอื่นที่ไม่ใช่สมาชิก (No Fortress Effects) ประการที่สอง ต้องครอบคลุมการค้าระหว่างประเทศมากพอ (Substantial Coverage) และประการสุดท้าย ต้องมีตารางการลดภาษีหรือเปิดเสรีให้แล้วเสร็จภายใน 10 ปี โดยยืดหยุ่นได้หากมีเหตุผลที่สมควร ซึ่งลักษณะพื้นฐานดังกล่าวถือเป็นกติการะหว่างประเทศที่ WTO กำหนดขึ้นเพื่อปกป้องและป้องกันผลกระทบของ FTA ที่จะมีต่อประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สมาชิกของ FTA นั้น ๆ

3. ผลดีและผลเสียของเขตการค้าเสรี

3.1 การทำข้อตกลงการค้าเสรีจะทำให้เกิดผลดีกับประเทศ ดังนี้

3.1.1 ตามหลักเศรษฐศาสตร์ การใช้นโยบายการค้าเสรีจะก่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพ และหลักการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) และการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) ทำให้ผลิตจำนวนมากจะทำให้ต้นทุนถูกลง ผู้บริโภคสามารถเลือกบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพราคาเป็นไปตามกลไกตลาดอย่างแท้จริงจากหลักการต่างๆ เหล่านี้จะเกิดประโยชน์ต่อการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรี

3.1.2 ทำให้มีตลาดที่กว้างขึ้น การส่งออกจะง่ายขึ้น สะดวกมากขึ้น การค้าระหว่างกันจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อเป็นคู่สัญญาความตกลงกันแล้ว การเจรจาจัดอุปสรรคทางการค้าต่างๆ นอกเหนือจากภาษีจะมีมากขึ้นและง่ายในการเจรจา นอกจากนั้นมีการกระจายแหล่งวัตถุดิบมากขึ้น ทำให้วัตถุดิบที่ใช้อยู่แล้ว ถูกนำเข้าไปในระดัปราคาถูกลง และต้นทุนการผลิตต่ำลง

3.1.3 กระตุ้นให้มีการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น และเมื่อมีประเทศในประเทศหนึ่งจัดทำข้อตกลงแล้วจำเป็นที่จะต้องลดภาษีลงมา หมายความว่า อุตสาหกรรมนั้นๆ ที่ก่อนหน้านี้รัฐบาลอาจจะต้องปกป้องและจะต้องพยายามปรับตัวเพื่อที่จะให้สามารถต่อสู้แข่งขันได้ กรณีนี้จะเป็ผลดีทางอ้อม คือ ทำให้อุตสาหกรรมต่างๆ นั้น มีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น

3.1.4 การทำข้อตกลงการค้าเสรีในลักษณะพหุภาคี เช่น กลุ่มอาเซียน หรือกลุ่มสหภาพยุโรปนอกจากจะมีผลที่ทำให้กลุ่มนั้นๆ มีตลาดการค้าที่กว้างขึ้น สินค้าสามารถตอบสนองความ

ต้องการในกลุ่มเองได้แล้ว ยังทำให้มีอำนาจในการต่อรองและอำนาจการเจรจาต่อรองระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้นในระดับทวิภาคและในระดับภูมิภาค

3.1.5 การทำข้อตกลงการค้าเสรี มีนัยทางด้านการเมืองระหว่างประเทศอยู่ด้วย คือ การเข้าไปใกล้ชิดกับอีกประเทศหนึ่ง เท่ากับว่าเป็นการถ่วงดุลอำนาจกับอีกประเทศหนึ่ง ตัวอย่างเช่น ประเทศจีนได้ทำข้อตกลงการค้าเสรีกับอาเซียนมีนัยสำคัญทางการเมืองคือประเทศจีนจะมีบทบาทมีอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจทางด้านการเมืองเพิ่มขึ้นในอาเซียนและถ้าประเทศสหรัฐอเมริกาต้องการถ่วงดุลอำนาจประเทศจีนก็ต้องเข้ามาทำข้อตกลงการค้าเสรีกับประเทศในภูมิภาคนี้ด้วย (พลภัทร อุปถัมภ์ภักกร, 2548: 35-37)

3.2 การทำข้อตกลงการค้าเสรีจะทำให้เกิดผลเสียกับประเทศ ดังนี้

3.2.1 จะกระทบต่ออุตสาหกรรมใหม่โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่เราเรียกว่าอุตสาหกรรมแรกเริ่ม คืออุตสาหกรรมที่ยังต้องการให้รัฐบาลปกป้องอยู่เป็นอุตสาหกรรมที่เพิ่งเกิดใหม่ไม่มีความสามารถในการที่จะไปแข่งขันในเวทีโลกอย่างเพียงพอเพราะฉะนั้นถ้าหากมีการจัดทำเขตการค้าเสรีอุตสาหกรรมเหล่านี้จะถูกกระทบจากสินค้าราคาถูกจากประเทศคู่ตกลงการค้าเสรี และอาจต้องล้มหายไปได้

3.2.2 ประเทศที่เป็นคู่ตกลงจัดทำการค้าเสรีด้วย อาจมีโครงสร้างการส่งออกสินค้าเหมือนกันซึ่งโครงสร้างการผลิตประเภทเดียวกันจะทำให้แข่งขันกันเองไม่เกื้อหนุนกัน จะเกิดกรณีสินค้าประเภทเดียวกันมาตีตลาดสินค้าในประเทศที่ค้ำขายกว่าได้

3.2.3 การจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีแบบทวิภาคีหรือแบบภูมิภาค จะเป็นการทำลายระบบการค้าโลก เป็นการทำลายองค์การการค้าโลก หรือเป็นการทำลายระบบพหุภาคีนิยม ซึ่งแท้จริงแล้วตามหลักของนักเศรษฐศาสตร์ระบบที่ดีที่สุด คือ องค์การการค้าโลก หมายความว่าถ้าจะทำข้อตกลงการค้าเสรีนั้นก็ควรจะเป็นข้อตกลงการค้าเสรีของทั้งโลกรวมกัน ถ้ามีการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีแบบ FTA ตามหลักของนักเศรษฐศาสตร์ก็ถือว่าเป็น Second Best Option แต่แท้จริงแล้ว The Best Option คือองค์การการค้าโลก

3.2.4 การจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีคู่หนึ่งจะไปกระตุ้นให้ประเทศอื่นต้องแข่งที่จะจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีเพิ่มขึ้นมาด้วย เพราะฉะนั้นข้อตกลงการค้าเสรี จะทำให้เกิดเขตการค้าเสรีมาก

ขึ้นๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความขัดแย้งทางการค้ามากขึ้น เนื่องจาก การทำข้อตกลงการค้าเสรี อย่างเช่น ประเทศ A ประเทศ B สองประเทศจะได้ประโยชน์ แต่ทว่าประเทศนอกกลุ่มที่ไม่เป็นสมาชิกจะถูก กีดกัน

3.2.5 ในการเจรจาจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างกัน ส่วนใหญ่แล้วประเทศที่ใหญ่จะ ได้เปรียบ ประเทศที่เล็กจะเสียเปรียบ เพราะที่ไม่มีอำนาจในการต่อรอง ต้องระมัดระวังในการที่จะ ไปเจรจากับประเทศใหญ่ๆ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

3.2.6 การจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีอาจจะทำให้ประเทศหนึ่งเข้าสู่ภาวะการพึ่งพาทาง เศรษฐกิจประเทศหนึ่งมากเกินไป (Over Dependency) นอกจากนั้นยังมีผลในการเบี่ยงเบนทิศทางการค้า (Trade Diversion) ทำให้ประเทศคู่ตกลงหันมาค้าขายกันเองมากขึ้น หลังจากมีการเปิดเสรีแก่ กันแต่ยังคงมีอุปสรรคการค้ากับประเทศอื่นๆ จึงอาจจะทำให้ไม่มีการนำเข้าจากประเทศที่ต้นทุน การผลิตต่ำกว่าได้

4. ประเทศไทยกับนโยบายการทำข้อตกลงการค้าเสรี

การทำข้อตกลงการค้าเสรีของประเทศไทยมีเป้าหมายเพื่อรักษาสถานภาพและศักยภาพใน การส่งออก โดยการสร้างพันธมิตรทางเศรษฐกิจเพื่อขยายโอกาสในการส่งออก และเพื่อเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันด้านราคาของสินค้าไทยทั้งในตลาดสำคัญในปัจจุบัน เช่น ประเทศ สหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น และประเทศในกลุ่มอาเซียน และตลาดใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ เช่น ประเทศจีน และประเทศอินเดีย รวมทั้ง ประเทศที่จะเป็นประตูการค้าสู่ภูมิภาคอื่นๆ ของโลก เช่น บราซิลในตะวันออกกลาง แปรูในทวีปอเมริกาใต้ เป็นต้น ซึ่งประเทศไทยมีหลักเกณฑ์ในการจัดทำ เขตการค้าเสรีดังนี้ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2548ข: 11 - 13)

1. การจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีควรทำในกรอบกว้าง (Comprehensive) ครอบคลุม การเปิดเสรีทั้งการค้าสินค้า บริการ และการลงทุน รวมทั้งการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่น ๆ กำหนดให้มีความยืดหยุ่น (Flexibility) สอดคล้องกับระดับการพัฒนาของประเทศคู่เจรจาการค้า เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ทั้งสองฝ่าย

2. การจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีที่สอดคล้องกับกฎของ WTO ซึ่งมีเงื่อนไขให้การเปิดการค้าเสรีครอบคลุมการค้าสินค้าและบริการอย่างมากพอ (Substantial Coverage) สร้างความโปร่งใสและเปิดให้สมาชิกอื่นตรวจสอบความตกลงได้
3. การจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีจะยึดหลักการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ (Reciprocity) และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงสถานะของประเทศไทยที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา ในกรณีที่คู่เจรจาเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศไทยควรเรียกร้องความยืดหยุ่นเพื่อให้มีเวลาในการปรับตัวนานกว่า หรือมีภาระผูกพันน้อยกว่า
4. การจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี ควรครอบคลุมมาตรการทางการค้าอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Measures: NTMs) เช่น การกำหนดมาตรฐานสินค้านำเข้า และมาตรการโควตา
5. ความตกลงเขตการค้าเสรีควรมีมาตรการป้องกันผลกระทบของการเปิดเสรีต่ออุตสาหกรรมภายใน เช่น มาตรการต่อต้านการทุ่มตลาด (Anti-Dumping Measures: AD) มาตรการต่อต้านการอุดหนุน (Countervailing Measures: CVD) มาตรการปกป้อง (Safeguards) รวมทั้งกำหนดกลไกการยุติข้อพิพาททางการค้าอย่างเป็นธรรม (Dispute Settlement)
6. การจัดทำเขตการค้าเสรีควรมีผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว ทั้งนี้ อาจมีการเจรจาเพื่อเริ่มลดภาษีหรือเปิดเสรีระหว่างกันก่อนในเรื่องที่พร้อม (Early Harvest)

ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน

ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนหรือ FTA ไทย-จีน (Free Trade Agreement between Thailand and China) เป็นการดำเนินการภายใต้กรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีน (Framework Agreement on ASEAN – China Comprehensive Economic Cooperation) โดยกรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน – จีนนี้ ผู้นำอาเซียนและจีนได้ลงนามเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา ซึ่งการลดภาษีระหว่าง 2 ฝ่ายได้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 ทั้งนี้ กรอบความตกลงดังกล่าวเป็นกลุ่มความร่วมมือระดับภูมิภาค (Regional Trading Arrangement: RTA) ซึ่งเมื่อพิจารณาจากประชากรของอาเซียน และประเทศจีนที่มีรวมกันประมาณ 1,800 ล้านคน

และมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) รวมกันมากกว่า 2 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ โดย GDP ของประเทศจีนมากกว่า GDP ของอาเซียนกว่าเท่าตัว (นิรนาม, 2549: 45) จึงนับได้ว่าเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ASEAN-China FTA) เป็นกลุ่มความร่วมมือที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลกรองจากสหภาพยุโรป (European Union: EU) และเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (North American Free Trade Agreement: NAFTA) กรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีนนี้เป็นข้อผูกพันทางกฎหมายระหว่างอาเซียนและประเทศจีนสำหรับการดำเนินการเจรจาต่อไป โดยมีลักษณะเป็นกรอบกว้าง ครอบคลุมเรื่องสำคัญ ๆ เช่น เรื่องการค้าสินค้า การบริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ รูปแบบการลดภาษีสินค้าระหว่างกันจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ (ธิดารัตน์ จิรชุกุล, 2549:11-12)

1. การลดภาษีสินค้าทั่วไป (Normal Track) การลดภาษีสินค้าทั่วไป จะมีการแบ่งสินค้าที่จะลด/ยกเลิกภาษีศุลกากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือรายการสินค้าปกติ และรายการสินค้าอ่อนไหว โดยประเทศไทยมีสินค้าที่อยู่ในข่ายการลดภาษีทั้งสิ้น 5,121 รายการ ทั้งนี้ รายการสินค้าปกติจะเริ่มทยอยลดภาษีลงตามลำดับตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม 2548 ซึ่งในช่วงแรกนี้ประเทศไทยจะมีสินค้าที่ต้องลดภาษีลงทั้งสิ้น 896 รายการ (นับรวมสินค้าที่มีภาษีเหลือร้อยละ 0 อยู่แล้ว 208 รายการ) และจะลดภาษีสินค้าที่เหลือลงเหลือร้อยละ 0 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2553 สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนเดิมและประเทศจีน และภายในวันที่ 1 มกราคม 2558 สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ รวมทั้งให้เพิ่มสัดส่วนสินค้าที่จะมีอัตราภาษีอยู่ที่ร้อยละ 0 – 5 จากร้อยละ 40 ของสินค้าทั้งหมดในปี 2548 เป็นร้อยละ 60 ในปี 2550 อย่างไรก็ตาม สมาชิกอาเซียนเดิมแต่ละประเทศและประเทศจีนสามารถมีรายการสินค้าที่จะได้รับการยืดหยุ่นให้เลื่อนระยะเวลาการลดภาษีเหลือร้อยละ 0.00 เป็นภายในวันที่ 1 มกราคม 2555 ไม่เกิน 150 รายการ ขณะที่ประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ให้มีรายการสินค้าได้มากกว่าและเลื่อนระยะเวลาในการลดภาษีให้นานกว่า สำหรับในหมวดรายการสินค้าอ่อนไหว นั้น ระบุให้ลดภาษีลงเหลือร้อยละ 20 ภายในปี 2555 และมีอัตราภาษีสุดท้ายอยู่ที่ร้อยละ 0 – 5 ภายในปี 2561 ส่วนหมวดรายการสินค้าอ่อนไหวสูงให้ลดภาษีเหลือร้อยละ 50 ภายในปี 2558 โดยที่ประเทศไทยจะมีสินค้าอ่อนไหวทั้งสิ้น 342 รายการ ประกอบด้วยสินค้าอ่อนไหว 242 รายการ และสินค้าอ่อนไหวสูง 100 รายการ ขณะที่ประเทศจีนมีสินค้าอ่อนไหวทั้งสิ้น 261 รายการ ประกอบด้วยสินค้าอ่อนไหว 161 รายการ และสินค้าอ่อนไหวสูง 100 รายการ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 การลด / ยกเลิกภาษีของสินค้าปศุสัตว์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศจีน

X = Applied MFN Tariff Rate	อัตราภาษีภายใต้การเปิดเสรีการค้าอาเซียน – จีน (ภายในวันที่ 1 มกราคม)			
	2548*	2550	2552	2553
$X \leq 20\%$	20	12	5	0
$15\% \leq 20\%$	15	8	5	0
$10\% \leq 15\%$	10	8	5	0
$5\% \leq X < 10\%$	5	5	0	0
$X \leq 5\%$	คงอัตราภาษี		0	0

หมายเหตุ: * เริ่มลดภาษีวันที่ 20 กรกฎาคม 2548

ที่มา: ธีรรัตน์ จิระชูสกุล, 2549: 12 อ้างถึง กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, ม.ป.ป.

ทั้งนี้ สินค้าที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ในการลดภาษีภายใต้กรอบความตกลงด้านการค้าสินค้าระหว่างอาเซียน – จีน จะต้องมีคุณสมบัติผ่านเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่งใน 3 ข้อต่อไปนี้ คือ

- เป็นสินค้าที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด
- ใช้วัตถุดิบภายในประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของราคาขาย โดยสามารถนำมูลค่าของวัตถุดิบจากทุกประเทศสมาชิกรวมกัน หรือ
- ใช้วัตถุดิบภายในประเทศน้อยกว่าร้อยละ 40 ของราคาขาย แต่เป็นสินค้าที่มีกฎการนำเข้าเฉพาะ (Product Specific Rules)

2) การลดภาษีสินค้าบางส่วนทันที (Early Harvest Program) การลดภาษีสินค้าบางส่วนทันทีจะครอบคลุมสินค้าเกษตรภายใต้พิกัด HS 01 – 08 (สัตว์มีชีวิต เนื้อสัตว์ใช้บริโภค สินค้าประมงผลิตภัณฑ์นม ผลิตภัณฑ์จากสัตว์อื่นๆ ต้นไม้และพืชอื่นๆ พืชผักที่บริโภคได้และผลไม้) โดยให้อาเซียนเดิม 6 ประเทศ 1 และจีน เริ่มต้นการลดภาษีในวันที่ 1 มกราคม 2547 และลดภาษีให้เหลือร้อยละ 0 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2549 ขณะที่อาเซียนใหม่ 4 ประเทศ 2 ให้ลดภาษีเหลือร้อยละ

ละ 0.00 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2553 ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยและประเทศจีนสังเกตเห็นศักยภาพทางด้านการค้าสินค้าเกษตรพิกัด HS 07 – 08 ระหว่างกัน ซึ่งมีสินค้าจำนวนทั้งสิ้น 116 รายการ จึงได้มีการร่วมลงนามในความตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างกันล่วงหน้าก่อนประเทศอาเซียนอื่น ๆ เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2546 โดยให้ลดภาษีสินค้าในสองหมวดดังกล่าวเหลือร้อยละ 0.00 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 จากอัตราภาษีนำเข้าก่อนทำความตกลงของสินค้าผักและผลไม้ของประเทศไทยซึ่งอยู่ที่ประมาณร้อยละ 36.00 – 58.20 และร้อยละ 10.00 – 52.20 และของประเทศจีนซึ่งอยู่ที่ประมาณร้อยละ 0.00 – 13.60 และร้อยละ 0.00 – 39.00 ตามลำดับภายใต้ความตกลงการลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ดังกล่าว ผู้ประกอบการส่งออกหรือนำเข้าผักและผลไม้จะสามารถส่งออกไปยังประเทศจีนหรือนำเข้ามายังประเทศไทยโดยได้รับสิทธิพิเศษในการลดภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ 0 มีเงื่อนไขและวิธีปฏิบัติ ดังนี้ (พลภัทร อุปลัมภันรกร, 2548: 44)

- ผักและผลไม้ที่ส่งออกหรือนำเข้าจะต้องเป็นผักและผลไม้ที่มีการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวได้ภายในประเทศไทยหรือประเทศจีนทั้งหมดเท่านั้น

- การส่งออกหรือนำเข้าจะต้องมีหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Certificate of Origin) ประกอบการส่งออกหรือนำเข้า เพื่อแสดงต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรก่อนจึงจะได้รับสิทธิพิเศษดังกล่าวสำหรับการขอเอกสารประกอบการส่งออกหรือนำเข้าของทุกมาตรการที่มีการดูแลยังคงให้มีการดำเนินการเหมือนเดิมตามข้อกำหนด คือ สินค้าส่งออกจากประเทศไทยใช้แบบหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าทั่วไป (Certificate of Origin) หรือ C/O ทั่วไป ที่เพิ่มตราประทับข้อความ Vegetable and Fruit Products of Thailand และ สินค้านำเข้าจากประเทศจีนใช้แบบฟอร์ม A

1. อาเซียนเดิมประกอบด้วย ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์และบรูไน
2. อาเซียนใหม่ ประกอบด้วย เวียดนาม ลาว กัมพูชาและพม่า

- สินค้าเกษตรที่มีโควตาภาษีตามข้อผูกพัน WTO เช่น หัวหอมใหญ่ กระเทียม มันฝรั่ง มะพร้าว และลำไยแห้ง จะมีการลดภาษีเป็นศูนย์เฉพาะภายในโควตาเท่านั้น ส่วนที่นำเข้าเกินโควตาจะเสียอัตราภาษีนอกโควตาปกติ เนื่องจากข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน เป็นการดำเนินการภายใต้กรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน- จีน ดังนั้น นอกจากรูปแบบการลด/เลิกภาษีและเงื่อนไขวิธีปฏิบัติดังกล่าวข้างต้นในข้อตกลงการค้าเสรี

ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนแล้ว ยังมีบทบัญญัติอื่นซึ่งเป็นข้อผูกพันและพันธกรณีที่ประเทศไทยและประเทศสมาชิกอื่นในอาเซียนต้องปฏิบัติตามกรอบการเปิดเสรีอาเซียน-จีน ซึ่งมีดังนี้ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2548ข: 23 - 25)

1. การปฏิบัติเสมือนว่าคนชาติในการเก็บภาษีภายใน และกฎระเบียบภายใน ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะให้การปฏิบัติเสมือนคนชาติในการเก็บภาษีและกฎระเบียบภายใน ต่อสินค้าที่นำเข้าจากประเทศสมาชิกอื่น คือหลังจากเก็บภาษีนำเข้าแล้ว การเก็บภาษีภายในรวมทั้งกฎระเบียบภายในที่ใช้ต่อสินค้านั้นต้องไม่แตกต่างจากสินค้านิดเดียวกันที่ผลิตภายในประเทศ

2. กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแต่ละประเทศต้องมีการกำหนดกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า สำหรับสินค้าภายใต้การเปิดเสรีอาเซียน - จีน

3. การปรับเปลี่ยนแก้ไขสิทธิประโยชน์ประเทศสมาชิกใดสามารถเจรจาทำความตกลงกับประเทศสมาชิกอื่นเพื่อแก้ไขหรือยกเลิกสิทธิประโยชน์ที่ตนได้ให้ไว้ได้ โดยอาจมีการเจรจาเรื่องการชดเชยการแก้ไขหรือยกเลิกสิทธิประโยชน์ดังกล่าว

4. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของ WTO ประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน – จีน จะปฏิบัติตามกฎและหลักเกณฑ์ของ WTO รวมถึงเรื่องมาตรการที่มีใช้ภายใน การกีดกันทางการค้า มาตรการสุขอนามัย และสุขอนามัยพืช มาตรการอุดหนุน และตอบโต้การอุดหนุน มาตรการต่อต้านการทุ่มตลาดและสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญา

5. การจำกัดปริมาณการนำเข้า และการกีดกันที่มีใช้ภายใน ประเทศสมาชิกจะดำเนินการไม่ให้มีการจำกัดปริมาณการนำเข้า ที่ขัดกับกฎของ WTO และจะแจ้งข้อกีดกันที่มีใช้ภายใน เพื่อที่จะยกเลิก โดยประเทศสมาชิกทุกประเทศจะกำหนดกรอบเวลาเพื่อยกเลิกข้อกีดกันที่มีใช้ภายในร่วมกัน

6. มาตรการปกป้อง (Safeguard Measures) ในกรณีที่มีสินค้าจากประเทศสมาชิกอื่น ทะลักเข้ามาในประเทศสมาชิกหนึ่งจากผลของการเปิดเสรีอาเซียน – จีน และก่อให้เกิดหรือคุกคามที่จะก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรง ประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน – จีน สามารถใช้มาตรการปกป้องของเขตการค้าเสรีอาเซียน – จีน ซึ่งระยะเวลาที่จะใช้มาตรการปกป้องของเขตการค้าเสรี

อาเซียน – จีน ได้ คือตั้งแต่วันที่ความตกลงการค้าสินค้ามีผลบังคับใช้ หรือตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 จนถึงระยะเวลา 5 ปี หลังจากวันสิ้นสุดของการยกเลิกหรือลดภาษีศุลกากรของสินค้านั้น ๆ และหากมีการใช้มาตรการปกป้อง จะใช้วิธีขึ้นอัตราภาษีนำเข้าของสินค้าที่ได้รับผลกระทบให้เท่ากับอัตราภาษีทั่วไปที่เก็บจากประเทศสมาชิก WTO ในช่วงเวลาเดียวกับที่ใช้มาตรการปกป้อง

7. การเร่งพันธกรณีประเทศสมาชิกสามารถตกลงร่วมกันที่จะเร่งรัดการดำเนินการเปิดเสรีการค้าสินค้าให้เร็วขึ้นกว่าที่กำหนดไว้เดิม

8. ข้อยกเว้นทั่วไป และข้อยกเว้นทางความมั่นคงประเทศสมาชิกสามารถดำเนินมาตรการที่ไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อปกป้องคุ้มครองชีวิต สุขภาพของมนุษย์ สัตว์ หรือพืช สมบัติของชาติ ศีลธรรมอันดีของประชาชน ตลอดจนการดำเนินการปกป้องความมั่นคงของประเทศ

9. การยอมรับสถานการณ์เป็นระบบตลาดของประเทศจีนประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศ ยอมรับสถานะระบบตลาดของประเทศจีน และสละสิทธิการใช้มาตรการเยียวยาทางการค้าพิเศษ ที่ประเทศจีนผูกพันไว้กับ WTO เมื่อเข้าเป็นสมาชิก และเป็นมาตรการที่ประเทศสมาชิก WTO อื่น สามารถใช้กับประเทศจีนได้ฝ่ายเดียว คือ มาตรการต่อต้านการทุ่มตลาด ต่อต้านการอุดหนุน (Anti – Dumping and Countervailing Measures) มาตรการปกป้อง (Safeguard Measures) และมาตรการปกป้องสิ่งทอ

10. การทบทวนความตกลงการค้าสินค้ารัฐมนตรีเศรษฐกิจของอาเซียนและประเทศจีนหรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง จะทบทวนความตกลงเป็นระยะ เพื่อพิจารณาให้มีการเปิดเสรีการค้าสินค้ามากขึ้น และในปี พ.ศ. 2551 ประเทศสมาชิกจะทบทวนรายการสินค้าอ่อนไหว โดยมีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงให้เปิดเสรีมากขึ้น เช่น ลดจำนวนรายการสินค้า หรือเงื่อนไขการลดภาษีของรายการสินค้าอ่อนไหว

ภาพรวมการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน (ปี พ.ศ. 2543 –2549)

การศึกษาภาพรวมการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนจะพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าการค้าระหว่างประเทศโดยรวมและการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. มูลค่าการค้าระหว่างประเทศโดยรวม

นับตั้งแต่ FTA ไทย-จีน มีผลบังคับใช้ มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา เพิ่มขึ้นร้อยละ 125.24 จาก 1,009.06 พันล้านบาทในช่วงก่อน FTA ไทย – จีน เป็น 2,272.75 พันล้านบาท ในช่วงหลัง FTA ไทย – จีน โดยมูลค่าการส่งออกของประเทศไทยไปยังประเทศจีนเพิ่มขึ้นร้อยละ 131.58 จาก 448.73 พันล้านบาท เป็น 1,039.19 พันล้านบาท แต่อย่างไรก็ตาม การนำเข้าของประเทศไทยจากประเทศจีนเพิ่มขึ้นในอัตราที่ใกล้เคียงกัน โดยมีอัตราขยายตัวร้อยละ 120.15 จาก 560.32 พันล้านบาท เป็น 1,233.56 พันล้านบาท ส่งผลให้ประเทศไทยยังคงขาดดุลการค้ากับประเทศจีนเพิ่มขึ้นร้อยละ 74.18 จาก 111.59 พันล้านบาท ในช่วงก่อน FTA ไทย-จีน เป็น 194.37 พันล้านบาท ในช่วงหลัง FTA ไทย-จีน (ตารางที่ 5)

2. โครงสร้างทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน

จากตารางที่ 6 พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2545–2550 กลุ่มสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุด ได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรม รองลงมาได้แก่ สินค้าเกษตรกรรม และสินค้าแร่และเชื้อเพลิง ซึ่งสินค้า 3 กลุ่มนี้มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรและสินค้าหมวดอื่นๆมีมูลค่าการส่งออกลดลงโดยตลอด ซึ่งเมื่อมาพิจารณาสัดส่วนการส่งออกของแต่ละกลุ่มสินค้าในแต่ละปีเทียบกับมูลค่ารวมพบว่า สัดส่วนมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของประเทศไทยไปยังประเทศจีนมีสูงถึงร้อยละ 60.00–70.00 หมายความว่าประเทศไทยยังมีการพึ่งพิงการส่งออกสินค้าเพียงกลุ่มเดียวแต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมาพิจารณาสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกในปีพ.ศ. 2546 – 2547 พบว่า สัดส่วนมูลค่าการส่งออกกลุ่มสินค้าแร่และเชื้อเพลิงกับกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมพิเศษลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ในขณะที่กลุ่มสินค้าเกษตรกรรมกลับมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นผลสืบเนื่องจาก FTA ไทย-จีนที่มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 ตุลาคม 2546

ตารางที่ 5 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนเปรียบเทียบก่อนและหลัง FTA ไทย-จีน

(หน่วย: พันล้านบาท)

รายการ	2543 (ต.ค.- ธ.ค.)	2544	2545	2546 (ม.ค.- ก.ย.)	รวมก่อน เปิดเสรี	2546 (ต.ค.- ธ.ค.)	2547	2548	2549 (ม.ค.- ก.ย.)	รวมหลัง เปิดเสรี	% การ เปลี่ยน แปลง ก่อน/ หลังเปิด เสรี
1. การส่งออก	38.01	126.88	152.49	169.36	448.73	66.51	285.64	367.61	319.44	1,039.19	131.58%
2. การนำเข้า	37.67	165.06	211.71	183.56	560.32	67.51	329.77	448.99	387.29	1,233.56	120.15%
3. ดุลการค้า 1 - 2	0.34	-38.18	-59.22	-14.2	-111.59	-1.01	-44.14	-81.38	-67.84	-194.37	74.18%
4. การค้ารวม 1 + 2	75.69	291.94	364.19	352.92	1,009.06	134.02	615.41	816.6	706.73	2,272.75	125.24%
5. มูลค่าการค้าทั้งหมดของไทย	1,524.36	5,645.57	5,727.51	4,754.66	16,127.74	1,711.89	7,755.69	9,185.00	7,397.13	26,049.72	61.52%
6. การค้าไทย-จีนต่อมูลค่าการค้า ทั้งหมด 4/5	4.97%	5.17%	6.36%	7.42%	6.26%	7.83%	7.93%	8.89%	9.55%	8.72%	-

ที่มา: Global Trade Information Service (2549)

ตารางที่ 6 โครงสร้างการส่งออกสินค้าของประเทศไทยไปยังประเทศจีนแยกตามกลุ่มสินค้าเศรษฐกิจปี 2545 – 2550

รายการ	มูลค่า : ล้านดอลลาร์						สัดส่วน:ร้อยละ					
	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2545	2546	2547	2548	2549	2550
ส่งออกรวม	3,548	5,684	7,096	9,168	11,728	14,847	100	100	100	100	100	100
1.สินค้าเกษตรกรรม	686	1,118	1,422	1,561	2,347	2,535	19	20	20	17	20	17
2. สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร	67	84	107	104	196	249	2	1	2	1	2	2
3. สินค้าอุตสาหกรรม	2,340	3,821	4,866	6,638	8,136	10,680	66	67	69	72	70	72
4. สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	416	627	671	824	1,016	1,364	12	11	9	8	9	9
5. สินค้าหมวดอื่นๆ	39	34	29	40	33	20	1	1	0	-	-	-

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร (2550)

3. สถานการณ์การค้าม้งคุดระหว่างไทยกับประเทศจีน

การส่งออกม้งคุดของไทยไปประเทศจีน

ในส่วนของม้งคุด ไทยมีการส่งออกม้งคุดไปจีนในปี พ.ศ. 2543 โดยมีปริมาณเท่ากับ 6,437.00 ตัน มีมูลค่า 4,799.16 ล้านดอลลาร์ และมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและมูลค่าในปี พ.ศ. 2544 – 2546 ส่วนในปี พ.ศ. 2547 – 2550 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกมีแนวโน้มในการปรับตัวสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ในปี พ.ศ. 2545 ก่อนมีการบังคับใช้ข้อตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ มีการส่งออกม้งคุดไปจีน มีปริมาณการส่งออกเท่ากับ 9,479.00 ตัน และมีมูลค่าเท่ากับ 8,434.47 ล้านดอลลาร์ และมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. 2546 มีปริมาณการส่งออก 16,600 ตัน มูลค่าการส่งออกเท่ากับ 14,854.81 ล้านดอลลาร์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 76.12 เมื่อมีการบังคับใช้ข้อตกลงเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2546 และพบว่า การส่งออกม้งคุดของไทยในปี พ.ศ. 2547 มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก นั่นคือ มีปริมาณการส่งออก 30,493.00 ตัน มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 29,422.16 ล้านดอลลาร์ มีอัตราเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 98.06

ในช่วงเดือนมกราคมถึงกันยายนเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2546 และปี พ.ศ. 2547 พบว่า ก่อนมีการบังคับใช้ข้อตกลงปริมาณการส่งออกม้งคุดในช่วงเดือนมกราคมถึงกันยายนในปี พ.ศ. 2546 เท่ากับ 14,557 ตัน มีมูลค่าการส่งออก 13,016.40 ล้านดอลลาร์ หลังมีการบังคับใช้ข้อตกลงปริมาณการส่งออกในช่วงเวลาเดียวกันในปี พ.ศ. 2547 พบว่ามีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 24,362 ตัน และมีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 22,679.38 ล้านดอลลาร์ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 การส่งออกมั่งคุดศคของประเทศไทยไปยังประเทศจีนปี 2543 – 2550

ปี	ปริมาณและมูลค่าการส่งออก		อัตราการเติบโต	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (พันล้านดอลลาร์)	ปริมาณ (ร้อยละ)	มูลค่า (ร้อยละ)
2543	6,437.00	4,799.16	–	–
2544	8,256.00	8,899.40	28.26	85.44
2545	9,479.00	8,434.47	14.81	-5.22
2546	16,600.00	14,854.81	75.12	76.12
2547	30,493.00	29,422.16	83.69	98.06
2548	30,785.00	34,702.18	0.96	17.95
2549	17,169.00	17,028.94	-44.23	-50.93
2550	40,404.00	47,933.94	135.33	181.49

ที่มา: Global Trade Information Service (2550)

ตารางที่ 8 การส่งออกมั่งคุดศคของประเทศไทยไปยังประเทศจีนก่อนและหลังการทำ FTA

รายการ	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (พันล้านบาท)
ก่อนเปิดเสรีการค้า (ม.ค.2546 - ก.ย.2546)	14,557	13,016
หลังเปิดเสรีการค้า (ม.ค.2547 - ก.ย.2547)	24,362	22,679

ที่มา: Global Trade Information Service (2550)

ปัญหาและอุปสรรคทางการค้าผลไม้กับประเทศจีน

สามารถแบ่งปัญหาและอุปสรรคในการค้าผลไม้กับประเทศจีนได้เป็น 3 ส่วนหลัก ดังนี้

1. กฎระเบียบการค้า

การกำหนดมาตรฐานบริษัท (Trading Firm) ที่จะได้รับอนุญาตให้นำเข้าและบริษัทที่จะเข้าไปประกอบกิจการเพื่อกระจายสินค้าเข้าสู่ตลาดจีนไว้สูง (กรมส่งเสริมการค้าส่งออก, 2548 ข)

ธุรกิจต่างชาติจะเข้ามาดำเนินกิจการได้เฉพาะบางรูปแบบภายใต้กฎหมายเงินอาทิ สำนักงานตัวแทน (Representative Offices) บริษัทร่วมลงทุนผลิต (Manufacturing Joint-Ventures) วิชาหกิจที่ต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด (Wholly Foreign-Owned Enterprises) บริษัทการค้าในเขตเศรษฐกิจพิเศษและบริษัทโฮลดิ้ง (Holding Company) ทำให้ผู้ผลิตสินค้าสามารถขายสินค้าของตนเองได้แต่ต้องอาศัยบุคคลที่สาม ในการกระจายสินค้าเข้าสู่ตลาดสำหรับวิชาหกิจที่ลงทุนโดยต่างประเทศ (Foreign – Invested Enterprise) ที่ให้บริการการกระจายสินค้าในประเทศจีน รวมถึงการขายส่งและการขายปลีกที่เรียกว่า Foreign Invested - Commercial Enterprises: FICEs นั้นสามารถแบ่งธุรกิจได้เป็น 2 ประเภท คือ Wholesale FICEs และ Retail FICEs มีกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคทางการค้าดังนี้บริษัทต่างชาติที่เป็น Wholesale FICEs จะต้องเป็นบริษัทที่มีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือ (Sound Reputation) ต้องปฏิบัติตามกฎหมายจีนอย่างเคร่งครัด และต้องมีทุนจดทะเบียนสูงถึง 80 ล้านดอลลาร์ รวมทั้งมีมาตรการให้บริษัทต่างชาติมีมูลค่าการค้าเฉลี่ยใน 3 ปี เท่ากับ 2.5 พันล้านหยวน และมีสินทรัพย์ขั้นต่ำ 300 ล้านดอลลาร์ จากเกณฑ์ดังกล่าวจึงทำให้เป็นการตัดโอกาสบริษัทต่างชาติในธุรกิจค้าส่ง ส่วน Retail FICEs นั้นต้องมีทุนจดทะเบียนขั้นต่ำสูงถึง 50 ล้านดอลลาร์ และมีข้อกำหนดขั้นต่ำของมูลค่าการค้าและมูลค่าสินทรัพย์เช่นกัน นอกจากนี้ การออกใบอนุญาตให้นำเข้าแต่ละครั้งใช้เวลานาน โดยจีนกำหนดให้ผู้นำเข้าต้องขอใบอนุญาตก่อนซึ่งใบอนุญาตการนำเข้ามีอายุ 6 เดือน ค่าธรรมเนียมชุดละ 20 หยวน ใช้ 1 ใบ ต่อการนำเข้า 1 ล็อต หากสินค้าที่นำเข้าต้องขอใบรับรองด้านสุขอนามัยต้องเสียค่าธรรมเนียมอีก 20 หยวนต่อการนำเข้า 1 ครั้ง ระยะเวลาการออกใบอนุญาตนำเข้าผลไม้แต่ละครั้งใช้เวลาถึง 1 สัปดาห์ซึ่งทำให้สินค้านำเข้าเสียสำหรับการขออนุมัตินำเข้าจากหน่วยงานตรวจสอบมาตรฐานสินค้าของประเทศจีนใช้เวลาไม่น้อยกว่า 30 วัน

ปัญหาด้านมาตรฐานสุขอนามัย รัฐบาลจีนกำหนดให้สินค้านำเข้าจากต่างประเทศต้องได้รับการตรวจสอบทางด้านสุขอนามัย ณ เมืองท่าที่นำเข้า โดยก่อนการส่งออกผลไม้จากไทย บริษัทนำเข้าจะต้องขอใบอนุญาตด้านสุขอนามัย (Inspection Quarantine License) จากหน่วยงานควบคุมคุณภาพและกักกันโรคของจีน (General Administration of Quality Supervision, Inspection and Quarantine: AQSIQ) ก่อนอย่างน้อย 30 วัน และเมื่อสินค้ามาถึงท่าจะทำการตรวจสอบสุขอนามัยอีกครั้งโดยการสุ่มเก็บตัวอย่างเพื่อตรวจสอบเพียงจำนวนหนึ่ง และจะทำการปล่อยสินค้าที่เหลือออกไป (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2548ก)

อย่างไรก็ตามการตรวจสอบด้านสุขอนามัยของสินค้าที่ยังไม่มีมาตรฐานชัดเจนเป็นที่ยอมรับทั้งสองฝ่าย โดยฝ่ายจีนจะมีการตรวจสอบสินค้าไทยอย่างเข้มงวดมากกว่า อีกทั้งการปฏิบัติในแต่ละมณฑลมีความแตกต่างกันจึงทำให้ผลไม้ไทยเกิดการเน่าเสียก่อนถึงผู้บริโภค ขณะที่ฝ่ายไทยใช้เวลาตรวจสอบสินค้าจากจีนตามนโยบายของรัฐที่ต้องปล่อยสินค้าภายใน 1 วัน ซึ่งไม่อาจตรวจสอบเรื่องสารพิษตกค้างได้

การเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของจีน ในแต่ละมณฑลมีการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของสินค้าในอัตราร้อยละ 13-17 ทำให้ต้นทุนของสินค้าที่ไทยส่งออกไป สูงกว่าสินค้าจีนมาก ทำให้แข่งขันได้ยาก ขณะที่ไทยไม่มีการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มอย่างจีน (กรมส่งเสริมการค้าส่งออก, 2548ก)

2. การกระจายสินค้า

การขนส่งสินค้าจากประเทศไทยไปยังประเทศจีน

- ทางเรือของประเทศไทยไปยังประเทศจีน หลายครั้งต้องประสบปัญหาแม่น้ำตื่นเงินเพราะประเทศจีนมีเขื่อนกักเก็บน้ำไว้ทางตอนบน ทางตอนเหนือของสิบสองปันนา อีกทั้งการขนส่งผลไม้ทางเรือจากประเทศไทยไปกวางโจวมียาววันละ 1 เทียว ในขณะที่การขนส่งผ่านทางฮ่องกงมีวันละ 5 เทียว ซึ่งการขนส่งผลไม้ไทยผ่านฮ่องกงจะทำให้เสียค่าใช้จ่ายและเวลาเพิ่มขึ้นถ้าหากส่งไปกวางโจวโดยตรงจะสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายจากการขนส่งตู้ละ 20,000 – 25,000 บาท และประหยัดเวลาไม่ต่ำกว่า 1 วัน

- การขนส่งทางอากาศยังไม่มีปัญหา แต่จำนวนอากาศยานพาณิชย์ของประเทศไทยที่ขนส่งสินค้าเข้าไปยังประเทศจีนมีจำนวนไม่มากพอ

- การขนส่งทางบกยังอยู่ในระหว่างการก่อสร้างซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี 2550

การกระจายสินค้าภายในประเทศจีน (กรมส่งเสริมการค้าส่งออก, 2548ข)

- ผู้บริการขนส่งสินค้าในจีนเป็นตลาดผู้ผลิตน้อยราย (Oligopoly Market) เนื่องจากพัฒนาระบบตลาดของประเทศจีนยังเกิดขึ้นไม่นาน กิจการโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะในการขนส่งกระจายสินค้าข้ามมณฑลยังคงเป็นของรัฐวิสาหกิจอยู่ถึงประมาณร้อยละ 90 โดยเฉพาะ

ในกลุ่ม China National Foreign Trade Transportation (SINOTRANS) China Ocean Shipping (COSCO) และ China Shipping Group

- ความจำกัดของตลาดค้าส่งในเมืองหลัก แม้ว่าการนำสินค้าเข้าไปขายเมืองต่างๆ ที่เป็นตลาดสำคัญของประเทศจีนจะทำให้หลายช่องทาง แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ในแต่ละเมืองจะมีตลาดค้าส่งหลักๆ อยู่เพียงไม่กี่ตลาด ซึ่งในระยะสั้นผู้ประกอบการไทยจำเป็นต้องเข้าถึงตลาดที่สำคัญและสามารถติดต่อเพื่อนำสินค้าไปวางขายจึงจะสามารถกระจายสินค้าได้มากที่สุดเช่น ในกรณีเมืองกวางโจวเป็นศูนย์กลางในการค้าผลไม้ไทยที่ใหญ่ที่สุดในประเทศจีน จะมีตลาดใหญ่คือ “ตลาดเจียงหนาน” (Jiangnan Fruit Market) หรือในเซี่ยงไฮ้ซึ่งตลาดค้าส่งผลไม้ที่ใหญ่ที่สุดเพียงแห่งเดียวเท่านั้นคือ ตลาดหลงหวู่ “Long Wu Wholesale Market” เป็นต้น

3. อื่น ๆ (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2548ก)

- มีการสวมสิทธิ์ผลไม้โดยพ่อค้าจีนที่นำเข้าลำไยและมะม่วงจากเวียดนาม โดยข้างกล่องบรรจุภัณฑ์ระบุแหล่งที่มาว่าเป็นสินค้านำเข้าจากประเทศไทยเพื่อใช้สิทธินำเข้าร้อยละ 0

- ผลไม้ของประเทศจีนมีราคาถูกกว่าผลไม้จากต่างประเทศมากกว่าร้อยละ 10 เนื่องจากผลไม้ของประเทศจีนสามารถตั้งราคาโดยไม่ต้องมีราคาค้นทุน เพราะการลงทุนมาจากรัฐบาล

การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการค้าผลไม้กับประเทศจีน

กฎระเบียบที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการค้าผลไม้กับประเทศจีนที่ได้มีการแก้ไขแล้วมีดังนี้

1. ธุรกิจต่างชาติที่จะเข้าไปดำเนินกิจการในจีน (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2548ข)

ภายใต้ข้อตกลงของการรับจีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก จีนมีพันธะที่จะยอมให้ต่างชาติเข้ามาเปิดธุรกิจการกระจายสินค้า ซึ่งมีต่างชาติเป็นเจ้าของเพียงผู้เดียว (Wholly Foreign – Owned Distribution Business) ธุรกิจค้าปลีก (Retail Business) และธุรกิจประเภทแฟรนไชส์ (Franchise) เริ่มตั้งแต่ 11 ธันวาคม 2547 สำหรับ Wholesale FICEs จีนได้แก้ไขจากต้องมีทุนจด

ทะเบียนขั้นต่ำ 80 ล้านบาท เป็นต้องมีทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ 500,000 หยวน และมาตรการให้บริษัทต่างชาติมีมูลค่าการค้าเฉลี่ยใน 3 ปี เท่ากับ 2.5 พันล้าน และมีสินทรัพย์ขั้นต่ำ 300 ล้านบาท นี้ได้ถูกขจัดออกไปกรณี Retail FICEs นั้นปริมาณเงินทุนขั้นต่ำถูกลดลงจาก 50 ล้านบาทเหลือเพียง 300,000 หยวน อีกทั้งข้อกำหนดขั้นต่ำของมูลค่าการค้าและมูลค่าสินทรัพย์ได้ถูกยกเลิกออกไป อีกทั้งหลังจาก 11 ธันวาคม 2547 ต่างชาติสามารถเปิดร้านค้าปลีกที่ใดก็ได้ในประเทศจีน ส่วนระบบใบอนุญาตนั้น ปัจจุบันทางฝ่ายจีนได้มีการยกเลิกไป โดยใช้ระบบการขึ้นทะเบียนแทน

2. ปัญหาด้านมาตรฐานสุขอนามัย (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, ม.ป.ป.)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของไทยและรัฐมนตรีกระทรวงควบคุมและกักกันโรคของจีน ได้ลงนามใน MOU ว่าด้วยความร่วมมือด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชเมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2547 โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งสองฝ่ายได้เร่งหารือและทำความเข้าใจระหว่างกัน เพื่อให้มีระบบการตรวจสอบที่เท่าเทียมกัน และลดขั้นตอนรวมทั้งระยะเวลาในการตรวจสอบสินค้าตามที่จีนกำหนดให้มีการขอใบอนุญาตสุขอนามัยล่วงหน้า โดยหากสินค้าที่มาถึงตรงกับหลักฐานในใบอนุญาตแล้ว จีนจะปล่อยสินค้าออกทันทีไม่มีการกักสินค้าไว้ แต่จะเก็บตัวอย่างบางส่วนไว้ตรวจสอบเท่านั้น

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของประเทศไทยและ AQSIQ ของประเทศจีนได้จัดทำพิธีสาร (Protocol) ในการส่งออกสินค้าผลไม้จากไทยไปจีน ได้แก่ ทูเรียน มะม่วง มังคุด ลำไย ลิ้นจี่ โดยครอบคลุมข้อกำหนดมาตรการดำเนินการด้านศัตรูพืชและสารตกค้างต่างๆ และสินค้าจากจีนมาไทย ได้แก่ แอปเปิล แพร์ พืชตระกูลส้ม พุทรา และองุ่น โดยจะมีการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายจีน โดยผลไม้ที่เหลือจะปฏิบัติตามเดิม โดยจีนรับที่จะไม่กำหนดมาตรการใด ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งออกของประเทศไทย และจะกำหนดพิธีสารในสินค้าอื่น ๆ ที่เห็นสมควรต่อไป นอกจากนี้ ได้มีการปรับปรุงพิธีสารการส่งออกทูเรียนและมะม่วง จากที่ลงนามไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ให้เปิดกว้างมากขึ้น โดยจีนยอมรับสินค้าจากสวนที่ขึ้นทะเบียนของไทยที่แจ้งมาทุกสวนและสามารถเพิ่มสวนได้ตลอดเวลาโดยไทยได้ส่งเจ้าหน้าที่ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เข้าไปประจำเมืองท่าสำคัญของจีนที่มีการนำเข้าสินค้าของไทยเป็นการชั่วคราว เพื่อศึกษาปัญหาและอำนวยความสะดวกในการนำเข้าผลไม้ไทย และจากการประชุมคณะกรรมการร่วมทางเศรษฐกิจระหว่างไทย – จีน ครั้งที่ 1 ทั้งสองฝ่ายยังได้ตกลงให้การตรวจปล่อยสินค้าเกษตรของทั้งสองฝ่ายให้ เป็นไปด้วยความรวดเร็ว โดยจะใช้เวลาไม่เกิน 1 วัน (จากเดิมใช้เวลาประมาณ 3 – 4 วัน) หากมีเอกสารครบถ้วนและสินค้าได้คุณภาพ

สภาพทั่วไปของระบบธุรกิจการส่งออกมังคุด

เนื้อหาในส่วนนี้ประกอบด้วย การศึกษาในระบบย่อยธุรกิจเกษตร โดยทำการศึกษาในส่วน ของ ผลิต การแปรรูป การส่งออก รวมถึง ข้อตกลงการค้าเสรี ภาพรวมการค้าระหว่างประเทศไทย กับประเทศจีน สถานการณ์ตลาดผลไม้ในประเทศจีนทั้งในภาพรวมและรายผลไม้ที่ทำการศึกษา ซึ่งในการนำเสนอรายละเอียดต่างๆ จะนำเสนอข้อมูลเปรียบเทียบ 2 ช่วงเวลาได้แก่ ช่วงก่อน (ต.ค. 2543 – ก.ย. 2546) และหลัง (ต.ค.2546 – ก.ย.2549) การทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทย กับประเทศจีน เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณ ในส่วนสุดท้ายของบทนี้จะเป็นการ อธิบายเกี่ยวกับลักษณะการประกอบธุรกิจการส่งออกผลไม้ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการส่งออกผลไม้ที่สำคัญของประเทศไทยไปยังประเทศจีนหลังการทำ ข้อตกลงการค้าเสรี

ระบบย่อยธุรกิจเกษตร

ระบบย่อยการผลิตมังคุด

ระบบย่อยผลิตสินค้าเกษตร (Input Supply Subsystem) ในมังคุดนั้นนับเป็นระบบย่อยชั้น พื้นฐานที่มีความสำคัญในการได้มาซึ่งทั้งคุณภาพและปริมาณของวัตถุดิบ ดังนั้นการจัดหาปัจจัย การผลิตต่างๆ อาทิ เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และสารเคมีปราบศัตรูพืช แหล่งน้ำ ที่ดิน ตลอดจนเครื่องมือ เครื่องจักรกลเกษตร และอุปกรณ์ต่างๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในระบบธุรกิจ เพื่อนำไปสู่การผลิต ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

สภาพดินฟ้าอากาศ

มังคุดเจริญเติบโตได้ในดินเกือบทุกชนิด แต่ดินที่เหมาะสมควรเป็นดินเหนียวปนทราย ที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงสามารถอุ้มน้ำและระบาย น้ำได้ดี มีความเป็นกรดอ่อนๆ คือ มีค่าความเป็น กรดต่างของดิน(ค่า pH) ประมาณ 5-6 ส่วนดินที่มีสภาพเป็นด่าง มังคุดจะเจริญเติบโต ได้ช้า (สถาบันวิจัยพืชสวน, 2532) พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกมังคุดควรมีสภาพภูมิอากาศร้อนและชุ่ม ชื้น คือ มีอุณหภูมิสม่ำเสมออยู่ในช่วง 25-30 องศาเซลเซียส เกือบตลอดปี มีฝนตกชุกสม่ำเสมอ ปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า 1,300 มิลลิเมตรต่อปี และที่สำคัญต้องเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำ เพียงพอที่จะ

ให้กับต้นมังคุดได้ในฤดูแล้ง การนำมังคุดไปปลูกในสภาพอากาศแห้งแล้งและมี อุณหภูมิสูงหรือต่ำเกินไปจะพบปัญหาเรื่องใบไหม้ และการเจริญเติบโตช้าพันธุ์

มังคุดมีอยู่พันธุ์เดียวเรียกกันว่าเป็นพันธุ์พื้นเมือง เพราะมังคุดเป็นพืชที่ปลูกด้วยเมล็ด และเมล็ดมังคุดไม่ได้ เกิดจากการผสมเกสร จึงแทบจะไม่มี โอกาสกลายพันธุ์เลย แม้จะพบว่ามังคุดสายพันธุ์จากเมืองนนท์ มีผลเล็กและเปลือกบาง มังคุดปักชำได้เปลือกหนา แต่ยังไม่มีการศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจนพอที่จะแยก เป็นพันธุ์ได้

การขยายพันธุ์

สามารถขยายพันธุ์ได้หลายวิธี เช่น การเพาะเมล็ด เสียบยอด และทาบกิ่ง แต่วิธีที่นิยมปฏิบัติกันอยู่ คือ การเพาะเมล็ดโดยตรง เพราะสามารถทำได้สะดวกรวดเร็ว ต้นมังคุดที่ได้ไม่กลายพันธุ์ แต่มีข้อเสีย คือ ต้องใช้เวลาประมาณ 7-8 ปีกว่าจะให้ผลผลิต ถ้ามีการบำรุงรักษาเป็นอย่างดี อาจเร็วกว่านี้ได้เล็กน้อย ส่วนการขยายพันธุ์ด้วยวิธีเสียบยอดที่นำพันธุ์ดีจากต้นที่เคยให้ผลมาเป็นวิธีที่ช่วยให้มังคุดให้ผลผลิตได้เร็วขึ้น

การเพาะเมล็ด เมล็ดมังคุดที่นำมาเพาะควรได้จากผลมังคุดที่แก่จัดและเป็นผลที่ยังสดอยู่ เพราะ จะงอกได้ดีกว่า เลือกเมล็ดที่มีขนาดใหญ่ล้างเนื้อและเส้นใยออกให้สะอาดแล้วรีบนำไปเพาะ แต่ถ้าไม่สามารถ เพาะได้ทันที ให้ฝังเมล็ดที่ทำความสะอาดแล้วให้แห้ง (ฝั่งลม) เก็บเมล็ดไว้ในถุงพลาสติก แซ่ตู้เย็นไว้จะเก็บไว้ได้นานขึ้น การเพาะเมล็ดสามารถเพาะลงในถุงพลาสติกได้โดยตรง แต่ถ้าทำในปริมาณมากๆ ก็ควรเพาะใน แปลงเพาะชำหรือกระบะเพาะชำ สำหรับวัสดุเพาะชำจะใช้ขี้เถ้าแกลบล้วนๆ ขี้เถ้าแกลบผสมทรายหรือดินร่วน ผสมทรายก็ได้ แปลงเพาะชำต้องมีวัสดุพรางแสง และรดน้ำให้วัสดุเพาะมีความชื้นอยู่เสมอ หลังจากเพาะจะ ใช้เวลาประมาณ 15-20 วัน เมล็ดจึงเริ่มงอกจากนั้นก็คัดเลือกต้นกล้าที่มีความสมบูรณ์ย้ายจากแปลงเพาะไป ปลูกในถุงบรรจุดินผสมปุ๋ยคอก ใช้ถุงขนาด 4-5 นิ้ว การย้ายควรทำในช่วงที่ต้นกล้ามีอายุไม่เกิน 1 เดือน เพราะ ระบบรากยังไม่แผ่กระจาย ต้นกล้าจะไม่กระทบกระเทือนมาก แต่ต้องระวังลำต้นหักเพราะยังอ่อนอยู่ ต้องมีการ พรางแสงและให้น้ำกับต้นกล้าเช่นเคย เมื่อต้น โตขึ้นก็เปลี่ยนเป็นถุงที่มีขนาดใหญ่ขึ้น การเปลี่ยนถุงต้อง ระมัดระวังอย่าให้กระทบกระเทือนระบบรากเดิม ควรเปลี่ยนถุงบ่อย ๆ สัก 5-6 เดือน ต่อครั้งเพราะจะทำให้มังคุดมีการเจริญเติบโต ดีขึ้น และไม่มีปัญหาเรื่องรากขดงอกกันถุง เมื่อมังคุดมีอายุประมาณ 2 ปี มีความสูงราว 30-35 เซนติเมตร มียอด 1-2 ฉัตร ก็พร้อมที่จะปลูกในแปลงได้

การเสียบยอด ต้นตอที่ใช้ในการเสียบยอด นอกจากจะใช้ต้นตอจากการเพาะเมล็ดมังคุดแล้ว อาจใช้ต้นตอจากพืชชนิดอื่นที่อยู่ในตระกูลเดียวกัน เช่น ชมวง มะพุดป่า พะวา รง ซึ่งใช้ได้เช่นกัน ต้นตอที่เหมาะสม ควรมียายุประมาณ 2 ปี หรือมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้นประมาณ 1-1.5 เซนติเมตร ยอดพันธุ์ดีต้องเป็นยอดจากต้นที่สมบูรณ์ให้ผลผลิตมาแล้ว และควรเป็นยอดจากกิ่งที่ชี้ตั้งขึ้น เพื่อให้ได้ต้นมังคุดที่มีทรงต้นตรงสวยงาม รวมทั้งจะต้องเป็นยอดที่มีขนาดใกล้เคียงกับขนาด ของต้นตอ

การเตรียมพื้นที่ปลูก

การเตรียมพื้นที่ การปลูกมังคุดก็เช่นเดียวกับการปลูกผลไม้ยืนต้นทั่วไปคือควรจะปลูกในตอนต้นฤดูฝน เพราะไม่ต้องคอยดูแลเรื่องการรดน้ำมากนัก และทำให้ต้นมังคุดตั้งตัว และเจริญเติบโตใน ระยะแรกได้เร็วขึ้น ดังนั้น จึงควรเตรียมพื้นที่ปลูกไว้ ตั้งแต่ฤดูแล้ง ซึ่งจะทำงานได้สะดวก และลงมือปลูกได้ทันในต้นฝน โดยในพื้นที่ที่เป็นแอ่งมีที่ลุ่มน้ำขัง มีเนินหรือจอมปลวก มีตอไม้อยู่ในพื้นที่ ต้องไถบุกเบิก กำจัดตอไม้ออกให้หมด ปรับสภาพพื้นที่ให้เรียบ แต่ถ้าเป็นพื้นที่ราบอยู่แล้ว แค่ไถพรวนกำจัดวัชพืชอย่างเดียวก็เพียงพอ หากต้องการสร้างสวนที่มีขนาดใหญ่ ควรจัดแบ่งพื้นที่เป็นแปลงย่อย เว้นพื้นที่ขอบแปลงเป็นถนน เพื่อ ประโยชน์ในการขนย้ายวัสดุต่างๆ ภายในสวนและขนย้ายผลผลิตออกจากสวน

ระยะปลูก ระยะปลูกที่เหมาะสมอยู่ในช่วง 9-10 × 9-10 เมตร ในพื้นที่ 1 ไร่ จะปลูกมังคุดได้ ประมาณ 16-20 ต้น ในกรณีที่ปลูกด้วยต้นเสียบยอด ซึ่งให้ผลผลิตได้ ตั้งแต่อายุ 3-4 ปี อาจใช้ระยะปลูก 5×5 เมตร เมื่อต้นมังคุดมีขนาดใหญ่ขึ้น มีทรงพุ่มชนกัน ให้ตัดต้นมังคุดออกต้นเว้นต้น จะทำให้ต้นที่เหลือมี ระยะปลูกเป็น 10×10 เมตร

การเตรียมหลุมปลูก หลุมที่ปลูกมังคุดควรมีขนาดไม่น้อยกว่า 50×50×50 เซนติเมตร ให้ใช้ปุ๋ย หินฟอสเฟตประมาณ 1/2 กระป๋องนม หรือประมาณ 100-150 กรัมต่อหลุม และปุ๋ยคอกเก่าที่สลายตัวแล้ว ประมาณ 1 บั้งก็ คลุกเคล้ากับดินบนให้ทั่วแล้วกลบกลับคืนลงไปหลุมให้ระดับดินสูงกว่าเดิมเล็กน้อยเพื่อ ไว้สำหรับดินยุบตัวในภายหลัง

การปลูก ต้นกล้าที่นำมาปลูก ควรมีความสมบูรณ์ โดยใบกลุ่มสุดท้าย ควรจะเป็นใบที่แก่เต็มที่แล้ว และ ควรเป็นต้นกล้าที่มีอายุประมาณไม่เกิน 2 ปี มีระบบรากแผ่กระจายดี ไม่ขมดม้วนงออยู่กันงูง ก่อนปลูกควรตัด ใบให้เหลือครึ่งใบทุกๆ ใบ เพื่อลดการคายน้ำ นำต้นกล้าไปปลูกตรงกลางหลุม

ปลูกให้ลึกเท่ากับระดับดินเดิม แล้วพูนดินบริเวณโคนต้นให้เป็นเนินสูงขึ้นมาเล็กน้อย ใช้ไม้ปักเป็นหลักผูกยึดต้นมังคุดไว้กับหลักเพื่อป้องกัน ลมพัดโยก หลังจากนั้นต้องรดน้ำตามทันทีเพื่อช่วยให้เมื่อดินกระชับราก การปล่อยให้ต้นไม้มียังไม่ตั้งตัวถูก ลมพัดโยกไปมา โดยไม่มีหลักยึดจะทำให้ระบบรากไม่เจริญ และต้นมังคุดจะชะงักการเจริญเติบโตมีเปอร์เซ็นต์ การตายสูง นอกจากนี้แล้วต้นมังคุดที่เพิ่งปลูกจะไม่ทนต่อแสงแดด และความร้อนสูงต้องใช้ทางมะพร้าว หรือจากช่วยพรางแสงแดดให้กับต้นมังคุด จนกว่าจะมีขนาดโตพอประมาณและตั้งตัวได้แล้วจึงค่อยปลดออก ซึ่งจะกินเวลาประมาณ 2 ปี

การปฏิบัติดูแลรักษา

การให้น้ำต้นมังคุดปลูกใหม่ในระยะแรก จะขาดน้ำไม่ได้ ต้องคอยดูแลรดน้ำ ให้ดินมีความชื้นอยู่เสมอ หากฝนไม่ตก หลังจากนั้นเมื่อต้นมังคุดตั้งตัวได้ดีแล้ว อาจเว้นระยะห่างออกไปบ้าง ปริมาณและความถี่ ของการให้น้ำขึ้นกับสภาพความชื้นของดินและเมื่อเข้าสู่ฤดูแล้งควรหาวัสดุ เช่นหญ้าแห้ง ฟางแห้ง คลุมบริเวณ โคนต้นเพื่อรักษาความชื้นให้กับดิน สำหรับมังคุดต้นโตและให้ผลผลิตแล้ว ยังจำเป็นต้องดูแลเรื่องการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ แต่ในช่วง ปลายฤดูฝนย่างเข้าสู่ฤดูหนาวฝนจะตกน้อยลงต้องดูแลเป็นพิเศษ (ประมาณเดือนพฤศจิกายน ในภาคตะวันออกและเดือนมกราคมในภาคใต้) เพราะช่วงนี้มังคุดต้องการสภาพแห้งแล้ง เพื่อพักตัวและสะสมอาหารเตรียมการออกดอก ให้กำจัดวัชพืชและทำความสะอาดบริเวณ โคนต้นเพื่อช่วยให้ดินแห้งเร็วขึ้น ควบคุมการให้น้ำโดย ให้ในปริมาณเพียงเล็กน้อย แต่ต้องระวังอย่ารดน้ำจนใบมังคุดเหี่ยวเฉา และเมื่อต้นมังคุดผ่านสภาวะแห้งแล้ง มาได้ระยะหนึ่ง มังคุดจะเริ่มทยอยออกดอกและติดผลในเวลาต่อมาตลอดช่วงการเจริญของผลมังคุดต้อง ดูแลให้น้ำอย่างสม่ำเสมออาจจะให้วันเว้นวันหรือวันเว้นสองวัน เพื่อให้มังคุดเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และ ป้องกันปัญหาเรื่องผลแตกยางไหล ในกรณี ที่ให้น้ำโดยการลากสายยางรดควรพ่นน้ำเข้าไปในทรงพุ่มให้ทั่ว จะช่วยลดการทำลายของเพลี้ยไฟ และไรแดง ได้บ้างระบบการให้น้ำถ้าเป็นสวนไม่ใหญ่นักอาจจะ ใช้วิธีการลากสายยางรดน้ำได้ แต่ถ้าเป็นสวนขนาดใหญ่ควรมีการวางระบบการให้น้ำในแต่ละต้นด้วย หัวเหวี่ยงขนาดเล็กก็จะสะดวกขึ้นและเป็นการ ประหยัดเวลาและ แรงงานในการให้น้ำ ตลอดจนประหยัดน้ำได้เป็นอย่างดี

การใส่ปุ๋ย การมังคุดที่ยังไม่ให้ผล ให้ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15, 16-16-16 ในต้นมังคุดที่มี อายุ 1-2 ปี ให้ใส่ปุ๋ยประมาณ 1/2-1 กิโลกรัม/ต้น และเพิ่มขึ้นประมาณ 1/2 กิโลกรัม/ต้น/ปี โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง ในตอนต้นและปลายฤดูฝน ให้ใส่ปุ๋ยหลังจากตัดแต่งกิ่ง และกำจัดวัชพืชแล้วและใส่ร่วมกับปุ๋ย

อินทรีย์ การใส่ปุ๋ยมังกุคที่ให้ผลแล้ว ปริมาณการใส่ปุ๋ยให้พิจารณาจากอายุต้น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ชนิดของดิน และปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวในฤดูที่ผ่านมา โดยจะให้ปุ๋ยใน 3 ช่วง ดังนี้

การใส่ปุ๋ยหลังเก็บผลเสร็จแล้ว จะต้องรีบตัดแต่งกิ่ง และกำจัดวัชพืชโดยเร็ว และให้ใส่ปุ๋ยอัตรา 1:1:1 เช่นปุ๋ยสูตร 15-15-15, 16-16-16 ต้นละ 2-3 กิโลกรัม และปุ๋ยอินทรีย์ เช่นมูลสัตว์เก่าต้นละ 2-3 ปืบ การใส่ปุ๋ยครั้งนี้จะตรงกับช่วงฤดูฝน เพื่อป้องกัน น้ำฝนชะพาให้ปุ๋ยสูญเสีย ควรใส่ปุ๋ยเป็นหลุม ๆ โดยใช้จอบขุดดินเป็นหลุมหยอดปุ๋ยแล้วกลบปิด ปากหลุม ทำเป็นระยะๆ รอบทรงพุ่ม หลังจากนั้นแล้วมังกุคจะเริ่มแตกใบอ่อน ซึ่งลักษณะการแตกใบอ่อนในสภาพ ธรรมชาตินั้นมังกุคจะทยอยแตกใบอ่อน จะไม่แตกพร้อมกันทีเดียว ซึ่งเกษตรกรจะต้องคอยระมัดระวัง ตรวจสอบการทำลายของโรคแมลง และทำการป้องกันกำจัดอย่างเหมาะสม เพื่อให้ใบอ่อนของมังกุคได้พัฒนา ไปเป็นใบแก่ที่สมบูรณ์ต่อไป ตามปกติมังกุคจะแตกใบอ่อน 1-2 ครั้ง ก่อนที่จะเข้าสู่ระยะพักตัวเพื่อออกดอกในรอบต่อไป

การใส่ปุ๋ยก่อนการออกดอก ช่วงปลายๆ ฝน เมื่อฝนเบาบางลงหรือฝน เริ่มทิ้งช่วง ให้ใส่ปุ๋ยเพื่อ ช่วยในการออกดอกหรือที่เรียกว่าปุ๋ยเร่งดอก ซึ่งเป็นปุ๋ยที่มีธาตุฟอสฟอรัสสูง คือปุ๋ยสูตร 12-24-12, 8-24-24, 9-24-24 ประมาณ 2-3 กิโลกรัม/ต้น

การใส่ปุ๋ยเมื่อติดผลแล้ว หลังจากดอกบานและติดผลเล็ก ๆ นอกจากจะต้องให้น้ำอย่างสม่ำเสมอแล้ว จะต้องให้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 ปริมาณ 1-2 กิโลกรัม/ต้น เพื่อช่วยในการเจริญเติบโตของผล และเมื่อผลมังกุคมีอายุประมาณ 4-5 สัปดาห์หลังดอกบานควรใส่ปุ๋ยสูตร 12-12-17-2 หรือ 13-13-21 อัตรา 1-2 กิโลกรัม/ต้น เพื่อเป็นการบำรุงเนื้อและผลให้มีคุณภาพดีขึ้น การใส่ปุ๋ยในครั้งนี้จะ ใส่ในช่วงฤดูแล้ง ไม่มีปัญหาเรื่องน้ำฝนชะพาปุ๋ยสูญเสีย จึงใส่ปุ๋ยได้โดยการหว่านลงทั่วบริเวณทรงพุ่ม แล้วให้คราดกลบบางๆ และรดน้ำเพื่อช่วยให้ปุ๋ยละลายซึมลงดิน ส่วนในกรณีที่ต้นมังกุคขาดความสมบูรณ์ ซึ่ง สังเกตได้จากลักษณะของใบที่มีขนาดค่อนข้างเล็ก สีสันของใบไม่เขียวเป็นมันสดใสหรือในกรณีที่ต้นมังกุค ติดผลมากก็ควรให้ปุ๋ยทางใบเสริม โดยฉีดพ่นในช่วงสัปดาห์ที่ 4-8 หลังดอกบาน เพราะช่วงนี้เป็นช่วงที่ผล มังกุคมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ต้องการอาหารมากการเสริมปุ๋ยทางใบจะช่วยเพิ่มขนาดของผลมังกุคให้ใหญ่ขึ้น

การตัดแต่งกิ่ง ในช่วงแรกหลังจากปลูกมังกุคไม่ต้องการ การตัดแต่งกิ่งมากนัก สำหรับต้นที่ให้ ผลแล้วนอกจากการตัดแต่งกิ่งที่ถูกโรคแมลงทำลาย กิ่งแห้งตายกิ่งฉีกหักเสียหายทิ้งแล้ว ควรมี

การตัดแต่ง ปลายกิ่งที่ทรงพุ่มมาชนกัน ตัดแต่งปลายกิ่งที่เบียดกันในทรงพุ่มออกบ้างเพื่อให้ทรงพุ่มโปร่งและช่วยให้ แสงแดดส่องเข้าไปในทรงพุ่มได้ เพราะกิ่งใหญ่ ๆ ที่อยู่ในทรงพุ่มเมื่อได้รับแสงแดดจะมีโอกาสแตกกิ่ง เพราะ นอกจากจะช่วยลดการระบาดของโรคและแมลงแล้วกิ่งใหญ่ที่อยู่ในทรงพุ่มเมื่อ ได้รับแสงแดดจะมีโอกาสแตก กิ่งเล็ก ๆ ขึ้นมา ซึ่งกิ่งเหล่านี้ต่อมาจะออกดอกให้ผลได้เช่นเดียวกับกิ่งที่อยู่นอกทรงพุ่ม และผลที่เกิดขึ้นที่กิ่ง ภายในทรงพุ่มนี้จะมีคุณภาพดีมีผิวฉ่ำสวยรวมทั้งการเก็บเกี่ยวจะทำได้สะดวก

การป้องกันกำจัดวัชพืชนอกจากจะต้องกระทำทุกครั้งก่อนการใส่ปุ๋ยแล้ว ยังจำเป็น ต้องคอยดูแลอยู่ตลอดเวลาป้องกันไม่ให้วัชพืชขึ้นในสวนอย่างหนาแน่น เพราะนอกจากจะไปแย่งอาหารจาก มังคุดแล้วยังเป็นแหล่งสะสมของ โรคและแมลงอีกด้วย วิธีป้องกันกำจัดจะใช้รถตัดหญ้าหรือใช้สารเคมีควบคุม ก็ได้

โรคและการป้องกัน

อาการผิดปกติที่เกิดกับส่วนต่าง ๆ ของมังคุดอาจจะมีสาเหตุมาจากการทำลายของโรคแมลงหรืออาจเกิดจากสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม ซึ่งมีผลโดยตรงต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิต โรคแมลงและอาการผิดปกติที่สำคัญได้แก่

1. หนอนซอนใบ เป็นหนอนของผีเสื้อชนิดหนึ่ง ตัวหนอนมีขนาดเล็กยาวประมาณ 3 มิลลิเมตร ตัวสีขาวนวลปนแดง จะกินอยู่ใต้ผิวใบทั้งสองด้านและเห็นเป็นทางสีขาวคดเคี้ยวไปมา ใบที่ถูกทำลาย จะมีรูปร่างบิดเบี้ยวใบไม่เจริญและมีขนาดเล็ก หนอนชนิดนี้จะทำลายเฉพาะใบอ่อนเท่านั้น รวมทั้งต้นกล้ามังคุด ที่อยู่ในเรือนเพาะชำ มักจะพบการทำลายของหนอนซอนใบด้วย การป้องกันกำจัด ในระยะที่มังคุดเริ่มแตกใบอ่อน ถ้าพบการทำลายให้พ่นด้วย สารป้องกันกำจัดแมลงในกลุ่มคาร์บาริลทุก 7 วัน เมื่อใบแก่แล้วก็หยุดพ่น

3. หนอนกินใบเป็นหนอนของผีเสื้อชนิดหนึ่งขนาดของตัวหนอนยาวประมาณ 2-2.5 เซนติเมตร สีของตัวหนอนเหมือนกับสีของใบอ่อนมังคุด (เขียวแกมเหลือง) ถ้าหากไม่สังเกตเห็น จะมองไม่เห็น ตัวหนอนจะกัดกินแต่ใบอ่อนเท่านั้น ลักษณะการทำลายทำให้ใบเว้า ๆ แหว่ง ๆ เหลือแต่ก้านใบทำให้มังคุดขาด ความสมบูรณ์ การป้องกันกำจัด หมั่นตรวจดูตามใบมังคุด หากพบการทำลายให้หาเศษหญ้าแห้ง กองรอบโคนต้นมังคุด พอตอนสายๆ ใ้รื้อกองหญ้าทำลายหนอนหรือให้พ่นสารประเภทคลอซีม เช่น คาร์บาริลในอัตรา 60 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ทุกๆ 5-7 วัน

4. เพลี้ยไฟ เป็นแมลงขนาดเล็ก เคลื่อนไหวตัวได้รวดเร็วระบอบในช่วงที่อากาศแห้งแล้ง ติดต่อกันนาน ๆ โดยทั้งตัวอ่อนและตัวแก่ของศัตรูชนิดนี้จะดูดกินน้ำเลี้ยงจากยอดอ่อนดอกอ่อน และผลอ่อนของมังคุด ถ้าหากเป็นยอดอ่อนจะทำให้ยอดแห้ง สำหรับดอกอ่อนและผลอ่อนจะทำให้ดอกร่วง และผลมีรอยสีน้ำตาลกร้านมียางไหลและจะทำให้ผลร่วงได้ ศัตรูชนิดนี้นับเป็นศัตรูสำคัญที่มีผลกระทบในการ ส่งออกมังคุดเป็นอย่างมาก การป้องกันกำจัด เมื่อมังคุดเริ่มติดดอกให้หมั่นตรวจดูดอกมังคุด ถ้าหากพบว่ามีเพลี้ยไฟอยู่ตาม โคนก้านดอกหรือตามกลีบดอกให้ฉีดพ่นสารเคมีประเภทดูดซึม เช่น สารโมโนโครโทฟอส เมทธิโอคาร์บ หรือ คาร์โบซัลแฟน หลังพ่นสารเคมีแล้ว 5-7 วัน ให้ตรวจดูอีก หากยังพบอยู่ให้พ่นซ้ำ การป้องกันกำจัดเพลี้ยไฟ ให้ได้ผลดี ควรทำพร้อมกันกับสวนข้างเคียงเพื่อป้องกันการเคลื่อนย้ายของแมลง

5. ไรแดงเป็นแมลงที่มีขนาดเล็กมากมองด้วยตาเปล่าแทบไม่เห็น ตัวโตเต็มวัยมีรูปร่างกลมหรือรูปไข่ มีสีแดง เคลื่อนไหวได้อย่างรวดเร็ว มักอยู่รวมเป็นกลุ่มและระบอบควบคุมไปกับเพลี้ยไฟ โดยไรแดงจะดูดกินน้ำเลี้ยงที่ดอกและผลอ่อน ทำให้ดอกและผลอ่อนแห้งร่วงหล่นไปหรือทำให้ผลไม่เจริญ เปลือกมีผิวดกกระ เป็นขุย เป็นอุปสรรคต่อการส่งออกเช่นเดียวกับเพลี้ยไฟ การป้องกันและกำจัด ให้หมั่นตรวจดูในระยะที่มังคุดกำลังออกดอกและติดผล ถ้าพบให้พ่นด้วย กำมะถันผงหรือสารไดโคโทลทุก 7-10 วัน

6. โรคใบจุด เกิดจากการทำลายของเชื้อรา เชื้อราเข้าทำลายใบเกิดเป็น รอยแผลไหม้สีน้ำตาลมีขอบแผลสีเหลือง รูปร่างของแผลไม่แน่นอน ทำให้ใบเสียหายเนื้อใบในการสังเคราะห์แสง ความสมบูรณ์ของต้นลดลง และถ้าระบาดรุนแรงใบจะแห้งทั้งใบและร่วงหล่น ทำให้ผลมังคุดไม่มีใบปกคลุม ผิวของผลมังคุดจะกร้านแฉดไม่สวยการป้องกันกำจัด ฉีดพ่นด้วยสารเคมี เช่น คอปเปอร์ ออกซีคลอไรด์ แมนโคเซบ คาร์เบนดาซิม หรือเบนโนมิล เป็นต้น

7. โรคใบแห้งและขอบใบแห้ง เกิดจากสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม คือ แสงแดดจัด ความชื้นต่ำ ทำให้น้ำระเหยออกจากขอบใบมาก จนกระทั่งขอบใบแห้ง ทำให้มังคุดเจริญเติบโตช้า ต้นขาดความสมบูรณ์ให้ผลผลิตน้อย จึงควรหลีกเลี่ยงการปลูกมังคุดในสภาพที่มีภูมิอากาศไม่เหมาะสม และโดยทั่วไปก็มักจะพบอาการใบไหม้ขอบใบแห้งในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งตรงกับช่วงที่ผลมังคุดกำลังออกดอก ติดผลพอดี เมื่อใบมังคุดขาดความสมบูรณ์จะทำให้ผลมังคุดขาดความสมบูรณ์ตามไปได้ การป้องกันกำจัด ควรดูแลให้ต้นมังคุดได้รับน้ำอย่างสม่ำเสมอและพอเพียง

8. อาการยางไหลที่ผิว จะพบได้ทั้งระยะผลอ่อนและผลแก่ ยางไหลระยะผลอ่อน เกิดจาก เพ็ลลิวไฟดูดกินน้ำเลี้ยงระยะผลอ่อน จะทำให้เกิด ยางไหลออกมาจากผิวเปลือกเป็นสีเหลือง ทำให้ผลมีการเจริญเติบโตช้า การป้องกันกำจัดอาการยางไหลของ ผลอ่อน โดยการป้องกันกำจัดเพ็ลลิวไฟ ตั้งแต่มังคุดเริ่มออกดอกยางไหลระยะผลขนาดใหญ่ จะพบอาการยางไหลในขณะที่ผลใกล้แก่ แต่ยังมีสีเขียวอยู่ ยังไม่พบสาเหตุที่แน่นอน สันนิษฐานว่าเกิดจากมังคุดได้รับน้ำมากเกินไป ทำให้ปริมาณน้ำภายในผลมีมาก และปะทุออกมาเอง หรืออาจมีแมลงไปทำให้เกิดบาดแผลทำให้ยางไหลออกมาได้ ซึ่งภายหลังจากการเก็บเกี่ยว ก็สามารถขูดยางเหล่านี้ออกได้ โดยผลไม่เสียหายแต่จะ สิ้นเปลืองเวลาและแรงงาน

9. อาการเนื้อแก้ว เป็นอาการของเนื้อมังคุดที่มีสีขาวใสในบางกลีบ โดยมากจะเป็นกับ กลีบที่มีขนาดใหญ่ ในบางครั้งก็เป็นเนื้อแก้วทั้งผล อาการเนื้อแก้วนี้จะสังเกตได้จากลักษณะ ภายนอก โดยพบว่าผลที่มีรอยร้าวอยู่ที่ผิว มักจะมีอาการเนื้อแก้วด้วย แต่ในบางครั้งลักษณะ ภายนอกเป็นปกติ เมื่อผ่าดูก็อาจพบอาการเนื้อแก้วได้เช่นกัน อาการยางไหลภายในผล พบยางสี เหลืองอยู่ตรงกลางระหว่างกลีบผล มักจะพบคู่กับอาการเนื้อแก้ว หรืออาจจะพบแต่อาการยางไหล เพียงอย่างเดียวก็ได้ อาการเนื้อแก้วและยางไหลภายในผล ยังไม่พบสาเหตุที่แน่ชัด แต่จะพบมากใน มังคุดที่ขาดการดูแลรักษา เช่น ได้รับน้ำไม่สม่ำเสมอ หรือขาดน้ำเป็นเวลานาน ๆ เมื่อได้รับน้ำจาก ฝนที่ตกชุกในช่วงผลใกล้แก่ ผลมังคุดได้รับน้ำอย่างกะทันหันเปลือกขยายตัวไม่ทันเกิดรอยร้าว ท่อน้ำภายในผล ก็ได้รับน้ำมากเช่นกัน เกิดแรงดันมากจึงปะทุแตก มีน้ำยางไหลออกมา นอกจากนั้นแล้ว การบำรุงรักษาไม่ถูกต้อง มังคุดได้รับธาตุอาหารไม่เพียงพอ อาจจะเป็นสาเหตุ หนึ่งที่ทำให้มีการเจริญเติบโต ผิดปกติเกิดเป็นเนื้อแก้วได้

การเก็บเกี่ยวและวิธีเก็บมังคุด

การเก็บเกี่ยวอย่างถูกวิธี ยึดหลักให้มังคุดข้าน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ จะช่วยรักษาคุณภาพไว้ ได้มาก เพราะผลมังคุด หากได้รับความกระทบกระเทือน เช่น ตกลงพื้นด้วยระยะเพียง 2 เซนติเมตร ในเวลาต่อมาผลจะแข็งและทำให้เนื้อเสียนบริโภคไม่ได้ หรือใช้ดัชนีการเก็บเกี่ยว จากระดับสีของ มังคุด

ในปัจจุบันเครื่องมือที่เกษตรกรใช้เก็บมังคุด มีอยู่หลายรูปแบบดังนี้

1. ใช้จำปาซอย ทำจากไม้ไผ่ผ่าเป็น 5 แฉก ควรลบเหลี่ยมที่ปลายจำปาด้วย เพื่อป้องกัน ผลเกิดรอยแผล สอยมังคุดได้ครั้งละ 1-3 ลูก ต้องระวังอย่าให้ปลายไม้ตะแครง จะทำให้ผลมังคุด ร่วงหล่นเสียหายง่าย วิธีนี้เก็บได้ช้าและค่อนข้างยุ่งยาก

2. เครื่องเกี่ยวแบบดงกาแพที่กรมวิชาการเกษตรทำขึ้น สามารถเก็บเกี่ยวได้ครั้งละ 5-7 ลูก ค่อนข้างจะปลอดภัยต่อการบอบช้ำ แต่ปัญหายุ่งยากคือ เครื่องมือชนิดนี้จะหนัก เป็นปัญหามาก สำหรับการขึ้นต้นเก็บ ใช้ดงกาแพเก็บเกี่ยว ซึ่งมีอยู่ 2 ชนิด

- ชนิดขอบกลม ชนิดนี้ก็สามารถเก็บเกี่ยวได้ครั้งละ 3-5 ลูก แต่มีข้อเสียคือ ไม่สามารถซอนเข้าไปสอยบริเวณซอกกิ่งแคบ ๆ ได้ และยังทำให้กิ่งมังคุดหักอีกด้วย

- ชนิดขอบรูปไข่ ชนิดนี้เกษตรกรนิยมใช้กันมาก โดยเฉพาะในแถบตำบลตรอกนอง อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ข้อดีของชนิดนี้คือ มีน้ำหนักเบา และสามารถเก็บผลในบริเวณกิ่งแคบ ๆ ได้ และไม่ทำให้กิ่งมังคุดหักติดมากับลูก

3. เครื่องเกี่ยวชนิดใหม่ของเกษตรกรที่ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สามารถเก็บเกี่ยวมังคุดได้ครั้งละ 4-5 ลูก สะดวกในการซอนเข้าไปเก็บตามกิ่งต่าง ๆ และไม่ทำให้กิ่งมังคุดหักติดมากับลูก

4. ใช้ถุงผ้า (ข่าม) หรือตะกร้าขึ้นเก็บ วิธีนี้จะใช้เด็กตัวเล็ก ๆ หิ้วตะกร้า หรือสะพายถุง ข่ามปีนขึ้นไปเก็บ การเก็บเกี่ยวโดยวิธีนี้ผลมังคุดจะเสียหายน้อย

ต้นทุนการผลิตมังคุด

ต้นทุนการผลิตทั้งหมดของมังคุดจำแนกเป็น ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร โดยต้นทุนคงที่เช่น ค่าใช้ที่ดิน ค่าเสื่อม ค่าเสียโอกาสในเงินลงทุน ส่วนต้นทุนผันแปรนั้นประกอบไปด้วย ต้นทุนที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด โดยในส่วนของต้นทุนผันแปรนี้เป็นค่าใช้จ่ายที่เปลี่ยนแปลงไปตามผลผลิตที่ได้ คือ ค่าแรงงาน ค่าวัสดุปัจจัย และค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ตารางที่ 11)

จากการประมาณต้นทุนการผลิตมังคุดเฉลี่ยทั้งประเทศในปี 2550 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรมีต้นทุนรวมทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสดทั้งสิ้น 9,128.29 บาทต่อไร่โดยประกอบ

ไปด้วย ต้นทุนผันแปร 7,658.46 บาทต่อไร่ คิดเป็น ร้อยละ 83.90 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดและประกอบไปด้วยต้นทุนคงที่อีก 1469.83 บาทต่อไร่หรือร้อยละ 16.10 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด จากตัวเลขข้างต้นจะเห็นได้ว่าต้นทุนผันแปรมีส่วนที่มากกว่าต้นทุนคงที่ โดยในส่วนของต้นทุนผันแปรประกอบไปด้วยค่าแรงงาน ซึ่งมีสัดส่วนที่สูงถึงร้อยละ 54.72 ของต้นทุนผันแปรทั้งหมดหรือร้อยละ 45.91 ของต้นทุนรวมต่อไร่ทั้งหมด ที่เหลือร้อยละ 54.29 ของต้นทุนผันแปรเป็นค่าวัสดุ และเป็นค่าวัสดุ 2,670.33 บาทต่อไร่ โดยค่าวัสดุประกอบด้วย ค่าปุ๋ย ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น ค่าวัสดุการเกษตรและวัสดุอื่น ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตรต้นทุนรวมต่อไร่ 8831.80 บาท มีผลผลิตต่อไร่ 828 กิโลกรัม แสดงให้เห็นถึงต้นทุนรวมต่อกิโลกรัมเท่ากับ 10.67 บาท โดยเป็นต้นทุนผันแปร 8.51 บาท และต้นทุนคงที่ 2.16 บาท โดยค่าแรงงานเป็นต้นทุนที่สูงที่สุดต้นทุนการผลิตมักจะค่อนข้างสูงและสูงขึ้นมากกว่าปีที่ผ่านมา (ตารางที่ 9) ถึงแม้ว่าต้นทุนคงที่จะไม่เปลี่ยนแปลงก็ตาม แต่สิ่งที่ทำให้ต้นทุนรวมในการผลิตสูงขึ้นก็คือ ต้นทุนผันแปร ซึ่งคือค่าแรงงานและค่าวัสดุ เนื่องจากต้นทุนผันแปรเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงขึ้นลงไปกับสถานะทั่วไป เช่น สถานะทางเศรษฐกิจที่ทำให้ราคาวัสดุปรับตัวสูงขึ้นค่าครองชีพสูงขึ้นผู้ใช้แรงงานต้องหันไปประกอบอาชีพอื่นเพื่อให้ได้รายได้ที่มากขึ้นทำให้แรงงานหายาก และต้องเพิ่มค่าแรงให้มากขึ้นเพื่อให้มีแรงงานในการทำสวนต่อไป โดยต้นทุนผันแปรที่สูงขึ้นนี้เพิ่มขึ้นจาก 5,874.24 บาท/ไร่ ในปี 2549 เป็น 7,343.24 บาท/ไร่ ในปี 2550 และเพิ่มเป็น 7658.46 บาท/ไร่ในปี 2551 โดยคิดเป็นอัตราการการเพิ่มเฉลี่ยจากปี 2548 – 2549 เท่ากับ 0.20 และเป็นจำนวนเงินบาท/ไร่เท่ากับ 1,469 การสูงขึ้นของต้นทุนในการผลิตจะสะท้อนถึงกำไรที่จะเกิดขึ้นต่อไป เนื่องจากชาวสวนจะไม่สามารถกำหนดราคาขายที่สูงขึ้นตามสัดส่วนการเพิ่มขึ้นของต้นทุนที่เพิ่มขึ้นได้ทำให้กำไรที่จะได้จะลดลงเมื่อต้นทุนการผลิตสูงขึ้น หรืออาจขาดทุนแต่ก็จำใจต้องขายเพราะขาดทุนน้อยดีกว่าที่จะขาดทุนทั้งสวนหากไม่ขายมังคุดออกไปทั้งนี้ทางภาครัฐก็จะต้องหาทางลดปัญหาเหล่านี้ที่เกิดขึ้น

ตารางที่ 9 ต้นทุนการผลิต ปี 2545 - 2551 เฉลี่ยทั้งประเทศ

รายการ	2545		2546		2547		2548		2549		2550	
	บาท	%	บาท	%	บาท	%	บาท	%	บาท	%	บาท	%
1. ต้นทุนผันแปร	5,052		8,383		8,723		6,525		5,874		7,343	
1.1 ค่าแรงงาน	2,754	55	4,345	52	4,852	56	3,647	56	2,959	50	4,161	57
ดูแลรักษา	1,078	21	2,454	29	2,454	28	1,582	24	1,673	28	1,859	25
เกี่ยวเกี่ยว	1,676	33	1,891	23	2,398	27	2,065	32	1,286	22	2,302	31
1.2 ค่าวัสดุ	1,797	36	3,241	39	3,263	37	2,423	37	2,506	43	2,670	36
ค่าปุ๋ย	925	18	1,704	20	1,704	20	1,085	17	1,119	19	1,148	16
ค่ายาปราบศัตรูพืชและวัชพืช	497	10	1,038	12	1,038	12	861	13	903	15	982	13
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	260	5	302	4	302	3	297	5	304	5	359	5
ค่าวัสดุการเกษตรและวัสดุสิ้นเปลือง	76	2	147	2	163	2	139	2	139	2	138	2
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	39	1	49	1	55	1	40	1	41	1	44	1
1.3 ค่าดอกเบี้ยเงินลงทุน	501	10	797	10	609	7	455	7	410	7	512	7

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2551)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการ	2545		2546		2547		2548		2549		2550	
	บาท	%	บาท	%	บาท	%	บาท	%	บาท	%	บาท	%
2. ดัชนีคงที่	1,546	%	1,546	%	1,546	%	1,489	%	1,489	%	1,489	%
ค่าเช่าที่ดิน	557	36	557	36	557	36	557	37	557	37	557	37
ค่าเสื่อมอุปกรณ์การเกษตร	257	17	257	17	257	17	257	17	257	17	257	17
ค่าดอกเบี้ยเงินลงทุนอุปกรณ์การเกษตร	36	2	36	2	36	2	36	2	36	2	36	2
ต้นทุนก่อนให้ผล	696	45	696	45	696	45	638	43	638	43	638	43
3. ดัชนีรวมต่อไร่	6,598		9,929		10,270		8,014		7,363		8,832	
4. ดัชนีรวมต่อกิโลกรัม	6		12		12		12		17		11	
5. ผลผลิตต่อไร่	1,040		828		878		692		430		828	

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2551)

ระบบย่อยการแปรรูปมังคุด

ระบบย่อยการแปรรูป ทำหน้าที่ในการแปรสภาพมังคุดโดยขั้นตอนของการแปรรูปนั้นเริ่มตั้งแต่การเก็บผลผลิตจากต้น ไปถึงการบรรจุห่อก็จัดได้ว่าเป็นการแปรรูป และการที่ต้องทำเช่นนี้ก็เพื่อให้มีคุณลักษณะ ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค หรือผู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งการแปรรูปสินค้าเกษตรจะก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ทั้งทางด้านรูปร่าง เวลา และความสามารถในการเป็นเจ้าของได้ ทั้งนี้ระบบย่อยการแปรรูปสินค้าเกษตร นอกจากจะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในตัวผลิตภัณฑ์แล้ว ยังมีส่วนช่วยในการสร้างงาน การรักษาเสถียรภาพของราคาผลผลิตคุณภาพ

ขั้นตอนปฏิบัติสำหรับมังคุดสดหลังการเก็บเกี่ยว

1. ขนย้ายหรือลำเลียงจากสวนไปยัง โรงเรือนคัดบรรจุหรือแหล่งรวบรวมผลผลิต ภาชนะที่ใช้ในการขนย้ายต้องสามารถปกป้องผลมังคุดจากการกระทบกระแทกหรือเกิดรอยขีดข่วน และไม่ควรวางผล ซ้อนทับกันเกิน 30 เซนติเมตร เพื่อไม่ให้ผลมังคุดที่อยู่ล่างสุดได้รับแรงกดทับมากเกินไป
2. คัดคุณภาพโดยคัดเอาเฉพาะผลที่มีคุณภาพดี คือไม่มีรอยร้าวรอยบุบที่ผิว ผิวเกลี้ยงปราศจาก รอยแผลกร้านจากการทำลายของเพลี้ยไฟ ไรแดง และให้แยกผลมังคุดออกจากกันตามสี และขนาดของผล ไป พร้อม ๆ กันด้วย
3. ทำความสะอาดผล ใช้มีดขูดยางที่ติดอยู่ตามผิวออกให้หมด โดยดำเนินการไปพร้อม ๆ กับ ขั้นตอนที่ 2 หลังจากนั้นจึงทำความสะอาดได้กึ่งเกลี้ยงโดยใช้ลมเป่าเพื่อกำจัดฝุ่นผง และไล่แมลงแมงมุมหรือ แมลงชนิดอื่นที่อาจเข้าไปอาศัยอยู่
4. คัดขนาดหรือน้ำหนักของมังคุดแบ่งเป็นเกรด ๆ ตามความต้องการของลูกค้า ผลมังคุดเพื่อ การส่งออกควรมีขนาดประมาณ 70-100 กรัมต่อผล สำหรับผลที่มีขนาดเล็กบรรจุกล่องขาย ตลาดภายในก็จะ ได้ราคาสูงขึ้น

5. การบรรจุหีบห่อ บรรจุผลมังคุดที่มีความแก่ในวัยเดียวกันในกล่องเดียวกัน โดยเรียงผลมังคุดลงในกล่องโดยตรงหรือมีกระดาษลูกฟูกกั้นเป็นช่อง ๆ 1 ช่อง ต่อ 1 ผล หรือจะบรรจุในถาดโฟมถาดละ 4 ผล หุ้มพลาสติกพีวีซี ก็จะช่วยให้ผลมังคุดมีกลิ่นเสียดอยู่ได้นานขึ้น

ขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับบรรจุหีบห่อ

1. นำผลมังคุดมาคัดคุณภาพแยกเกรดแยกสีผิวเป็นผิวมันและผิวลายรวมถึงสีของผลตามระยะการเก็บเกี่ยว นอกจากนี้ยังมีการคัดผลเสียและผลที่มีตำหนิออก โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดแยกมังคุดที่มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด โดยที่มังคุดที่ได้มาตรฐานต้องมีคุณภาพดังต่อไปนี้

- เป็นผลมังคุดสดทั้งผล
- มีกลีบเลี้ยง (calyx) และก้านผล (pedicel) ครบและสมบูรณ์
- มีรูปทรง สี และรสชาติปกติ
- ไม่มีรอยชำ หรือตำหนิที่เห็นเด่นชัด ไม่แตกร้าและไม่มีน้ำยางที่ผิวผล และไม่เน่าเสีย
- สามารถผ่าเปิดเปลือกผลได้ในสภาพปกติ
- สะอาด และปราศจากสิ่งแปลกปลอม โดยการตรวจสอบด้วยสายตา
- ปลอดภัยจากศัตรูพืชและความเสียหายอันเนื่องมาจากศัตรูพืช ยกเว้นร่องรอยผิวลายที่ไม่กระทบต่อคุณภาพภายใน (not effecting internal quality) โดยการตรวจสอบด้วยสายตา
- ปลอดภัยจากความชื้นที่ผิดปกติจากภายนอก ทั้งนี้ ไม่รวมถึงหยดน้ำที่เกิดหลังการนำออกจากห้องเย็น
- ปลอดภัยจากความเสียหายเนื่องจากอุณหภูมิต่ำ
- ไม่มีกลิ่น และรสชาติผิดปกติจากสิ่งแปลกปลอมภายนอกผลมังคุดต้องผ่านการเก็บเกี่ยวตามกระบวนการเก็บเกี่ยวและการดูแลภายหลังการเก็บเกี่ยวอย่างถูกต้อง เพื่อให้ได้คุณภาพตามกำหนด ผลมังคุดต้องแก่ระยะสายเล็กน้อย (ผิวเปลือกเกิดจุดแต้มหรือประสีม่วงแดง) เป็นอย่างน้อยและอยู่ในสภาพที่ยอมรับได้เมื่อถึงปลายทางการแบ่งชั้นคุณภาพ (Classification) แบ่งเป็น 3 ชั้น คุณภาพ ดังนี้

ชั้นพิเศษ (Extra Class) ผลมั่งคุดในชั้นนี้ต้องมีคุณภาพดีที่สุด ผลต้องปลอดจากตำหนิขเว้นตำหนิผิวผิวนเล็กน้ย โดยไม่มีผลต่อรูปลักษณะทั่วไปของผลผลิต คุณภาพ และคุณภาพการเก็บรักษา รวมทั้งการจัดเรียงเสนอในภาชนะบรรจุ

ชั้นหนึ่ง (Class I) ผลมั่งคุดในชั้นนี้ต้องมีคุณภาพดี รูปทรงอาจผิคปกติได้เล็กน้ย มีตำหนิได้เล็กน้ย เช่น ตำหนิที่เปลือก กลีบเลี้ยง รอยขีดข่วน และ/หรือตำหนิอื่น ๆ โดยไม่มีผลต่อเนือมั่งคุด รูปลักษณะ คุณภาพ และคุณภาพการเก็บรักษา รวมทั้งการจัดเรียงเสนอในภาชนะบรรจุ ตำหนิโดยรวมต่อผลต้องมีพื้นที่ไม่เกินร้อยละ 10 ของพื้นที่ผิว

ชั้นสอง (Class II) ชั้นนี้รวมผลมั่งคุดที่ไม่เข้าชั้นชั้นที่สูงกว่า แต่มีคุณภาพชั้นต่ำ ดั่งข้อ 1 รูปทรงอาจผิคปกติได้เล็กน้ย มีตำหนิได้เล็กน้ย เช่น ตำหนิที่เปลือก กลีบเลี้ยง รอยขีดข่วน และ/หรือตำหนิอื่น ๆ โดยไม่มีผลต่อเนือมั่งคุด รูปลักษณะ คุณภาพ และคุณภาพการเก็บรักษา รวมทั้งการจัดเรียงเสนอในภาชนะบรรจุ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ขนาดของผลจะพิจารณาจากน้ำหนัก หรือเส้นผ่านศูนย์กลางที่วัดตามแนวขวาง

ขนาด	น้ำหนัก (กรัม)	เส้นผ่านศูนย์กลาง (มม.)
1	> 125	> 62
2	101 - 125	59 - 62
3	76 - 100	53 - 58
4	51 - 75	46 - 52
5	30 - 50	38 - 45

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2551)

ข้อกำหนดเกณฑ์ความคลาดเคลื่อน (Provisions Concerning Tolerances) (ระดับคุณภาพที่ได้รับได้)

เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องคุณภาพและขนาดในแต่ละภาชนะบรรจุ สำหรับผลิตผลที่ไม่เข้าชั้นที่ระบุไว้

เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องคุณภาพ (Quality Tolerances)

1. ชั้นพิเศษ (Extra Class) ยอมให้มีผลม้งคุดที่คุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นพิเศษ แต่เป็นไปตามคุณภาพของชั้นหนึ่ง หรือยกเว้นว่าคุณภาพยังอยู่ในเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนของชั้นหนึ่ง ปนมาได้ไม่เกินร้อยละ 5.00 ของจำนวนผลทั้งหมด หรือน้ำหนักรวม ยกเว้นผลที่มีร่องรอยของผิวหนัง อันเนื่องมาจากศัตรูพืชจะปนมาไม่ได้
2. ชั้นหนึ่ง (Class I) ยอมให้มีผลม้งคุดที่คุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นหนึ่ง แต่เป็นไปตามคุณภาพของชั้นสองหรือยกเว้นว่าคุณภาพยังอยู่ในเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนของชั้นสอง ปนมาได้ไม่เกินร้อยละ 10.00 ของจำนวนผลทั้งหมดหรือน้ำหนักรวม
3. ชั้นสอง (Class II) ยอมให้มีผลม้งคุดที่คุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นสอง หรือไม่ได้คุณภาพขั้นต่ำปนมาได้ไม่เกินร้อยละ 10.00 ของจำนวนผลทั้งหมดหรือน้ำหนักรวม โดยไม่มีผลเน่าเสีย

เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องขนาด (Size Tolerances) (กรมวิชาการเกษตร, 2552)

1. ยอมให้มีม้งคุดทุกชั้นมีขนาดใหญ่ หรือเล็กกว่าในชั้นถัดไปหนึ่งชั้นปนมาได้ไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนผลทั้งหมดหรือน้ำหนักรวม
2. ทำความสะอาดผลโดยใช้ลมเป่าแรงดันสูงเพื่อเอาสิ่งสกปรกและสิ่งปลอมปนอื่น ๆ เช่น มดหรือแมลงและเศษพืชออกให้หมดโดยเฉพาะใต้กลีบผล

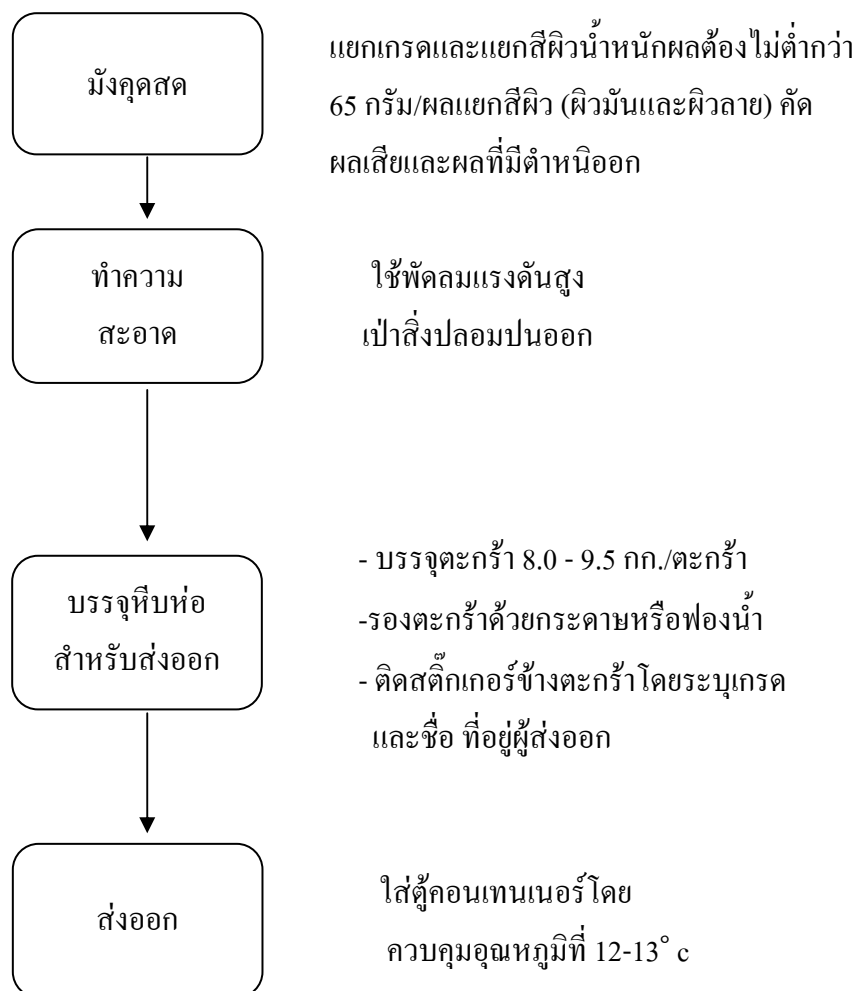
3. บรรจุผลมังคุดในตะกร้าพลาสติกซึ่งรองด้วยกระดาษขาวหรือฟองน้ำเพื่อกันกระแทก และรักษาความสดของมังคุด โดยแยกตามเกรดซึ่งมีน้ำหนักมังคุด 8.0-9.5 กิโลกรัมต่อตะกร้า ติดสติ๊กเกอร์ข้างตะกร้าโดยระบุเกรด บริษัทผู้ส่งออกพร้อมที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้
4. ทำการรัดตะกร้าและนำขึ้นไปเรียงในตู้คอนเทนเนอร์ โดยควบคุมอุณหภูมิ 12-13 องศาเซลเซียส เพื่อรอการส่งออก

ระบบย่อยการส่งออกมังคุด

มูลค่าของการค้ามังคุดโดยรวมของประเทศไทยส่วนมากจะมาจากการส่งออกโดยเฉพาะประเทศจีน มากกว่าการจัดจำหน่ายในประเทศ อันเนื่องจากราคามังคุดในจีนมีราคาที่สูงกว่าในประเทศอื่นทั้งปริมาณความต้องการของต่างประเทศยังมากกว่าปริมาณความต้องการบริโภคในประเทศ ดังนั้นตลาดการส่งออกมังคุดไปยังจีนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากกับมังคุดของไทย ถึงแม้ว่า ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกมังคุดรายใหญ่ไปจีนแต่ปริมาณมีแนวโน้มลดลงในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 2.49 ต่อปี ในขณะที่มูลค่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 19.22 ต่อปี จากการสูงขึ้นของราคาส่งออก ทั้งนี้ ช่วงระยะเวลาเก็บเกี่ยวทั้งในภาคตะวันออกและภาคใต้ จะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม อย่างไรก็ตามส่วนแบ่งตลาดในการส่งออกมังคุดไปจีนของประเทศไทย อินโดนีเซียเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เนื่องจากตลาดจีนมีความต้องการมากขึ้น โดยปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 559.52 และ 632.80 ต่อปี สำหรับผลผลิตมังคุดของอินโดนีเซียสามารถเก็บเกี่ยวได้ตลอดทั้งปี (ตารางที่ 11)

ขั้นตอนปฏิบัติสำหรับมังคุดเพื่อการส่งออกไปจีน

ในการส่งออกมังคุดไปจีน ต้องคัดคุณภาพมังคุดให้ได้ตามความต้องการของตลาด อาจมีทั้งผิวมันและผิวลาย ทำความสะอาดโดยใช้ลมเป่า โดยไม่ต้องอบไอน้ำ หลังจากนั้น บรรจุตะกร้าพลาสติก แล้วส่งออกทางเรือ โดยมีขั้นตอนปฏิบัติดังนี้

แผนภาพที่ 4 ขั้นตอนปฏิบัติสำหรับมั่งคุดสดเพื่อส่งออกไปยังประเทศจีน

ที่มา: จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ

ตารางที่ 11 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้ามั่งคุดสดของประเทศจีน ปี 2545 – 2549

ประเทศ	ปริมาณ : ตัน ; มูลค่า : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ											
	2545		2546		2547		2548		2549		อัตราเพิ่ม (%)	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ไทย	6,974	4.55	5,352	4.75	6,983	6.27	14,552	16.72	3,729	5.84	-2.49	19.22
อินโดนีเซีย	9	0.008	1.44	0.002	16.66	0.014	2,111	2.43	2,933	4.85	559.52	632.80
มาเลเซีย	-	-	-	-	-	-	407	0.47	198	0.30	-51.35	-36.17
รวม	4,983	4.56	5,353	4.75	7,000	6.28	17,070	19.62	6,860	10.99	19.71	37.41

ที่มา: World Trade Atlas, 2007

วิธีส่งออกมังคุดของไทยที่ส่งไปยังประเทศจีนในปัจจุบัน

การส่งออกมังคุดไทยไปยังประเทศจีนจะปฏิบัติตามเงื่อนไขของด่านกักกันที่ระบุไว้ใน ข้อตกลง 3 ฉบับ ได้แก่

1. บันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับความร่วมมือในมาตรการด้านสุขอนามัย และสุขอนามัยพืช ระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของประเทศไทยกับ AQSIQ ของประเทศจีน ซึ่งลงนามเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2547
2. พิธีการว่าด้วยการตรวจสอบและเงื่อนไขด่านกักกันสำหรับผลไม้ในเขตร้อนที่จะส่งออก จากไทยไปยังจีนระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของไทย และสำนักงานควบคุมคุณภาพและ ตรวจสอบกักกันโรคแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (General Administration of Quality Supervision and Quarantine of The People's Republic of China : AQSIQ) ของประเทศจีน ซึ่งลงนามเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2547
3. ข้อบัญญัติของ AQSIQ ฉบับที่ 6 ว่าด้วยกฎการบริหารในการตรวจสอบ การกักกันและการ ตรวจสอบการนำเข้าผลไม้สดไทยใน G/SPS/CHN 80 ต่อกิจกรรมการว่าด้วยมาตรการอนามัยและ อนามัยพืชขององค์การการค้าโลก ซึ่งนำมาใช้เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2548

ขั้นตอนการนำเข้าผลไม้ของประเทศจีน

1. ตรวจสอบรายชื่อชนิดของผลไม้ที่ทางการจีนได้อนุญาตให้นำเข้าและมีเงื่อนไขการ นำเข้าอย่างไร เช่น ต้องมาจากสวนที่กำหนด ต้องมีหนังสือรับรองสุขอนามัยจากประเทศผู้ ส่งออกรับรองว่าปลอดจากโรคและแมลงชนิดใด เป็นต้น
2. ก่อนนำเข้าต้องมีใบอนุญาตนำเข้าโดยผู้นำเข้าไปขออนุญาตจาก Entry-Exit Inspection and Quarantine Bureau (CIQ) ประจำเมืองทำที่นำเข้า ปกติจะใช้เวลา 45 วัน ทำการและใบอนุญาตมีอายุเพียง 90 วัน เช่น ผลไม้จะนำเข้าที่เมืองเซี่ยงไฮ้ ก็ให้ดำเนินการขอ ที่ Shanghai CIQ เพื่อกลับกรองและเสนอความเห็น จากนั้นเสนอ CIQ ปักกิ่ง ดำเนินการออก

ใบอนุญาต ผู้ขออนุญาตต้องมีคุณสมบัติมีสิทธิในการประกอบกิจการนำเข้าและส่งออกเท่านั้น หากไม่มีต้องมอบอำนาจให้บริษัทที่มีคุณสมบัติดำเนินการแทน ปกติตลาดนำเข้าจะช่วยดำเนินการให้

3. เอกสารที่ใช้ประกอบการขออนุญาตได้แก่สัญญาซื้อขายใบอินวอยซ์ หากเลขขอมาแล้วจะขอใหม่ต้องนำใบอนุญาตฉบับเก่าแนบไปกับคำขอฉบับใหม่

4. เมื่อจะนำเข้าต้องเสนอเอกสารเพื่อดำเนินพิธีการศุลกากรดังนี้ใบอนุญาตนำเข้าอินวอยซ์ แพคกิ้งลิสต์สัญญาซื้อขายหนังสือรับรองสุขอนามัยจากประเทศผู้ส่งออกผลไม้

5. เมื่อผ่านพิธีการศุลกากรแล้วผลไม้จะต้องผ่านการตรวจสอบสุขอนามัยจาก CIQ ซึ่งประจำเมืองท่าที่จะนำเข้าตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งผลไม้จึงจะออกสู่ตลาดได้

6. หนึ่งเอกสารที่จะใช้ในการใด ๆ ต้องพิมพ์ถูกต้องทั้งในเรื่องเนื้อหาและตัวอักษรสะกดปริมาณและมูลค่าใน Invoice ต้องตรง

มาตรการทางการค้าของไทยกับประเทศจีน

1. ด้านภาษี ส่งออกไม่เสียภาษีนำเข้า ร้อยละ 60 หรือกิโลกรัมละ 50 บาท (ไม่มีการนำเข้ามังคุดจากประเทศอื่น)

2. ด้านที่ไม่ใช่ภาษี

ส่งออก เสรีแต่ผู้ส่งออกต้องขอหนังสือรับรองสารตกค้างจากกรมวิชาการเกษตรเพื่อเป็นเอกสารประกอบการส่งออกและผู้ส่งออกต้องขอหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าจากกรมการค้าต่างประเทศประกอบการขอใช้สิทธิ FTA เพื่อลดภาษีนำเข้า

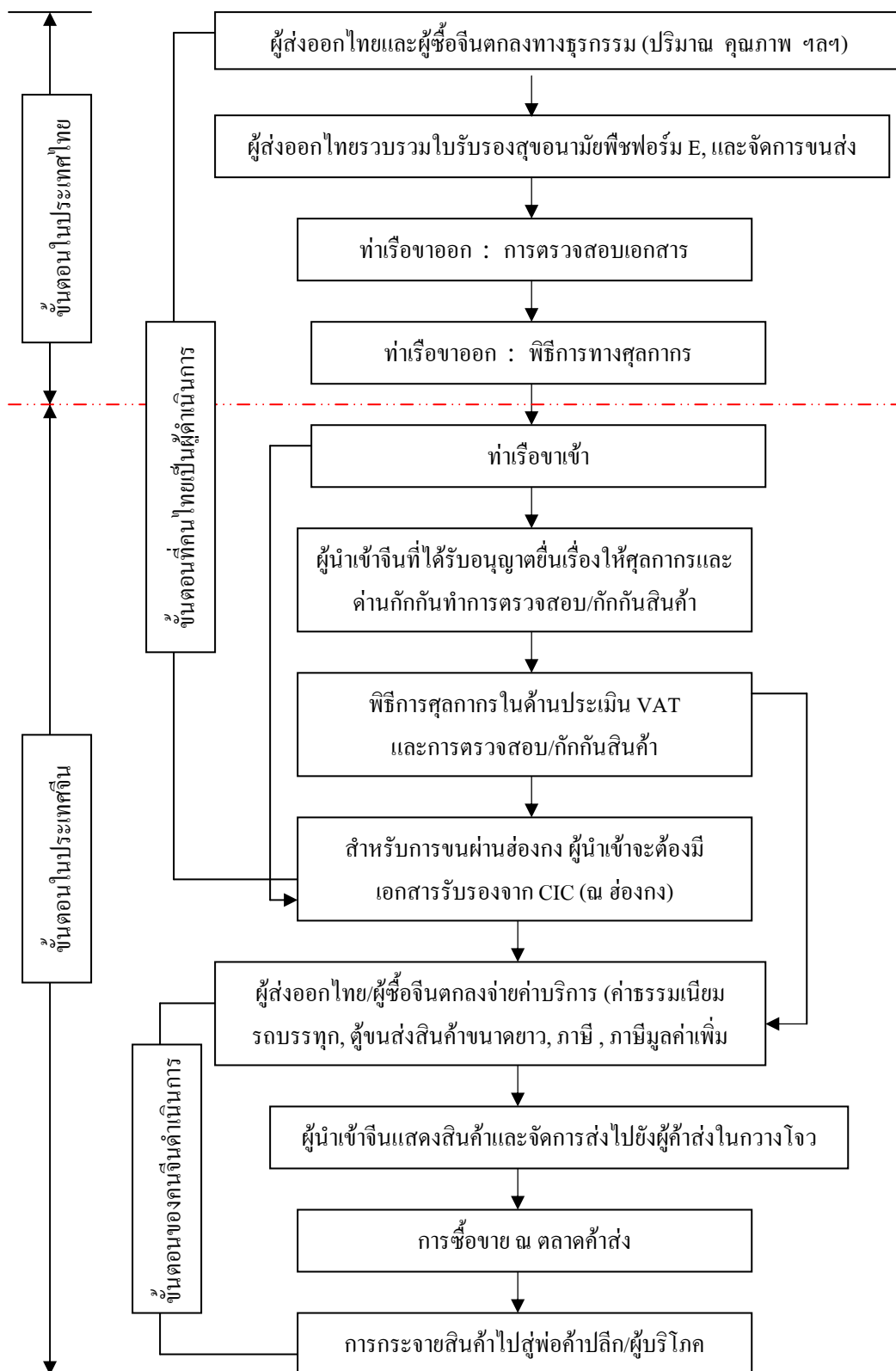
นำเข้า เสรีตั้งแต่ต้องแนบหนังสือรับรองปลอดศัตรูพืชและตรวจสอบศัตรูพืช ณด่านตรวจพืชนำเข้า โดยกรมวิชาการเกษตรและต้องมีใบอนุญาตนำเข้าหรือสั่งอาหารเข้ามาในราชอาณาจักรจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

มาตรการทางการค้าของประเทศคู่ค้า(จีน)

1. ด้านภาษี นำเข้าร้อยละ 0.00 + ภาษีมูลค่าเพิ่ม VAT ร้อยละ 13.00
2. ด้านที่ไม่ใช่ภาษี ต้องได้รับอนุญาตนำเข้า พร้อมทั้งมีหนังสือรับรองปลอดศัตรูพืชจากกรมวิชาการเกษตรแนบมาด้วย ซึ่งเป็นส่วนที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร

เพื่อที่จะนำเข้าผลผลิตการเกษตรสู่ประเทศจีนบริษัทนำเข้าจะต้องมีใบอนุญาตให้นำเข้าจากด่านกักกัน (Quarantine Import Permit : QIP) ที่ถูกต้อง ซึ่งครอบคลุมถึงปริมาณสินค้าตามที่ทำสัญญาและระยะเวลาประมาณ 6 เดือน ผ่านทางท่าเรือขาเข้าที่ระบุไว้ ใบอนุญาตดังกล่าวสามารถครอบคลุมถึงสินค้าที่บรรจุทุกในตู้คอนเทนเนอร์ การบริหารทั่วไปเกี่ยวกับคุณภาพ การอำนวยความสะดวก การตรวจสอบและการกักกัน AQSIQ เป็นผู้บริหารระบบ QIP ระบบ QIP นี้สามารถสมัครทางออนไลน์ผ่านสำนักงานกักกันระดับอำเภอ ณ ท่าเรือขาเข้า ซึ่งจะต้องทำการประเมินในเบื้องต้นก่อน (Pre Evaluation) การอนุมัติ QIP ขึ้นอยู่กับ AQSIQ ในนครปักกิ่ง ผู้ค้าควรมี QIP ก่อนที่จะวางใบสั่งสินค้า ปริมาณที่จะบรรจุทุกลงเรือจะมีการตรวจสอบอย่างละเอียด และเสี่ยงต่อการไม่ได้รับอนุมัติหากถูกพิจารณาว่าปริมาณสินค้านั้นเกินไป ยิ่งไปกว่านั้น AQSIQ ยังสามารถชะลอหรือกระทั่งระงับการออกไป QIP ตามต้องการโดยไม่แจ้งพ้อล่วงหน้า หรือไม่มีการอธิบายเหตุผลใด ๆ ทั้งสิ้นซึ่งเป็นผลให้เกิดความไม่แน่นอนทางการค้า นอกจากนี้ AQSIQ ยังกำหนดให้พ้อค้าใช้ QIP ไปจนหมดอายุ ประมาณร้อยละ 75 หรือมากกว่า ก่อนที่จะออกไปใหม่ให้ พ้อค้าก็เกรงที่จะเร่ง เสนอ AQSIQ ให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ดังกล่าวเนื่องจากเกรงว่าจะไม่เป็นที่พอใจของ AQSIQ ประเทศคู่ค้ากับจีนหลายประเทศร่วมกันทักท้วงต่อจีนหลายครั้งเกี่ยวกับการออกไป QIP ที่มีต่อการค้า แต่ฝ่ายจีนมีการปรับปรุงให้ดีขึ้นเพียงเล็กน้อย

ตัวแทนการออกสินค้าจากศุลกากรจะทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบอำนาจโดยผู้ส่งออกให้รับผิดชอบในเรื่องโลจิสติกส์ การนำเข้า ทำให้ขั้นตอนทางศุลกากรและการตรวจสอบ ณ ด่านกักกันคล่องตัวขึ้น เมื่อตู้คอนเทนเนอร์มาถึงที่ท่าเรือตัวแทนที่ได้รับอนุญาตจะรับผิดชอบเกี่ยวกับงานเอกสารทั้งหมดที่เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับการนำเข้าและการเคลียร์สินค้า การยื่นเรื่องเพื่อการตรวจสอบและการเคลียร์สินค้านับกับศุลกากรและด่านกักกัน ผู้นำเข้าชาวจีนซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ส่งออกจะเป็นผู้จัดการเกี่ยวกับการขนส่งเพื่อนำส่งสินค้าสู่ตลาดเจียงหนาน เมืองกวางโจว มณฑลกวางตุ้ง ปัจจุบันมีผู้นำเข้าที่ได้รับอนุญาตเพียงไม่กี่รายที่ดำเนินการเกี่ยวกับผลไม้สด โดยแต่ละตัวแทนนำเข้าจะมีท่าเรือนำเข้าเฉพาะ

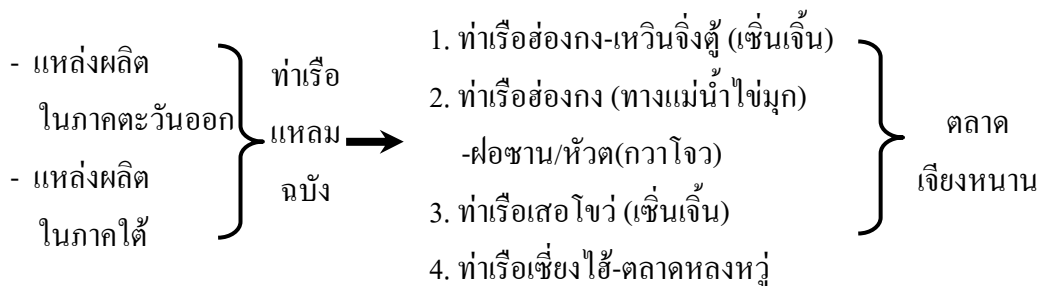
ภาพที่ 5 กระบวนการขนส่งมังคุดไทยไปจีน

เส้นทางการขนส่งมังคุดไปจีนที่ใช้ในปัจจุบัน มีดังนี้

การขนส่งทางทะเลมี 4 เส้นทางใช้เวลาประมาณ 5-7 วัน คือ

1. จากท่าเรือแหลมฉบัง – ท่าเรือฮ่องกง – ท่าเรือฝอซัน (เมืองกวางโจว) แล้วลากตู้คอนเทนเนอร์ไปยังตลาดเจียงหนาน เมืองกวางโจวซึ่งเป็นเส้นทางหลักในการขนส่งทางทะเล
2. จากท่าเรือแหลมฉบัง – ท่าเรือฮ่องกง (เหวินจิ่งตู้) แล้วขนส่งโดยทางบกไปยังเมืองเซินเจิ้น และขนส่งไปยังตลาดเจียงหนาน
3. จากท่าเรือแหลมฉบัง – ท่าเรือเสอโจว (เมืองเซินเจิ้น) ไปยังตลาดเจียงหนาน ซึ่งเป็นเส้นทางที่เริ่มเปิดให้บริการในเดือนมิถุนายน 2551
4. จากท่าเรือแหลมฉบัง – ท่าเรือเซียงไฮ้ ไปยังตลาดค้าส่งหลงหวู่ (เมืองเซียงไฮ้)

เส้นทางการขนส่งมังคุดทางทะเลไปจีนที่ใช้ในปัจจุบันมี 4 เส้นทาง ดังนี้

ภาพที่ 6 เส้นทางการขนส่งมังคุดไทยไปจีนทางทะเล

ระยะทางและต้นทุนค่าขนส่ง

ระยะทางและต้นทุนการขนส่งทางทะเลต้นทุนค่าขนส่งมังคุดเพื่อส่งออกจากแหล่งผลิตภาคตะวันออกและภาคใต้ไปจีนทางทะเลสามารถแยกได้ ดังนี้

1. ต้นทุนค่าขนส่งมังคุดจากแหล่งผลิตภาคตะวันออกไปท่าเรือแหลมฉบัง ซึ่งมีระยะทาง 164 กิโลเมตร มีค่าใช้จ่ายทั้งหมด 18,000-22,000 บาท โดยเป็นค่ารถหัวลากตู้คอนเทนเนอร์ขนาด 40 ฟุต

พร้อมเครื่องปั่นไฟสำหรับคุ้มครองอุณหภูมิจากแหล่งผลิตจังหวัดชุมพรซึ่งมีระยะทาง 544 กิโลเมตร จะเสียค่าขนส่ง 33,000-35,000 บาท

2. ต้นทุนค่าขนส่ง มังคุดจากท่าเรือแหลมฉบังถึงท่าเรือฮ่องกงซึ่งมีระยะทาง 1,540 ไมล์ทะเล (2,850 กิโลเมตร) จะมีต้นทุนค่าขนส่ง (ค่าระวางเรือ) 1,300-2,600 เหรียญสหรัฐฯ หรือ 45,000-91,000 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยน 35 บาท/1 เหรียญสหรัฐฯ ทั้งนี้บนเรือจะต้องมีปลั๊กไฟสำหรับเสียบเพื่อคุ้มครองอุณหภูมิตู้คอนเทนเนอร์ อย่างไรก็ตาม ค่าระวางเรือจากไทยไปฮ่องกงไม่แน่นอน โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลที่ผลไม้ส่งออกสู่ตลาดมาก ค่าระวางเรือจะสูงถึง 2,600 เหรียญสหรัฐฯ

3. ต้นทุนค่าขนส่งจากท่าเรือแหลมฉบังถึงท่าเรือเว้เกาเฉียว มหานครเซี่ยงไฮ้ ซึ่งมีระยะทาง 2,340 ไมล์ทะเล (4,329 กิโลเมตร) จะเสียค่าระวางเรือ 1,600 เหรียญสหรัฐฯ หรือ 56,000 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยน 35 บาท/1 เหรียญสหรัฐฯ

4. ต้นทุนค่าขนส่งจากท่าเรือฮ่องกงไปยังตลาดค้าส่งเจียงหนาน เมืองกวางโจว 4,000 หยวน หรือ 20,000 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยน 5 บาท/หยวน

5. ต้นทุนค่าขนส่งจากท่าเรือเว้เกาเฉียว เซี่ยงไฮ้ไปยังตลาดค้าส่งหลงหวู่ 1,300 หยวน หรือ 6,500 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยน 5 บาท/หยวน

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาระยะทางในการขนส่งร่วมด้วย จะพบว่าค่าใช้จ่ายในการขนส่งจะผันแปรไปในทิศทางเดียวกันกับระยะทางในการขนส่งจากแหล่งผลิตจนถึงตลาดปลายทาง

ตารางที่ 12 ระยะทางและต้นทุนค่าขนส่งในการส่งออกทางทะเลจากต้นทางถึงปลายทางของมังคุด

ชนิด ผลไม้	ต้นทาง	ปลายทาง	ระยะทาง (กม.)	ร้อยละ	ค่าขนส่ง (บาท/ตู้ 40 ฟุต)	ร้อยละ
มังคุด	จันทบุรี	แหลมฉบัง	164	5.18	18,000 - 22,000	21.56
	,ระยอง					
	แหลมฉบัง	ฮ่องกง	1,540 ไมล์ทะเล (2,850 กม.)	90.08	45,500 - 91,000	54.49
	ท่าเรือฮ่องกง	ตลาดเจียง หนาน	150	4.74	20,000	23.95
รวมจากแหล่งผลิตถึงตลาดเจียงหนาน			3,164	100	83,500 - 133,000	100
มังคุด	จันทบุรี	แหลมฉบัง	164	3.62	18,000 - 22,000	22.36
	,ระยอง					
	แหลมฉบัง	เชียงใหม่	2,340 ไมล์ทะเล (4,329 กม.)	95.50	56,000	69.56
	ท่าเรือเชียงใหม่	ตลาดหลงหวู่	40	0.88	6,500	8.08
รวมจากแหล่งผลิตถึงตลาดหลงหวู่			4,533	100	80,500 - 84,500	100
มังคุด	ชุมพร	แหลมฉบัง	544	15.35	35,000	34.83
	แหลมฉบัง	ฮ่องกง	1,540 ไมล์ทะเล (2,850 กม.)	80.42	45,500 - 91,000	45.27
	ท่าเรือฮ่องกง	ตลาดเจียง หนาน	150	4.23	20,000	19.90
	รวมจากแหล่งผลิตถึงตลาดเจียงหนาน			3,544	100	100,500 - 146,000
มังคุด	ชุมพร	แหลมฉบัง	544	11.07	35,000	35.90
	แหลมฉบัง	เชียงใหม่	2,340 ไมล์ทะเล (4,329 กม.)	88.11	56,000	57.44
	ท่าเรือเชียงใหม่	ตลาดหลงหวู่	40	0.81	6,500	6.67
	รวมจากแหล่งผลิตถึงตลาดหลงหวู่			4,913	100	97,500

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2551)

อุปสรรคและปัญหาในการส่งออกมังคุดไปจีน

จากการที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการนำเข้าและอุปสรรคในการส่งออกมังคุดไปจีนนั้น สามารถสะท้อนลักษณะของปัญหาและอุปสรรคได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงนโยบายเกี่ยวกับมาตรการภาษีนำเข้า/ส่งออกของจีน

โดยที่จีนได้มีการลงนามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน (FTA) และภายใต้ข้อตกลงดังกล่าวไทยได้มีการเจรจาสิทธิกับประเทศจีนในการลดอัตราภาษีนำเข้าในหมวดผักผลไม้ (หมวด 07-08) ระหว่างประเทศไทยและจีนเป็นศูนย์กลางที่แต่ทางจีนก็ได้เพิ่มมาตรการทางการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเกี่ยวกับผลไม้อีกเป็นร้อยละ 13.00 โดยเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 เป็นต้นมา

มาตรการกีดกันการนำเข้าผลไม้ของประเทศจีน

จีนก็ยังคงกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ นอกเหนือจากภาษีนำเข้า (Non-Tariff Barriers: NTBs) มาใช้ในทางปฏิบัติ เพื่อเป็นการกีดกันการนำเข้าจากประเทศผู้ส่งออกต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นอุปสรรคในทางการค้าได้แก่ 1) การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม 2) การผูกขาดของทำนำเข้าสินค้า 3) มาตรการความปลอดภัยทางด้านสุขภาพและอนามัย

การดำเนินการที่ซ้ำซ้อนและผูกขาด

นโยบายของรัฐบาลจีนท้องถิ่นของมณฑลต่างๆ มีความแตกต่างกันรวมถึงการจัดการพวกโลจิสติกส์กำหนดผู้นำเข้าที่จะนำสินค้าเข้าสู่ตลาดไว้เพียง 2-3 รายทำให้ผู้นำเข้าที่ไม่มีธุรกิจขนส่งต้องติดต่อบริษัทขนส่งที่มีใบอนุญาตให้เข้าตลาดเท่านั้น

อุปสรรคทางเทคนิค

โครงสร้างทางการตลาดของผลไม้ จากนโยบายของรัฐบาลจีนท้องถิ่นของมณฑลต่างๆ ตั้งที่สนับสนุนให้ผลไม้ที่นำเข้าต้องผ่านตลาดค้าส่งของจีนเป็นอันดับแรกก่อนกระจายไปสู่พ่อค้าและผู้บริโภคทุกพื้นที่ของประเทศจีน ทำให้ตลาดค้าส่งมีบทบาทสำคัญมากในการกระจายสินค้าในประเทศไทย

ปัจจุบัน “เจียงหนาน” (Jiangnan) ถือได้ว่าเป็นตลาดค้าส่งผักและผลไม้ที่ใหญ่ที่สุดของประเทศจีน เดิมตลาดแห่งนี้เป็นเพียงตลาดค้าขายผักสดในเมืองกวางโจวมาเป็นเวลากว่า 10 ปี และในปี 2546 รัฐบาลท้องถิ่นเมืองกวางโจวได้สนับสนุนเงินทุนในการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างเก่าและสร้างตลาดใหม่ขึ้นมาเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกทางการค้า โดยมณฑลกวางตุ้งร่วมกับรัฐบาลท้องถิ่นเมืองกวางโจวและภาคเอกชนร่วมกันบริหารจัดการ โดยมุ่งหวังพัฒนาให้เป็นตลาดซื้อขายล่วงหน้า (Future Market) ในอนาคต ซึ่งการดำเนินการของตลาดเจียงหนานดังกล่าวทำให้เกิดการแข่งขันกับตลาดหลี่ซุย (Lishui) ซึ่งเป็นตลาดค้าส่งผลไม้ที่ใหญ่ที่สุดในขณะนั้น ทั้งนี้นับตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 เป็นต้นมา ตลาดเจียงหนานได้ใช้กลยุทธ์ในการให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ รวมทั้งให้ส่วนลดแก่พ่อค้าขายส่ง ซึ่งเป็นตัวแทนจำหน่ายผลไม้ นำเข้าเพื่อจูงใจให้พ่อค้าเก่าของตลาดหลี่ซุยหันมาใช้บริการที่ตลาดเจียงหนานแทนจากมาตรการดังกล่าวทำให้พ่อค้าส่วนใหญ่หันมาใช้บริการที่ตลาดเจียงหนาน ซึ่งมีความพร้อมด้านทีมงานการบริหารจัดการตลาด โดยตลาดเจียงหนานมีพื้นที่กว่า 400,000 ตารางเมตร และมีพื้นที่ให้เช่าแพงเพื่อทำการค้ามากกว่า 500 แพง ดังนั้น เจียงหนานจึงกลายเป็นตลาดค้าส่งผักและผลไม้ที่ใหญ่ที่สุดในจีน ผลไม้ นำเข้ากว่าร้อยละ 80.00 ของประเทศจีนจะผ่านตลาดนี้ นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางของผักและผลไม้ที่ผลิตภายในประเทศก่อนที่จะกระจายไปยังมณฑล/เมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศจีน ฮองกง มาเก๊า ประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และญี่ปุ่น รวมทั้งในปี 2548 ได้มีการวางแผนการตลาดเพื่อปรับปรุงและเพิ่มศักยภาพด้านการค้าผักและผลไม้ นำเข้าแบบครบวงจร โดยมีกรสร้างห้องเย็นสำหรับเก็บรักษาสินค้าขนาดความจุ 1,000 ตัน

การจัดสรรพื้นที่ในตลาดค้าส่งเจียงหนานแบ่งออกเป็น 2 โซน ได้แก่

1. ตลาดค้าส่งผลไม้ มีพื้นที่ประมาณ 220,000 ตารางเมตร การจัดสรรพื้นที่ที่จะแบ่งตามประเภทและแหล่งที่มาของผลไม้ เช่น ตลาดสำหรับผลไม้ที่นำเข้ามาจากประเทศแถบตะวันตก ตลาดผลไม้ที่นำเข้ามาจากกลุ่มประเทศเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ และตลาดผลไม้ที่ผลิตในประเทศจีนเอง ทั้งนี้ผลไม้ที่นำเข้ามาจากกลุ่มประเทศเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ทูเรียน ลำไย ลิ้นจี่ แก้วมังกร มะม่วง และมังคุด ขณะที่ผลไม้ที่นำเข้ามาจากกลุ่มประเทศตะวันตก ได้แก่ องุ่น มะนาว แอปเปิ้ล ส้ม และผลไม้ตามฤดูกาล เช่น กีวี เชอร์รี่ และพลัม สำหรับผลไม้ที่ผลิตภายในประเทศจีนเอง ได้แก่ แดงโม สาเก แอปเปิ้ล องุ่น ผลไม้ตระกูลส้ม และแคนตาลูป โดยในแต่ละวันจะมีผลไม้ผ่านเข้าออกตลาดนี้ประมาณ 70-80 ตู้คอนเทนเนอร์

2. ตลาดค้าส่งผัก มีพื้นที่ประมาณ 180,000 ตารางเมตร แบ่งเป็นตลาดค้าส่งผักแห้ง และตลาดค้าส่งผักสด ซึ่งแบ่งเป็นตลาดค้าส่งผักในท้องถิ่น เขตเมืองกว้างโจว และตลาดผักคุณภาพสูงที่มีปริมาณน้อยแต่ราคาแพง ผักที่ผลิตจากเมืองหรือมณฑลต่างๆ ของจีนเข้าสู่ตลาดนี้วันละ 7,000 – 10,000 ตัน โดยปริมาณจะเพิ่มขึ้นในช่วงเทศกาลวันหยุดของจีน

ทั้งนี้ตลาดค้าส่งผลไม้จะมีปริมาณน้อยกว่าตลาดค้าส่งผักแต่มูลค่าสูงกว่าเนื่องจากราคาผลไม้แพงกว่า โดยเฉพาะผลไม้นำเข้า

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นการหาความสามารถในการแข่งขันการส่งออกมั่งคุดของประเทศไทยไปยังประเทศจีนโดยใช้ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ และการวิเคราะห์หาปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการนำเข้ามั่งคุดจากไทยของจีน โดยใช้สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Model) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รายไตรมาสตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปี 2543 ถึงไตรมาสที่ 3 ของปี 2546 รวม 12 ไตรมาส เป็นช่วงก่อนการทำ FTA ไทย-จีน เปรียบเทียบกับช่วงหลังการทำ FTA SEAN-China ตั้งแต่ไตรมาสที่ 4 ของปี 2546 ถึงไตรมาสที่ 4 ของปี 2550 และใช้การประยุกต์แบบจำลอง Boston Consulting Group หรือ BCG เพื่อวิเคราะห์หาตำแหน่งตลาดมั่งคุดของไทยในจีนก่อนและหลังการทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน ของไทยในจีนโดยทำการเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย

ดังนั้นในการที่ต้องการทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อปริมาณการนำเข้ามั่งคุดของจีนจากไทยซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องทราบถึงปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของปริมาณการส่งออกมั่งคุดเพื่อที่จะได้ข้อมูลส่วนนี้ไปเพิ่มพัฒนาวางแผนกลยุทธ์ต่างๆ ดังนั้นเพื่อที่จะต้องการทราบว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อปริมาณการนำเข้ามั่งคุดจึงได้ทำการวิเคราะห์ฟังก์ชันอุปสงค์ของมั่งคุดไทยในจีนเพื่อที่จะทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการนำเข้ามั่งคุดของจีนจากไทยว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการนำเข้ามั่งคุดของจีน

ED_t = ปริมาณการนำเข้ามั่งคุดของจีนจากไทย ในปีที่ t มีหน่วยเป็นกิโลกรัม

PT_t = ราคาส่งออก (CIF) มังคุดจากไทยไปจีน ปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของจีน
ในปีที่ t มีหน่วยเป็นดอลลาร์ต่อกิโลกรัม

PL_t = ราคาส่งออก (CIF) มังคุดจากอินโดนีเซียไปจีน ปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภค
ของจีนในปีที่ t มีหน่วยเป็นดอลลาร์ต่อกิโลกรัม

Y_t = ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของประเทศจีน (แสนล้านบาท)

D = ตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) แทนผลของเหตุการณ์ค้าเสรีอาเซียน โดย
ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ. 2543 ถึงไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ. 2546 เท่ากับ 0 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่
ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนจะมีผลบังคับใช้และไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ.
2546 ถึงไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2550 เท่ากับ 1 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่าง
ประเทศไทยกับประเทศจีนมีผลบังคับใช้

$$\text{จากสมการ} \quad ED_t = f(PT_t, PL_t, PX_t, Y_t, D)$$

พบว่า รูปแบบสมการที่เหมาะสมในการประมาณการนำเข้ามังคุดของจีนจากไทยของมังคุด
คือ ฟังก์ชันแบบเส้นตรง (Linear Function) และเมื่อทดสอบปัญหา Multicollinearity และ
Autocorrelation พบว่าไม่เกิดปัญหา Autocorrelation ซึ่งได้ผลในการประมาณค่าดังนี้

$$\ln Q_T = 2.4795 - 2.4565 \ln PT + 3.3582 \ln Y_t - 0.2018 D$$

$$(2.479562) \quad (-2.456500)** \quad (3.358248)** \quad (-0.201818)^{ns}$$

$$R^2 = 0.4979 \quad \text{Adjusted } R^2 = 0.3864$$

$$\text{Durbin-Watson} = 2.2108 \quad \text{F-Statistic} = 4.4639$$

จำนวนไตรมาสที่ใช้ในการวิเคราะห์ ($n = 23$)

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากสมการ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจที่ปรับปรุงแล้ว (Adjusted R^2) มีค่าเท่ากับ 0.3864 แสดงว่า ตัวแปรอิสระที่กำหนดไว้ในสมการ ได้แก่ ราคานำเข้ามันฝรั่งของเงินจากไทย และราคานำเข้ามันฝรั่งของเงินจากอินโดนีเซีย สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามคือ ปริมาณการนำเข้ามันฝรั่งของเงินจากไทยได้ประมาณร้อยละ 38.64 ที่เหลืออีกร้อยละ 61.36 เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาซึ่งไม่นำเข้ามารวมในสมการ

ค่า F-Statistic มีค่าเท่ากับ 4.46 แสดงว่า ความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยสมการอุปสงค์นำเข้ามันฝรั่งของเงินจากไทยที่สร้างขึ้นมีค่ามากกว่าความแปรปรวนที่อธิบายไม่ได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

การทดสอบสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนเชิงอนุกรมเวลา (Serial Correlation) ผลปรากฏว่าค่า Durbin – Watson มีค่า 2.21 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ไม่สามารถบอกได้ว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์เชิงอนุกรมเวลาของความคลาดเคลื่อนของสมการ (Autocorrelation) จึงทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธี Serial Correlation LM-Test ซึ่งค่า Probability ของ F-statistic และ R-square มีค่าเท่ากับ 4.46 และ 0.49 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าวิกฤต ณ ระดับนัยสำคัญที่ร้อยละ 5 สมการถดถอยนี้จึงไม่มีปัญหา Autocorrelation

เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระด้วยค่า t-Statistic พบว่า ตัวแปรอิสระราคานำเข้ามันฝรั่งของเงินจากไทย และราคานำเข้ามันฝรั่งของเงินจากอินโดนีเซีย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตัวแปรอิสระราคานำเข้ามันฝรั่งของเงินจากไทย มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -2.456500 หมายความว่า ถ้าปัจจัยอื่นๆ คงที่ เมื่อราคานำเข้ามันฝรั่งของเงินจากไทยลดลงร้อยละ 1 จะทำให้เงินนำเข้ามันฝรั่งจากไทยเพิ่มขึ้น 2.456 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

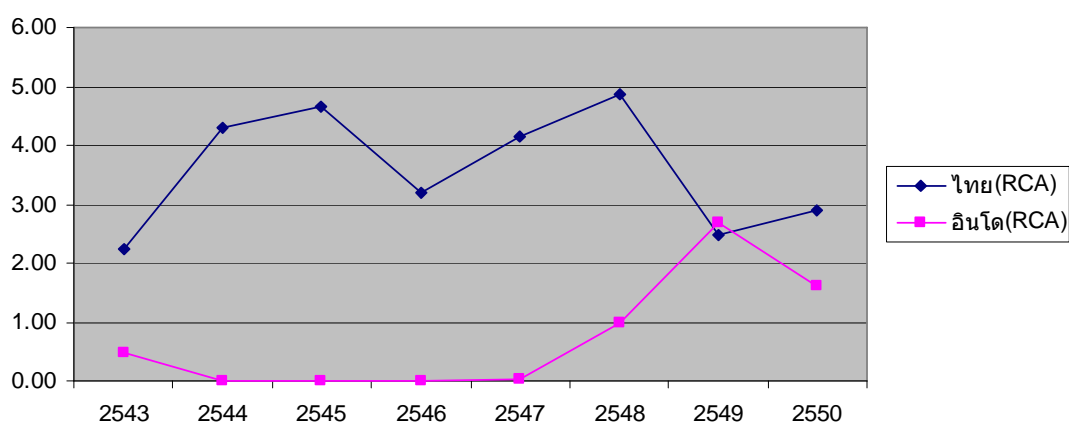
ตัวแปรอิสระผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของประเทศจีน มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 3.35 หมายความว่า ถ้าปัจจัยอื่นๆ คงที่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของประเทศจีน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้เงินนำเข้ามันฝรั่งจากไทยเพิ่มขึ้นลงร้อยละ 3.35 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผล ต่อการนำเข้ามังคุดจากไทยของจีนแต่เนื่องด้วยว่าจีนไม่ได้นำเข้ามังคุดจากไทยเพียงประเทศเดียว ดังนั้นในการเพิ่มหรือลดของปริมาณการส่งออก อาจเกิดมาจากสาเหตุของทางด้านคู่แข่งดังนั้นในการวิเคราะห์ในส่วนนี้จึงได้ทำการวิเคราะห์สภาวะการแข่งขัน โดยการใช้ การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) ซึ่งเป็นการพิจารณาศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลกของประเทศใดประเทศหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพในการผลิตสินค้าชนิดนั้นของโลก ซึ่งสามารถวัดได้จากทั้งทางด้านการส่งออกและการนำเข้า แต่อย่างไรก็ตาม ค่า RCA ที่แสดงถึงความได้เปรียบทางการผลิตตามความเชี่ยวชาญเฉพาะ (Specialization) นี้ไม่สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงไปยังผลของกระบวนการผลิตหรือผลที่มีต่อมาตรการทางการค้าได้

โดยในการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) ในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏในการส่งออกมังคุดของประเทศไทยไปยังประเทศจีน โดยการทำการเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง คือ ประเทศอินโดนีเซียในการส่งออกมังคุดไปยังประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ คือ ประเทศจีน โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) โดยถ้าค่า RCA ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าประเทศนั้นมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกมังคุด แต่ถ้าค่า RCA ที่คำนวณได้ มีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า ประเทศนั้นไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกมังคุดการวิเคราะห์ใช้ข้อมูลการส่งออกรายปีเฉลี่ยระหว่าง ปี พ.ศ. 2543-2546 และปี พ.ศ. 2547-2550 (ตารางที่ 16) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนของมูลค่าการส่งออกในปีใดปีหนึ่ง โดยทำการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของมังคุดจากประเทศไทยในตลาดประเทศจีน โดยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง คือ ประเทศอินโดนีเซีย จากการวิเคราะห์ RCA ทำให้ทราบถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏในการนำเข้ามังคุดจากไทยของจีน ซึ่งพบว่า ประเทศไทยมีค่า RCA มากกว่า 1 มาโดยตลอด โดยในช่วง ปี พ. ศ. 2543-2546 ค่า RCA ของประเทศไทย ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 3.61 หมายความว่า สัดส่วนการส่งออกมังคุดของประเทศไทยไปยังประเทศจีน ต่อการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศไทยไปประเทศจีน มีค่าเท่ากับ 3.61 เท่าของ สัดส่วนการนำเข้ามังคุดทั้งหมดของประเทศไทยต่อการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศไทย กล่าวได้ว่า ประเทศไทยอยู่ในฐานะที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในมังคุดของประเทศไทยในประเทศจีน แต่หลังจากที่ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทยจีนมีผลบังคับใช้นั้น ทิศทางของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของมังคุดของประเทศไทยในประเทศจีน มีแนวโน้มลดลงจาก 3.61 ในช่วงปี พ.ศ. 2543-2546 เป็น 3.41 ในช่วงปี พ.ศ. 2547-2550 แต่อย่างไรก็ตาม จากการพิจารณาจากตัวเลข RCA

ของไทยถึงแม้ว่าจะลดลงแต่ก็ยังคงมีค่ามากกว่า 1 ซึ่งก็แสดงว่า ประเทศไทยยังคงมีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการนำเข้ามั่งคุดของจีน นอกจากนี้ยังพบว่า ประเทศคู่แข่งกัน คือ ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อพิจารณาจากค่า RCA ที่คำนวณได้ ดังตารางที่ 16 พบว่าค่า RCA ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า 1 โดยในช่วงปี พ.ศ. 2543-2546 มีค่าเท่ากับ 0.10 แสดงให้เห็นว่า ประเทศอินโดนีเซีย ไม่ได้มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกมั่งคุดไปยังประเทศจีน ซึ่งหมายความว่า สัดส่วนการส่งออกมั่งคุดของประเทศอินโดนีเซียไปยังประเทศจีน ต่อการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศอินโดนีเซียไปยังประเทศจีนมีค่าเท่ากับ 0.10 เท่าของสัดส่วนการนำเข้ามั่งคุดทั้งหมดของประเทศจีน ต่อการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศจีน หรือกล่าวได้อีกอย่างว่า ประเทศอินโดนีเซียไม่ได้ อยู่ในสถานะที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้ามั่งคุดในประเทศจีน แต่เมื่อข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทยจีนมีผลบังคับใช้นั้น ทิศทางของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในช่วงปี พ.ศ. 2543-2546 ค่า RCA ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.10 และในช่วง ปี พ.ศ. 2547-2550 มีค่าเพิ่มขึ้นมาเป็น 1.56

ซึ่งจากผลจากการคำนวณค่า RCA ทำให้ทราบว่าแนวโน้มของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของมั่งคุดของประเทศไทยในประเทศจีนหลังจากมีการบังคับใช้เขตการค้าเสรีไทยจีน นั้นทำให้แนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของไทยนั้นลดลง ส่วนในประเทศคู่แข่งกัน คือ อินโดนีเซียนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่เมื่อมาพิจารณาถึงปริมาณการส่งออก ดังตารางที่ 18 และค่าของ RCA ที่ได้ไทยยังคงมีค่าของตัวเลขที่สูงกว่าคู่แข่งอยู่มาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในตัวมั่งคุดต่อคู่แข่งในตลาดประเทศจีนเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ของค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในแต่ละปี
ที่มา: คำนวณจาก Global Trade Atlas (2008)

ตารางที่ 13 ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของไทยและอินโดนีเซียก่อนและหลัง
ข้อตกลงเขตการค้าเสรีมีผลบังคับใช้

ช่วงเวลา	ประเทศ	
	ไทย	อินโดนีเซีย
ก่อน 2543-2546	3.61	0.1
หลัง 2547-2550	3.41	1.55

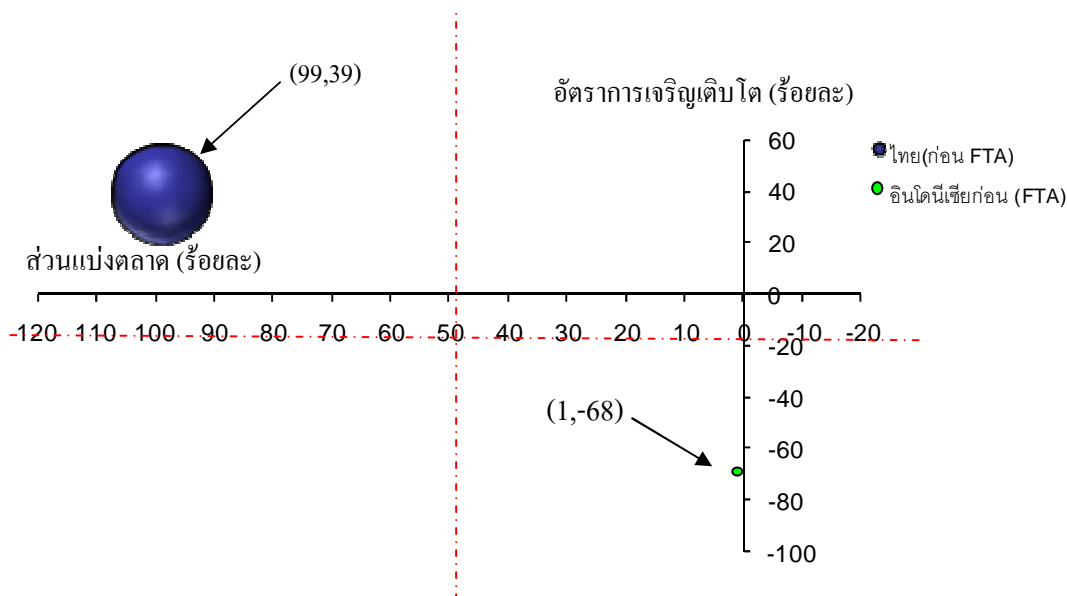
ที่มา: จากการคำนวณ (2550)

ตารางที่ 14 แสดงปริมาณการนำเข้ามั่งคุดจากไทยและอินโดนีเซียของจีน (ตัน) ก่อนและหลัง
ข้อตกลงเขตการค้าเสรีมีผลบังคับใช้

ปี	ปริมาณการนำเข้ามั่งคุดของจีน(ตัน)		
	ไทย	อินโดนีเซีย	รวมทั้งหมด
2543	6,437	1,767	8,204
2544	8,255	11	8,266
2545	9,480	9	9,489
2546	16,601	1	16,602
เฉลี่ย 4 ปี	10,193	447	10,640
2547	30,493	45	30,538
2548	30,785	4,008	34,793
2549	12,361	4,519	16,880
2550	33,440	6,810	40,250
เฉลี่ย 4 ปี	26,769.75	3,845.50	30,615.25

ที่มา: จำนวนจาก Global Trade Atlas (2008)

ในการที่จะทำการเพิ่มปริมาณการนำเข้ามังคุดจากไทยของจีนจำเป็นต้องมีการวางแผนการจัดการทางการตลาดที่ดีเข้ามาช่วย เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการส่งออก ดังนั้นได้นำ BCG Model นำมาทำการประยุกต์ใช้ เพื่อต้องการทราบถึงตำแหน่งของตัวเองและคู่แข่งในตลาด ซึ่งจะมีความสำคัญอย่างมาก ในการที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขและวางแผนกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อที่จะเพิ่มปริมาณการนำเข้ามังคุดจากไทยของจีน แต่เนื่องจากตลาดมังคุดของจีน จีนนำเข้ามังคุดจาก 2 ประเทศหลักคือ ไทย และอินโดนีเซีย ดังนั้นจึงได้นำอินโดนีเซียมาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ซึ่งผลที่ได้คือ ในช่วงก่อนยกเลิกภาษีภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-จีนจะมีผลบังคับใช้นั้น ตำแหน่งสินค้าดังกล่าวของประเทศไทยอยู่ในตำแหน่ง Star คือช่วงที่มีอัตราการเติบโตและส่วนแบ่งทางการตลาดที่สูงกว่าค่าเฉลี่ย แสดงให้เห็นว่าไทยเป็นผู้นำตลาดทั้งในด้านส่วนแบ่งทางการตลาดและอัตราการเติบโต ส่วนอินโดนีเซียอยู่ในตำแหน่ง dog ซึ่งจะชี้ให้เห็นว่าส่วนครองตลาดและมีการเจริญเติบโตต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ซึ่งจากข้อมูลขั้นต้นแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันสูงกว่าอินโดนีเซียหลังจากเขตการค้าเสรีไทย-จีน มีผลบังคับใช้แล้วนั้น ประเทศไทยได้เปลี่ยนจาก Star ไปอยู่ในตำแหน่งของ Cash Cow คือ ช่วงที่มีอัตราการเติบโตได้ลดต่ำลงโดยมีการลดที่ต่ำกว่าอัตราการเติบโตเฉลี่ยและในส่วนของส่วนแบ่งตลาดก็ได้มีการปรับลดลงเช่นกันแต่ยังสูงกว่าส่วนแบ่งตลาดเฉลี่ย

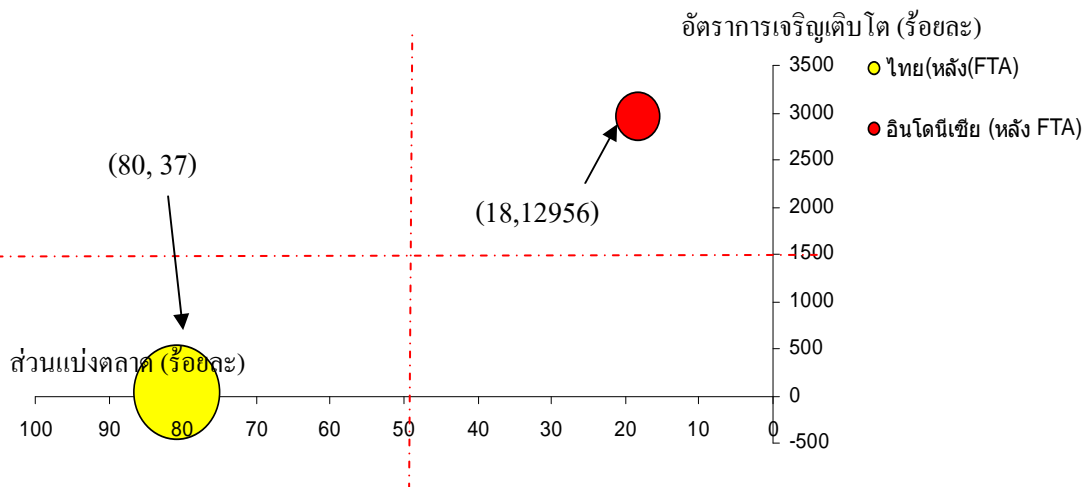

ภาพที่ 8 ตำแหน่งของมังคุดก่อนเขตการค้าเสรีไทย-จีนมีผลบังคับใช้

ที่มา: สร้างจากข้อมูลของ Global Trade Atlas (2008)

สำหรับอินโดนีเซียนั้นหลังจากที่เขตการค้าเสรีไทย-จีน มีผลบังคับใช้แล้วนั้น จากเดิมอยู่ตำแหน่ง Dog คืออัตราการเติบโตและส่วนแบ่งตลาดต่ำกว่าค่าเฉลี่ยได้เปลี่ยนตำแหน่งไปตกอยู่ใน Question Mark คืออัตราการเติบโตได้เพิ่มขึ้น โดยได้เพิ่มมากกว่าค่าเฉลี่ยและส่วนแบ่งตลาดได้เพิ่มขึ้นเช่นแต่ก็ยังคงน้อยกว่าค่าเฉลี่ย แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับไทย ถึงแม้ว่าอินโดนีเซียจะมีอัตราการเติบโตและส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้นแต่ก็ยังคงน้อยกว่าประเทศไทยอยู่มาก

จากการวิเคราะห์ด้วย BCG Model ในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าไทยยังคงเป็นผู้นำตลาดมังคุดในจีน ถึงแม้ว่าอัตราการเติบโตและส่วนแบ่งตลาดเฉลี่ยจะลดต่ำลงก็ตามแต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับอินโดนีเซียนั้นก็ยังสูงกว่ามาก แสดงให้เห็นว่าหลังจากเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนมีผลบังคับใช้แล้วนั้นประเทศไทยยังคงมีความสามารถในการแข่งขันที่สูงกว่าอินโดนีเซีย

ภาพที่ 9 ตำแหน่งของมังคุดหลังเขตการค้าเสรีไทย - จีนมีผลบังคับใช้

ที่มา: สร้างจากข้อมูลของ Global Trade Atlas (2008)

จากการศึกษา FTA ที่มีผลต่อการส่งออกมังคุด จากตัวเลขการส่งออกมังคุดของไทยไปจีน มีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดระหว่างก่อนทำและหลังทำ FTA โดยที่คู่แข่งที่สำคัญของไทยคือ อินโดนีเซียที่มีปริมาณการส่งออกที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ RCA และ BCG Model โดยผลของการใช้ FTA ทำให้ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของการส่งมังคุดของไทยไปจีนลดลงและทำให้ตำแหน่งของของไทยใน BCG เปลี่ยน จาก Star มาอยู่ใน Cash cows แสดงให้เห็นว่าการเติบโตของตลาดลดลง ซึ่งผลที่เกิดขึ้นนี้มาจากผลของ FTA ASEAN-China มีผลบังคับใช้ แต่เมื่อนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับไทยแล้ว ทั้งปริมาณการส่งออกและความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบไทยยังคงมีความได้เปรียบอยู่มากดังนั้น ปัจจัยในการที่จะเพิ่มปริมาณการส่งออกมังคุดของประเทศไทยในตลาดจีน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาคเอกชน เกษตรกรผู้ปลูก ส่งออก และภาครัฐบาล ควรตระหนักถึงปัญหา และหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพสินค้าให้มีความสม่ำเสมอ ตรงตามมาตรฐานการส่งออก และความต้องการของตลาด ซึ่งจะเห็นได้ว่า มังคุดเป็นผลไม้ที่ลักษณะของสินค้าฟุ่มเฟือย สาเหตุที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้านั้น จึงขึ้นอยู่กับรายได้ที่เพิ่มขึ้นของผู้บริโภคในประเทศจีนและปัจจัยทางด้านราคาของมังคุดที่ลดลงในไทย ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการในการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นและเป็นปัจจัยที่ไทยสามารถควบคุมได้นั้นคือราคาของมังคุดในไทย โดยการลดต้นทุนในการผลิตเพื่อที่จะทำให้ราคามังคุดของไทยลดลงเพื่อที่จะเพิ่มปริมาณการส่งออกที่มากขึ้น และจากการศึกษาในส่วนของเชิงปริมาณ ในครั้งนี้เพื่อที่จะเป็นการง่ายต่อการเข้าใจและได้เห็นภาพรวมได้ชัดเจนยิ่งขึ้นจึงได้จัดทำตารางสรุปผลของการศึกษาในครั้งนี้ดังตารางที่ 17 และตารางที่ 18

ตารางที่ 15 แสดงผลของการวิเคราะห์ RCA, BCG

วิธีการวิเคราะห์	ก่อน FTA		หลัง FTA	
	ไทย	อินโดนีเซีย	ไทย	อินโดนีเซีย
RCA	RCA > 1	RCA < 1	↓	↑
BCG	Star	Dog	Cash cow	Question mark

ที่มา: จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 16 แสดงผลของการวิเคราะห์ Regression

Regression	ตัวแปร	มีนัยสำคัญทางสถิติ	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
	PT_t	☆	
	PI_t		
	Y_t	☆	
	D		

หมายเหตุ: โดยกำหนดให้ ☆ แทนผลของการศึกษา

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

เนื่องจากประเทศไทยมีปริมาณผลผลิตมังคุดมากเป็นอันดับที่ 1 ของโลกรองลงมาคือ อินโดนีเซีย และเป็นประเทศผู้ส่งออกมังคุดมากที่สุดในโลก โดยมีประเทศคู่ค้ามังคุดที่สำคัญคือ จีน ซึ่งสินค้าหลักที่จีนและมังคุดเป็นสินค้าที่ไทยและจีนได้ร่วมลงนามในความตกลงเร่งลดภาษีให้ เหลือร้อยละ 0 ภายในวันที่ 1 ตุลาคม 2546 ภายใต้แนวคิดการเปิดเสรีบางสาขาที่มีความพร้อมก่อน (Early Harvest) ตามข้อตกลงจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ซึ่งจะเริ่มลดภาษี เริ่มต้นการลดภาษี ในวันที่ 1 มกราคม 2547 และลดภาษีลงเป็นร้อยละ 0 ภายในในวันที่ 1 มกราคม 2549 สำหรับ อาเซียนเดิม 6 ประเทศ และให้ความยืดหยุ่นกับอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ ในอัตราและระยะเวลาเริ่มลด ภาษีแต่ต้องลดภาษีเป็นร้อยละ 0 ภายในปี 2553

ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบการทำข้อตกลงการค้าเสรีที่มีต่อ ความสามารถในการแข่งขันในการส่งออกมังคุดของประเทศไทยไปยังประเทศจีน ที่เกิดขึ้น โดย การพิจารณาถึงระบบย่อยธุรกิจการส่งออกมังคุด จะทำการวิเคราะห์ 3 ระบบจาก 7 ระบบ ดังนี้ 1) ระบบย่อยการผลิต 2) ระบบย่อยการแปรรูป 3) ระบบย่อยการส่งออกสินค้าเกษตร และใช้วิธี วิเคราะห์เชิงปริมาณแบบจำลองในรูปสมการถดถอยเชิงซ้อนด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด และการใช้ ประยุกต์ใช้แบบจำลอง Boston Consulting Group หรือ BCG พบว่า ในระบบธุรกิจของมังคุด การ ผลิตมังคุดมีปัจจัยที่มีความสำคัญ ได้แก่ ปุ๋ย และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช แหล่งน้ำ และแรงงาน ส่วนปัจจัยการผลิตที่มีความสำคัญต่อระบบผลิตมากที่สุดในปัจจุบัน คือ กระบวนการในการจัดการ ในสวน เพราะกระบวนการจัดการในสวนนั้นได้รวมไปถึงทุกขั้นตอนในการผลิตมังคุดตั้งแต่การ ปลูก ให้น้ำ ให้อุณหภูมิ การกำจัดศัตรูพืช การบังคับให้มังคุดออกผลผลิตในฤดูที่มีราคาสูง รวมถึง แรงงานซึ่งเป็นต้นทุนหลักในการผลิตมังคุดซึ่งถ้ากระบวนการนี้สามารถทำได้ดีก็จะทำให้มีผลผลิต ที่ดีมีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน และต้นทุนที่ไม่สูงมากเนื่องมาจากการจัดระบบการจัดการที่ดี แต่ จากการศึกษาค้นคว้าได้พบว่าในระบบการผลิตยังมีปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาด้านการขาดแคลนแรงงาน และปัญหาทางด้านต้นทุนการผลิตที่สูง รวมถึงคุณภาพของผลผลิตที่ยังไม่ได้มาตรฐานการส่งออก โดยจะส่งผลกระทบต่อในระบบของการแปรรูปมังคุดซึ่งจะทำให้เป็นการเสียเวลาในการคัดแยกและใช้

แรงงานสูงซึ่งจะส่งผลต่อต้นทุนที่เพิ่มขึ้นและการส่งออกในระบบธุรกิจนั้น นิยมใช้วิธีการส่งออกทางทะเลซึ่งจะมีต้นทุนที่ต่ำสุดและการกระจายสินค้าในจีนนิยมผ่านตัวกลางหรือพ่อค้าคนกลางที่เป็นชาวจีน เนื่องจากมีความเชี่ยวชาญและคล่องตัวในการดำเนินงาน และมีความสามารถในการขยายตลาดและเจาะตลาดใหม่ได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้การส่งออกมังคุดของไทยมักจะมีปัญหาในด้านการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการดำเนินงานซึ่งจะต้องใช้เวลานาน มาตรการทางด้านภาษี ด้านความปลอดภัยของสินค้าที่จะต้องปลอดโรคและแมลงรวมถึงสารเคมีบางตัวที่ทางการจีนได้สั่งห้ามรวมไปถึงกฎระเบียบในการนำเข้าโดยที่แต่ละมณฑลจะมีกฎระเบียบ เชื้อชาติ ความเชื่อที่แตกต่างกัน และในการชำระค่าสินค้านั้น ส่วนใหญ่จะเป็นวิธีฝากขาย โดยราคาสินค้านั้นๆ จะขึ้นอยู่กับสถานะตลาด และต้องเสียค่าธรรมเนียมฝากขาย ซึ่งการชำระเงินทางผู้นำเข้าจะโอนเงินให้ผู้ส่งออกไทยเป็นงวดๆ ดังนั้นผู้ส่งออกไทยต้องมีความคุ้นเคยหรือสนิทสนมกับผู้นำเข้าในระดับหนึ่ง มิเช่นนั้นโอกาสที่จะขาดทุนมีสูง ดังนั้นการส่งออกผลไม้ไปจีนต้องคำนึงถึงปัจจัยทั้งในแง่พฤติกรรมของผู้บริโภค ซึ่งในแต่ละเมืองจะแตกต่างกัน และที่ละเอียดไม่ได้คือต้องศึกษากฎระเบียบทั้งในระดับประเทศและระดับเมืองให้ละเอียดก่อนจะส่งผลไม้เข้าไปเจาะตลาดจีน

กรณีศึกษาความสามารถในการแข่งขันการส่งออกมังคุดไทยไปจีนโดยเปรียบเทียบกับอินโดนีเซียโดยภาพรวมของช่วงก่อน FTA ไทย-จีนมีผลบังคับใช้ ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกผลไม้ดังกล่าวที่สามารถแข่งขันได้อยู่เดิมแล้ว และผลจากการเร่งให้มีการเปิดเสรีทางการค้าในสินค้าผลไม้สำหรับมังคุด จากการศึกษาพบว่าค่า RCA ได้เพิ่มขึ้นจากก่อนเปิดเสรีทางการค้า แต่ในปี 2548 ความสามารถในการแข่งขันการส่งออกผลไม้ของประเทศไทยไปยังเอเชียภายใต้สิทธิการค้าส่งออกไปประเทศจีนในอัตราที่แตกต่างกันนั้น ได้รับสิทธิในการลดภาษีสินค้าลงอย่างเท่าเทียมกัน ประเทศจีนมีแนวโน้มลดลง อันเป็นผลมาจากการทยอยลดภาษีสินค้าในกรอบข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับประเทศจีนในวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 ที่ผ่านมาซึ่งทำให้ทุกประเทศที่เป็นสมาชิกในกลุ่มอาเซียน ทำให้ประเทศไทยมีคู่แข่งทางการค้าเพิ่มมากขึ้นและอีกสาเหตุหนึ่งก็คือ การทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนนี้มิได้ทำให้ประเทศไทยสามารถส่งผลไม้ไปขายยังประเทศจีนได้เพิ่มมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังเป็นการเปิดโอกาสให้สินค้าประเภทอื่นสามารถส่งไปขายยังประเทศจีนได้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

เมื่อทำการวิเคราะห์ผลกระทบของการทำข้อตกลงการค้าเสรีที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันในการส่งออกมังคุดของประเทศไทยไปยังประเทศจีน โดยพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกกับการเปลี่ยนแปลงของค่า RCA ทั้งในช่วงก่อนและหลัง

ข้อตกลงการค้าเสรีแล้วพบว่า ในช่วงก่อน FTA ไทย-จีนมีผลบังคับใช้ การเปลี่ยนแปลงของมูลค่า การส่งออกและค่า RCA ของมังคุดของไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมาโดยตลอดแม้ว่าใน บางปีมูลค่าการส่งออกของไทยจะลดลงแต่เมื่อมาพิจารณาคู่แข่งทางการค้าคืออินโดนีเซียก็มีการ ลดลงทั้งมูลค่าการส่งออกและค่า RCA ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในช่วงก่อนมีผลบังคับใช้ไทยมีความ ได้เปรียบมาโดยตลอดแต่เมื่อมาพิจารณาในช่วงของหลังจากมีผลบังคับใช้แล้วมูลค่าการส่งออก และค่าของ RCA มีการปรับตัวสูงขึ้นจนถึงปี 2548 และหลังจากปี 2548-2549 มูลค่าการส่งออกและ ค่า RCA ของไทยมีการปรับตัวลดลงแต่เมื่อพิจารณาทางด้านอินโดนีเซียกลับแตกต่างกันโดยมูลค่า การส่งออกและค่า RCA มีการปรับตัวสูงขึ้นซึ่งอาจจะมาจากการทยอยลดภาษีสินค้าในกรอบ ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับประเทศจีนในวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 ที่ผ่านมาซึ่งทำให้ทุก ประเทศที่เป็นสมาชิกในกลุ่มอาเซียนมีอัตราภาษีที่เท่ากัน และอีกกรณีอาจเกิดมาจากรีมาณการ ผลิตมังคุดของไทยมีปริมาณลดลงซึ่งส่งผลให้ค่าของ RCA ลดลงเช่นกัน แต่เมื่อพิจารณาถึง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้ามังคุดของจีนจากไทยภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน โดย ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้ามังคุดของจีนจากไทยคือ ราคานำเข้ามังคุดของจีนจากไทย และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของประเทศจีน ซึ่งจากสองปัจจัยนี้เมื่อมาพิจารณาถึง ค่าสัมประสิทธิ์ความยืดหยุ่นก็จะเป็นไปตามความเป็นจริง คือ เมื่อราคานำเข้ามังคุดจากไทยมีราคา ลดลงและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) จีนเพิ่มขึ้นก็จะมีการนำเข้ามังคุดจากไทย เพิ่มขึ้น

การวิเคราะห์เพื่อหาตำแหน่งของความสามารถในการส่งออกมังคุดของไทยในจีน ในช่วง ก่อนช่วงก่อน FTA ไทย-จีน มีผลบังคับใช้ พบว่าตำแหน่งมังคุดของไทยอยู่ในตำแหน่ง Stars ส่วน อินโดนีเซียอยู่ในตำแหน่ง Dog แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันสูงกว่า อินโดนีเซียและในช่วงหลัง FTA ไทย-จีนมีผลบังคับใช้แล้วนั้น ประเทศไทยได้เปลี่ยนจาก Star ไป อยู่ในตำแหน่งของ Cash Cow คือ ช่วงที่มีอัตราการเติบโตได้ลดต่ำลงโดยมีการลดที่ต่ำกว่าอัตรา การเติบโตเฉลี่ยและในส่วนของส่วนแบ่งตลาดก็ได้มีการปรับลดลงเช่นกันแต่ยังสูงกว่าส่วนแบ่ง ตลาดเฉลี่ยและในส่วนของส่วนแบ่งตลาดก็ได้มีการปรับลดลงเช่นกันแต่ยังสูงกว่าส่วนแบ่งตลาด เฉลี่ย ส่วนอินโดนีเซียเปลี่ยนจากตำแหน่ง Dog ไปอยู่ในตำแหน่ง Question คืออัตราการเติบโตได้ เพิ่มขึ้น โดยได้เพิ่มมากกว่าค่าเฉลี่ยและส่วนแบ่งตลาดได้เพิ่มสูงขึ้นเช่นกันแต่ก็ยังน้อยกว่า ค่าเฉลี่ย แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับไทย ถึงแม้ว่าอินโดนีเซียจะมีอัตราการเติบโตและส่วนแบ่ง ตลาดเพิ่มขึ้นแต่ก็ยังน้อยกว่าประเทศไทยอยู่มากดังนั้นไทยยังคงมีความสามารถในการแข่งขัน สูงกว่าอินโดนีเซีย

ดังนั้นจากผลการศึกษาพบว่า การเปิดเขตการค้าเสรีระหว่างไทย-จีน กรณีความตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีน ส่งผลประโยชน์ให้กับการส่งออกมังคุดไปจีนของประเทศไทย เนื่องจากหลังจากข้อตกลงเร่งลดภาษีมีผลบังคับใช้ทำให้ปริมาณและมูลค่าของการส่งออกมังคุดของไทยที่ทำการศึกษาทั้งหมดเพิ่มขึ้น ทำให้ปริมาณการส่งออกมังคุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากผลการศึกษาศึกษาการวิเคราะห์ผลกระทบการทำ FTA ASEAN China ที่มีต่อการส่งออกมังคุดของไทยไปจีน

1. จากการวิเคราะห์ระบบย่อยธุรกิจในระบบการส่งออกพบว่า ปัญหาเรื่องต้นทุนการขนส่งที่เกิดมาจากกฎระเบียบและมาตรฐานต่างๆในแต่ละมณฑลแตกต่างกัน โดยจะขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ควบคุมด่านนั้นๆ เป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจให้ผ่านหรือไม่ ดังนั้นผู้ทำกรนำเข้ามังคุดจึงต้องหาช่องทางเพื่อที่จะลดปัญหาและกฎระเบียบต่างๆ โดยการพึ่งผู้ที่มีความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจในมณฑลนั้นๆ เพื่อที่จะเป็นการสะดวกต่อการนำเข้ามังคุดและจากส่วนนี้เองก็ทำให้เกิดช่องทางการนำเข้าใหม่เกิดขึ้นซึ่งเรียกกันว่าช่องทางสีเทา เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวทางภาครัฐควรที่จะเข้าไปเจรจากับทางการจีนในเรื่องของกฎระเบียบและมาตรฐานต่างๆให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อที่จะเป็นการเอื้ออำนวยต่อการส่งออกมากขึ้น

2. จากการวิเคราะห์โดยใช้ Regression พบว่าในมุมมองของผู้บริโภคชาวจีน มังคุดเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย เพื่อให้ปริมาณการส่งออกมังคุดเพิ่มขึ้น ควรพิจารณาแนวทางในการลดต้นทุนในการผลิต เพื่อให้ราคามังคุดไทยในจีนลดลง โดยการเพิ่มศักยภาพในการผลิต หรือลดต้นทุนทางการขนส่ง และขยายตลาดมังคุดของไทยไปยังส่วนภูมิภาคต่างๆของจีนเพื่อเป็นการเพิ่มปริมาณการนำเข้ามังคุดของไทย แต่จากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้เราได้ทราบว่า ตลาดมังคุดในจีนส่วนแบ่งตลาดส่วนมากเป็นของไทยเกิน 90 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นทางไทยควรสร้างและวางแผนการตลาดให้มังคุดของไทยเป็นผลไม้เกรดดีขายในตลาดระดับบนซึ่งจะเป็นการเพิ่มราคาขายมังคุดกับไทยได้มากขึ้น

3. จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ปัญหาทางด้านมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีที่อุปสรรคที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่ง ดังนั้นเพื่อลดปัญหาและอุปสรรคต่างๆเพื่อที่จะเป็นการส่งเสริมการส่งออกมังคุดของไทย ทางภาครัฐควรเข้ามาเจรจาปรับลดหรือขจัดปัญหาส่วนนี้ของการส่งออกมังคุดจากไทยไปจีนนั้น ปัญหาอีกทางภาครัฐควรเข้ามาช่วยเหลือโดยการเจรจากับทางการจีนเพื่อปรับลดหรือแก้ไขปัญหานั้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งต่อไป ควรศึกษาผลกระทบที่เกิดจากมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (NTB) ที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการนำเข้าและความสามารถในการส่งออกมั่งคุดของไทย เพราะจากการศึกษาในการส่งออกมั่งคุดไปจีนภายใต้การทำ FTA ASEAN China ที่มีต่อการส่งออกมั่งคุดของไทยไปจีน มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีเป็นอุปสรรคอย่างมากในการส่งออกมั่งคุดรวมไปถึงผลไม้ต่างๆของไทย รวมไปถึงระบบลอจิสติกส์ ด้วยซึ่งจากการศึกษาได้พบว่าการส่งมั่งคุดของไทยไปยังจีนได้มีหลายเส้นทางด้วยกันและเส้นทางที่ดีที่สุดคือ การส่งมั่งคุดไปยังเมืองกวางโจวโดยตรงจะเป็นการประหยัดเวลาและต้นทุนที่สุด และจากการศึกษาในเรื่องของการขนส่งไทยได้มีการตกลงกับทางจีน ลาว และไทยในการสร้างเส้นทางสายใหม่ขึ้นเพื่อเป็นการสะดวกในการค้าและคมนาคมระหว่างกัน โดยจะใช้ชื่อว่าเส้น R3 ดังนั้นจึงน่าจะเป็นอีกช่องทางการขนส่งอีกช่องทางหนึ่งที่น่าจะช่วยลดเวลาและต้นทุนในการค้าขายระหว่างไทยและจีน

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. ม.ป.ป.. FAQs (Online). <http://www.dtn.moc.go.th/faqs.html>,
21 กุมภาพันธ์ 2550.

กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจและไม้ยืนต้น. 2549. ศักยภาพผลไม้ไทยหลังเปิด FTA ไทย-จีน. ส่วนวิจัย
เศรษฐกิจพืชสวน สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. (เอกสารใช้ภายใน).

_____. 2548ข. เปิดประตูมังกร เขตการค้าเสรีอาเซียน - จีน. นนทบุรี: โรงพิมพ์กระทรวง
พาณิชย์.

_____. 2549ก. กำหนดการเปิดเสรีลดภาษีระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศจีน
(Online). http://www.dtn.moc.go.th/web/656/657/Booklet.asp?G_id=657&f_id=4304,
15 พฤษภาคม 2549.

ดาวรุ่ง กังวานพงศ์. 2548. โครงการสร้างตราสินค้าสำหรับผลไม้เพื่อสนับสนุนการส่งออกผลไม้
ของประเทศไทย. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (อัด
สำเนา).

ประภาพร ศรีเหรา. 2543. การศึกษาเปรียบเทียบสถานภาพการแข่งขันการค้าข้าวส่งออกของ
ประเทศไทยและเวียดนาม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจการเกษตร,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรเทพ เอื้อวิเศษวงศ์. 2548. การวิเคราะห์เปรียบเทียบสถานการณ์การแข่งขันการส่งออกยางพารา
ของไทยกับอินโดนีเซีย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจการเกษตร,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรพิมล พวงแก้ว. 2543. การวิเคราะห์โครงการการผลิตมังคุดระบบพืชเดี่ยวและระบบพืชรวม
กรณีศึกษา : จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจ
การเกษตร, มหาวิทยาลัยมหิดล.

พิมพ์ร พันธ์ชูว. การวิเคราะห์ปัญหาการส่งออกของผู้ส่งออกมั่งคุดในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภานุ วสุนทรากิวัณก์. 2545. ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏและปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มารยาท อุบลสะอาด. 2549. การวิเคราะห์อุปสงค์ต่อสินค้าส่งออกจากไทยไปจีนและอุปสงค์ต่อสินค้านำเข้าจากจีนมาไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วาสนา ศิลปรุ่งธรรม. 2548. ศึกษาการส่งออกสินค้าของไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร. 2549. สถิติการค้า (Online). <http://www.ops2.moc.go.th/tradeth/>, 30 เมษายน 2549.

สมพงษ์ อรพินท์ และ ณรงค์ ภัทรปิยพันธ์. 2547. การวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตมั่งคุดในจังหวัดนครศรีธรรมราช. รองศาสตราจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช .

หทัยรัตน์ ตั้งพูนศรี. 2547. การวิเคราะห์ ความสามารถในการแข่งขันส่งออก และอุปสงค์การนำเข้ากล้วยไม้ของไทยในประเทศญี่ปุ่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.โครงการศึกษาวิจัยระบบ Logistics และ Supply Chain สินค้าเกษตรเพื่อขยายตลาดส่งออกไปประเทศในเอเชีย ปี 2551.

สำนักงานส่งเสริมการส่งออก. 2552. เขตการค้าเสรี ASEAN China. (Online). www.thaifita.com. มีนาคม 2552.

อีคอนนิวส์. 2549. กรุงเทพมหานคร: พฤศจิกายน 2549. หน้า 45.

Global Trade Atlas. 2009. <http://www.gtis.com>, October, 2008

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ความเป็นมาของเขตการค้าเสรี

ความเป็นมาของเขตการค้าเสรี

1.1 ความหมายของนโยบายการค้าเสรี

นโยบายการค้าเสรี (Free Trade Policy) มีรากฐานมาจากทฤษฎีการค้าได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (The Theory of Comparative Advantage) ที่เสนอว่า “แต่ละประเทศควรจะเลือกผลิตแต่เฉพาะสินค้าที่ตนมีต้นทุนการผลิตได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากที่สุด แล้วนำสินค้าที่ผลิตได้นั้นไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าที่ประเทศอื่นมีต้นทุนการผลิตได้เปรียบ ถึงแม้ว่าประเทศหนึ่งจะอยู่ในฐานะเสียเปรียบอีกประเทศหนึ่งในการผลิตสินค้าทุกชนิดก็ตาม ประเทศทั้งสองก็ย่อมจะทำการค้าต่อกันได้ โดยแต่ละประเทศจะเลือกผลิตเฉพาะสินค้าที่เมื่อเปรียบกับสินค้าอื่นแล้ว ประเทศตนสามารถผลิตได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุด แล้วนำมาแลกเปลี่ยนสินค้าที่ผลิตขึ้นกับอีกประเทศหนึ่ง” (รุ่งนภา บุญยะนันท์, 2546)

นโยบายการค้าเสรีไม่สนับสนุนการเก็บภาษีศุลกากรในอัตราที่สูงและจัดข้อบังคับต่าง ๆ ที่กีดกันการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้นประเทศที่ใช้นโยบายการค้าเสรีจะมีลักษณะโดยทั่วไป ดังนี้

- 1) ดำเนินการผลิตตามหลักการแบ่งงานกันทำ กล่าวคือ เลือกผลิตแต่สินค้าที่ประเทศนั้นมีประสิทธิภาพในการผลิตสูงและมีต้นทุนการผลิตต่ำ
- 2) ไม่มีการเก็บภาษีคุ้มกัน (Protective Duty) เพื่อคุ้มครองช่วยเหลืออุตสาหกรรมในประเทศแต่อย่างใด คงเก็บแต่ภาษีศุลกากรเพื่อเป็นรายได้ของรัฐ
- 3) ไม่ให้สิทธิพิเศษหรือกีดกันสินค้าของประเทศใดประเทศหนึ่ง มีการเก็บภาษีอัตราเดียวและให้ความเป็นธรรมแก่สินค้าของทุกประเทศเท่าๆ กัน
- 4) ไม่มีข้อจำกัดทางการค้า (Trade Restriction) ที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ ไม่มีการควบคุมการนำเข้าหรือการส่งออกที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ ยกเว้นการควบคุมสินค้าบางอย่างที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย ศีลธรรมจรรยาหรือความมั่นคงของรัฐเท่านั้น

1.2 การค้าเสรีในปัจจุบัน

GATT (General Agreement on Trade and Tariff) หรือ องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ในปัจจุบันมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ต้องการให้การค้าของโลกดำเนินไปอย่างเสรี บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน คือ ไม่มีการเลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) ระหว่างประเทศภาคีสมาชิก โดยพิจารณาได้จากบทบัญญัติของ GATT กำหนดหลักการสำคัญไว้ 2 หลักการ ได้แก่ หลักประติบัติเยี่ยงชาติที่ได้อ่อนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favoured Nation Treatment : MFN) และหลักการประติเสมือนคนในชาติเดียวกัน (National Treatment)

การจัดกลุ่มเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคไม่ว่าจะอยู่ในรูปการเจรจาระดับทวิภาคี (Bilateral Agreement) หรือพหุภาคี (Multilateral Agreement) โดยข้อเท็จจริงของการจัดทำข้อตกลงนับแต่มีการสร้างความเป็นเสรีทางการค้าให้มากขึ้นระหว่างประเทศ หรือประเทศภายในกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงการกีดกันทางการค้าต่อประเทศนอกกลุ่มข้อตกลงไปได้ หากพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นว่า WTO อนุญาตให้มีการรวมกลุ่มหรือทำความตกลงทางการค้าระดับภูมิภาคได้ โดยถือว่าเป็นข้อยกเว้น (Exception) ของ WTO ที่ประเทศสมาชิกสามารถเลือกปฏิบัติได้ (Non-MFN) ระหว่างประเทศในกลุ่ม แต่จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน GATT ปี 1994 (พ.ศ.2537) มาตรา 24 วรรค 4 ถึงวรรค 9 ซึ่งยินยอมให้ประเทศที่เข้าร่วมในการจัดตั้งกลุ่มเศรษฐกิจนี้ไม่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีบางประการของ GATT ได้

การจัดตั้งกลุ่มเศรษฐกิจตามมาตรา 24 มีอยู่ 3 รูปแบบ คือ

1. สหภาพศุลกากร (Customs Union) วรรค 8 (a) ระบุว่า การจัดตั้งสหภาพศุลกากรนั้นจะต้อง

- เป็นการขจัดข้อจำกัดทางการค้า (Trade Restrictions) ระหว่างประเทศสมาชิกของสหภาพลงอย่างมาก (Substantially eliminated)

- มีการกำหนดข้อจำกัดทางการค้าที่ใช้กับประเทศที่มีได้เป็นสมาชิกสหภาพให้เป็นรูปเดียวกัน (Uniform Restrictions) อัตราภาษี ค่าธรรมเนียม และข้อจำกัดทางการค้าทั้งหมด (The Whole) ที่ประเทศสมาชิกสหภาพใช้กับประเทศที่มีได้สมาชิกสหภาพจะต้องไม่สูงกว่า หรือมี

ความเข้มงวด (More Restrictive) กว่าอัตราหรือระดับเดิมของแต่ละประเทศสมาชิกที่ใช้อยู่ก่อนจัดตั้งสหภาพ อย่างไรก็ตาม กระบวนการในการกำหนดอัตรารายเดียวกันต่อประเทศนอกกลุ่ม (Common External Tariff) อาจทำให้อัตรารายที่แต่ละประเทศผูกพันไว้กับแกตต์ หรือ WTO ในสินค้าชนิดเดียวกันเพิ่มขึ้น หรือลดลงบ้างแล้วแต่กรณีวรรค 6 ของมาตรา 24 จึงกำหนดว่าหากจะต้องมีการชดเชยความเสียหายแก่ประเทศนอกกลุ่ม (Compensatory Adjustment) ก็ให้ดำเนินการตามมาตรา 28 (XXVIII) ของ GATT แต่การกำหนดวิธีการนี้ก็ไม่ได้หมายความว่า หากประเทศนั้น ๆ มิได้ปฏิบัติตามมาตรา 28 เพื่อชดเชยความเสียหายก็มิได้เป็นอุปสรรคต่อการจัดตั้งสหภาพศุลกากรแต่อย่างใด

2. เขตการค้าเสรี (Free Trade Area) วรรค 8 ระบุเงื่อนไขในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีไว้ น้อยกว่าการจัดตั้งสหภาพศุลกากร คือกำหนดเพียงว่าจะต้องขจัดอัตราราย ค่าธรรมเนียม และข้อจำกัดทางการค้าทั้งหลาย ระหว่างประเทศสมาชิกเขตการค้าลงอย่างมาก (Substantially all The Trade) เท่านั้น แต่ละประเทศสามารถกำหนดอัตราราย ค่าธรรมเนียม และจำกัดทางการค้าที่ใช้กับประเทศที่มีได้เป็นสมาชิกเขตการค้าได้โดยอิสระ แต่อัตราหรือระดับของอัตราราย ค่าธรรมเนียม และข้อจำกัดทางการค้า จะต้องไม่สูงหรือเข้มงวดกว่าเดิมที่จะเข้ามารวมกันจัดตั้งเขตการค้าเสรี

3. ข้อตกลงชั่วคราวก่อนที่จะจัดตั้งสหภาพศุลกากรหรือเขตการค้าเสรี (Interim Agreement) เป็นข้อตกลงที่ประเทศที่เข้าร่วมมักใช้เพื่อเริ่มดำเนินการในการจัดตั้งสหภาพศุลกากรหรือเขตการค้าเสรีหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นข้อตกลงที่ใช้เพื่อปรับตัว (Transition) ของประเทศสมาชิกก่อนการจัดตั้งกลุ่มเศรษฐกิจ มาตรา 24 วรรค 5 (c) ของ GATT ระบุว่าประเทศที่ลงนามในข้อตกลงชั่วคราวนี้ต้องดำเนินการร่วมกันใน

- กำหนดแผนและตารางเวลา (Plan and Schedule) เพื่อจะต้องสหภาพศุลกากรหรือเขตการค้าเสรี

- โดยต้องดำเนินการปรับตัวในระยะเวลาพอควรที่กำหนดไว้ (Reasonable Length Of Time)

1.3 ความหมายของเขตการค้าเสรี

เขตการค้าเสรี หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่ม ที่ทำข้อตกลงลงให้เหลือน้อยที่สุด หรือเป็นร้อยละ 0.00 และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม การทำเขตการค้าเสรีในอดีตมุ่งในด้านการเปิดเสรีด้านสินค้า (Goods) โดยการลดภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลัก แต่เขตการค้าเสรีในระยะหลัง ๆ นั้น รวมไปถึงการเปิดเสรีด้านบริการ (Service) และการลงทุนด้วย

เขตการค้าเสรีที่สำคัญในปัจจุบันคือ NAFTA และ AFTA และขณะนี้ สหรัฐฯ อยู่ในระหว่างการเจรจาทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคอเมริกา (Free Trade Area of the Americas: FTAA) โดยตั้งเป้าหมายที่จะให้การเจรจาเสร็จสิ้นในปี พ.ศ. 2548 รูปแบบเขตการค้าเสรีแบ่งได้ 2 ชนิดคือ

1. สหภาพศุลกากร (Custom Union) หมายถึง การรวมตัวกันทางเศรษฐกิจในระดับที่ลึกและกว้างกว่าเขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) เพราะมีลักษณะที่เป็นตลาดร่วม (Single Market) ซึ่งไม่มีกำแพงภาษีระหว่างประเทศสมาชิกในสหภาพศุลกากรเก็บภาษีศุลกากรอัตราเดียวกัน (Common Level) กับทุกประเทศนอกกลุ่ม สหภาพศุลกากรจึงทำให้ประเทศในกลุ่มมีสภาพเป็นเสมือนประเทศเดียวกันหรือตลาดเดียวกัน

สหภาพศุลกากรที่สำคัญ คือ สหภาพยุโรป (European Union) (กำลังจะขยายสมาชิกภาพโดยรับประเทศในยุโรปตะวันออกบางประเทศเข้าร่วมด้วย) และ MERCOSUR

2. พันธมิตรทางเศรษฐกิจ (Closer Economic Partnership: CEP) หมายถึง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีการพัฒนารูปแบบไปจากที่เคยมีมา โดยมีกรอบความร่วมมือที่กว้างขวางกว่า FTA ใดๆ ก็ดี ความเข้าใจเกี่ยวกับ CEP หรือขอบเขตของ CEP อาจจะแตกต่างกัน โดยทั่วไป CEP (หรือศัพท์อื่นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน) ครอบคลุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งในด้านการค้าสินค้า บริการและการลงทุน และแบ่งอย่างกว้าง ๆ ได้ 2 ประเภทคือ

CEP ที่มีเขตการค้าเสรี เป็นหัวใจสำคัญ และรวมไปถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ทรัพย์สินทางปัญญา การประสานนโยบายการแข่งขัน และการจัดซื้อโดยรัฐ

เป็นต้น ดังกรณี CEP ระหว่างออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ และความร่วมมือที่อาเซียนกำลังจะเจรจา กับจีน ในกรณีดังกล่าวนี้ CEP จึงเป็นกรอบความร่วมมือทั้งในเชิงลึกและกว้างกว่า FTA โดยปกติ

CEP ที่ไม่มีการทำเขตการค้าเสรี แต่อาจมีการลดภาษีศุลกากร (ไม่ใช่การลดถึง ขั้นต่ำสุด หรือเป็น 0 ดังเช่นกรณี FTA) และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากรที่เป็นอุปสรรคต่อการค้า ด้วย รวมทั้งมีการร่วมมือกันในด้านอื่นๆ อย่างกว้างขวาง เช่น CEP ระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามทั้ง FTA และ Custom Union ต่างก็เป็นกระบวนการในการผนึกความร่วมมือ และ/หรือการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ (Economic Integration) และเป็นปัจจัยเร่งการเปิดเสรีที่ก้าว ไปเร็วกว่าการเปิดเสรีตามข้อผูกพันของ WTO รวมทั้งเป็นการเตรียมการเปิดเสรีตามเป้าหมาย ภายใต้อนุสัญญาโบกอร์ของ APEC ซึ่งกำหนดให้ประเทศสมาชิกที่พัฒนาแล้วเปิดเสรีอย่างเต็มที่ ภายในปี ค.ศ.2010 (พ.ศ.2553) และ ประเทศสมาชิกที่กำลังพัฒนาเปิดเสรีภายในปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563)

ในที่นี้ การใช้คำว่า "เขตการค้าเสรี" นั้น หมายถึง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกัน เป็นพิเศษในลักษณะที่เป็นการกล่าวอย่างกว้าง ๆ ครอบคลุมไปทั้ง FTA, Customs Union และ CEP ส่วน การใช้คำว่า FTA หรือCustom Union หรือCEPนั้น หมายถึง ความร่วมมือในรูปแบบนั้นๆ เป็นกรณี ๆ ไป

อย่างไรก็ดี เขตการค้าเสรีนั้น ในทางปฏิบัติเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากในระดับหนึ่ง และหาก ต้องการให้ได้ผลจริงจัง ก็จะต้องพัฒนาไปสู่การเป็นสหภาพศุลกากรโดยเร็ว เพื่อหลีกเลี่ยงการ หลบหนีภาษีในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากประเทศนอกกลุ่มจะพยายามส่งสินค้าเข้าทางประเทศที่ทำ ข้อตกลงเขตการค้าเสรี ที่มีภาษีต่ำไปสู่ประเทศในเขตการค้าที่มีภาษีสูง เช่น สมมติว่าไทยมีเขต การค้าเสรีกับมาเลเซีย แต่ไทยเก็บภาษีศุลกากรการนำเข้าสิ่งทอเพียง 10 % ในขณะที่มาเลเซียเก็บ ภาษีสินค้าเดียวกันในอัตรา 30 % พ่อค้าจีนก็จะพยายามนำเข้าสิ่งทอทางประเทศไทยเพื่อเสียภาษี เพียง 10 % แล้วนำไปแปรรูปเล็กน้อย เช่น บรรจุห่อใหม่เพื่อแปลงสภาพให้เป็นสินค้าไทยแล้ว นำไปขายในมาเลเซียอันจะทำให้เขาเสียภาษีได้ 20% กล่าวคือ เขตการค้าเสรีจะต้องใช้ทรัพยากร ของภาครัฐเป็นจำนวนมาก เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดสินค้าที่รัดกุม ซึ่งทางออกที่ดี

ที่สุด คือ การแปลงภาษีศุลกากรของประเทศในเขตการค้าเสรีให้เท่ากันทั้งหมด หรือแปลงให้เป็นสหภาพศุลกากรโดยเร็วนั่นเอง

1.4 แนวทางในการจัดทำเขตการค้าเสรี

การจัดทำเขตการค้าเสรีที่ดีควรมีรูปแบบดังต่อไปนี้

ทำให้กรอบกว้าง (Comprehensive) เพื่อให้ได้รับประโยชน์ทั้งสองฝ่าย (Win-Win) การเจรจาทำความตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรีมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจทุกสาขา ทั้งการเปิดเสรีทางการค้า (สินค้าและบริการ) และการลงทุน และการขยายความร่วมมือทั้งในสาขาที่ร่วมมือกันตลอดจนประสานแนวนโยบายและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นับว่าเป็นการทำข้อผูกพันเพิ่มเติมจากข้อผูกพันที่แต่ละประเทศมีอยู่แล้วในฐานะสมาชิก WTO จึงเป็นข้อผูกพันใน WTO (WTO plus)

ทำให้สอดคล้องกับกฎ WTO โดยที่ WTO กำหนดเงื่อนไขให้มีการเปิดเสรีโดยคลุมการค้าสินค้า/บริการ ระหว่างประเทศที่เข้าร่วมทำเขตการค้าเสรีอย่างมาพอ (Substantial) และสร้างความโปร่งใสโดยแจ้งต่อ WTO ก่อนและหลังการทำความตกลงตั้งเขตการค้าเสรี รวมทั้งเปิดให้ประเทศสมาชิกตรวจสอบความตกลง

แลกเปลี่ยนผลประโยชน์ตอบแทนกัน (Reciprocity) ในกรณีที่ถูกเจรจาเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ควรเรียกร้องความยืดหยุ่นเพื่อให้มีเวลานานกว่าในการปรับตัวหรือทำข้อผูกพันในระดับที่ต่ำกว่า

กำหนดกลไกและมาตรการป้องกันผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภายใน การเจรจาจัดตั้งเขตการค้าเสรีจะรวมถึงเรื่องกฎเกณฑ์และขั้นตอนในการใช้มาตรการป้องกันผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภายใน เช่น การเก็บภาษี การต่อต้านการทุ่มตลาด (AD) ภาษีตอบโต้การอุดหนุน (CVD) และมาตรการคุ้มกัน (Safeguards) ซึ่งใช้กฎเกณฑ์ของ WTO เป็นพื้นฐาน แต่ปรับปรุงให้ตรงตามความประสงค์ของประเทศที่ร่วมเจรจา หรือบางกรณีอาจมีการตกลงที่จะระงับการใช้มาตรการ AD, CVD ระหว่างกัน

1.5 ผลดีและผลเสียของเขตการค้าเสรี

1.5.1 ผลดี การทำเขตการค้าเสรีจะทำให้เกิดผลดีกับประเทศ ดังนี้

1) ตามหลักเศรษฐศาสตร์ การใช้นโยบายการค้าเสรีจะก่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพ และหลักการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ(Comparative Advantage) การแบ่งงานกันทำ (Division of Labour) และการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) ทำให้ผลิตจำนวนมากจะทำให้ต้นทุนถูกลง ผู้บริโภคสามารถเลือกบริโภคสินค้าดี มีคุณภาพ ราคาเป็นไปตามกลไกตลาดอย่างแท้จริงจากหลักการต่าง ๆ เหล่านี้จะเกิดประโยชน์ต่อการจัดทำเขตการค้าเสรี

2) เขตการค้าเสรีจะทำให้มีตลาดที่กว้างขึ้น การส่งออกจะง่ายขึ้น สะดวกมากขึ้น การค้าระหว่างกันจะเพิ่มมากขึ้น เมื่อเป็นคู่สัญญาความตกลงกันแล้ว การเจรจาจัดอุปสรรคทางการค้าต่าง ๆ นอกเหนือจากภาษีจะมีมากขึ้นและง่ายในการเจรจา นอกจากนั้น มีการกระจายแหล่งวัตถุดิบมากขึ้น ทำให้วัตถุดิบที่ใช้อยู่แล้วนำเข้าไปในระดับราคาถูกลง และต้นทุนการผลิตต่ำลง

3) ผลพลอยได้จากการทำเขตการค้าเสรี คือ กระตุ้นให้มีการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น และเมื่อมีประเทศใดประเทศหนึ่งจัดทำเขตการค้าเสรีแล้ว จำเป็นที่จะต้องลดภาษีลงมาหมายความว่า อุตสาหกรรมนั้น ๆ ที่ก่อนหน้านี้รัฐบาลอาจจะต้องปกป้องและจะต้องพยายามปรับตัวเพื่อที่จะให้สามารถต่อสู้แข่งขันได้กรณีนี้จะเป็นผลดีทางอ้อม คือ ทำให้อุตสาหกรรมต่าง ๆ ของเขตการค้าเสรีนั้นมีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น

4) การจัดทำเขตการค้าเสรีในลักษณะพหุภาคี อย่างเช่น กลุ่ม AFTA หรือกลุ่ม EU มีผลที่ทำให้กลุ่มนั้น ๆ นอกจากจะมีตลาดการค้าที่กว้างขึ้น สินค้าสามารถตอบสนองความต้องการในกลุ่มเองได้แล้วยังทำให้มีอำนาจในการต่อรองและ อำนาจการเจรจาระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ทวิภาคีและในระดับภูมิภาค เพราะถ้าว WTO หรือจะหวังพึ่ง WTO ที่จะมาเป็นกลไกในการเปิดตลาดการค้าเสรี คงจะต้องอีกนาน

5) การจัดทำเขตการค้าเสรี มีนัยทางด้านการเมืองระหว่างประเทศอยู่ด้วย คือการจะเป็นการเข้าไปใกล้ชิดกับอีกประเทศหนึ่ง เท่ากับว่าเป็นการถ่วงดุลอำนาจกับอีกประเทศหนึ่ง ตัวอย่างเช่น จีนจะทำเขตการค้าเสรีกับอาเซียนมีนัยทางการเมืองคือ จีนจะมีบทบาท มีอิทธิพล

ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านการเมืองเพิ่มขึ้นในอาเซียน และถ้าสหรัฐอเมริกาต้องการจะถ่วงดุลอำนาจจีนก็ต้องเข้ามาทำเขตการค้าเสรีกับประเทศในภูมิภาคนี้ด้วย ซึ่งเป็นเหตุผลทางการเมืองที่แทรกอยู่ในเรื่องของการจัดทำเขตการค้าเสรี ซึ่งจะต้องนำมาพิจารณาด้วย

1.5.2 ผลเสีย การทำเขตการค้าเสรีจะทำให้เกิดผลเสียกับประเทศ ดังนี้

1) จะกระทบต่ออุตสาหกรรมใหม่ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่เราเรียกว่าอุตสาหกรรมแรกเริ่ม (Infant Industries) คือ อุตสาหกรรมที่ยังต้องการให้รัฐบาลปกป้องอยู่เป็นอุตสาหกรรมที่เพิ่งเกิดใหม่ไม่มีความสามารถในการที่จะไปแข่งขันในเวทีโลกอย่างเพียงพอ เพราะฉะนั้น ถ้าหากมีการจัดทำเขตการค้าเสรี อุตสาหกรรมเหล่านี้จะถูกกระทบจากสินค้านำเข้าราคาถูกจากประเทศคู่ตกลงเขตการค้าเสรี และอาจต้องล้มหายไปได้

2) ประเทศที่เป็นคู่ตกลงจัดทำการค้าเสรีด้วย อาจมีโครงสร้างการส่งออกสินค้าเหมือนกัน จะกลายมาเป็นแข่งขันเอง เกิดการสินค้าประเภทเดียวกันมาตีตลาดสินค้าในประเทศที่ค้ากว่า เพราะฉะนั้น โครงสร้างการผลิตประเภทเดียวกันจะทำให้แข่งขันไม่เกือหนุนกัน

3) การจัดทำเขตการค้าเสรีแบบทวิภาคีหรือแบบภูมิภาค จะเป็นการทำลายระบบการค้าโลกเป็นการทำลาย WTO เป็นการทำลายระบบพหุภาคีนิยม ซึ่งที่จริงแล้วตามหลักของนักเศรษฐศาสตร์ระบบที่ดีที่สุด คือ WTO คือถ้าจะมีเขตการค้าเสรีนั้นก็ควรจะเป็นเขตการค้าเสรีของทั้งโลกรวมกัน ถ้ามีการจัดทำเขตการค้าเสรีแบบ FTA ตามหลักของนักเศรษฐศาสตร์ก็คือว่าเป็น second best option แต่จริงแล้ว the best option คือ WTO

4) การจัดทำเขตการค้าเสรีคู่หนึ่งจะไปกระตุ้นให้ประเทศอื่นต้องแข่งที่จะจัดทำเขตการค้าเสรีเพิ่มขึ้นมาด้วย เพราะฉะนั้น FTA จะทำให้เกิด FTA มากขึ้น ๆ จะไปสู่ความขัดแย้งทางการค้ามากขึ้น เพราะว่าการจัดทำเขตการค้าเสรี อย่างเช่น ประเทศ A กับประเทศ B สองประเทศจะได้ประโยชน์ แต่ว่าประเทศนอกกลุ่มประเทศที่ไม่เป็นสมาชิกเขตการค้าเสรีนั้นจะถูกกีดกัน เรียกว่าเป็นการกีดกันทางการค้า

5) ในการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีระหว่างกัน ส่วนใหญ่แล้วประเทศที่ใหญ่จะได้เปรียบประเทศเล็กจะเสียเปรียบ เพราะว่าจะไม่มีอำนาจในการต่อรอง ต้องระมัดระวังในการที่จะไปเจรจากับประเทศใหญ่ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เป็นต้น

6) การจัดทำเขตการค้าเสรีอาจจะทำให้ประเทศหนึ่งเข้าสู่สภาวะการพึ่งพาทางเศรษฐกิจประเทศหนึ่งมากเกินไปเรียกว่า Over Dependency นอกจากนั้นยังมีผลในการเบี่ยงเบนทิศทางการค้า (Trade Diversion) ทำให้ประเทศคู่ตกลงเขตการค้าเสรีหันมาค้าขายกันเองมากขึ้น หลังจากมีการเปิดเสรีให้แก่กัน แต่ยังคงมีอุปสรรคการค้ากับประเทศอื่น ๆ จึงอาจจะทำให้ไม่มีการนำเข้าจากประเทศที่ต้นทุนการผลิตต่ำกว่าได้ด้วย

ภาคผนวก ข

กรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่าง

ประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสาธารณรัฐประชาชนจีน

กรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่าง

ประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสาธารณรัฐประชาชนจีน

อารัมภบท

เราในฐานะผู้นำรัฐบาล/รัฐ บรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย สหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งเป็นสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (เรียกโดยรวมว่าอาเซียน หรือ กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน และรายประเทศว่าประเทศสมาชิกอาเซียน) และสาธารณรัฐประชาชนจีน

ระลึกถึง การตัดสินใจในระหว่างการประชุมสุดยอดระหว่างอาเซียน-จีน เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2001 ณ กรุงบันดาร์ เสรีเบกวัน ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม เห็นชอบกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนภายใน 10 ปี ที่ให้การปฏิบัติที่เป็นพิเศษและแตกต่างและความยืดหยุ่นกับประเทศอาเซียนกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม หรือ “ประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่” และข้อกำหนดการเร่งเปิดเสรีโดยทันที (Early Harvest) ที่รายการสินค้าและสาขาการค้าบริการที่จะถูกกำหนดจากการหารือร่วมกัน

ปรารถนา ที่จะรับกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (ความตกลงนี้) ระหว่างอาเซียนและจีน (โดยรวมคือ “กลุ่มประเทศภาคี” หรือหากเป็นรายประเทศสมาชิกอาเซียนและจีน คือ “ประเทศภาคี”) โดยมุ่งไปในภายภาคหน้าเพื่อที่จะผลักดันความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นในศตวรรษที่ 21

ปรารถนา ให้มีอุปสรรคระหว่างกันให้น้อยที่สุดและมีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นระหว่างกลุ่มประเทศภาคี โดยการลดต้นทุนระหว่างกัน เพิ่มการค้าและการลงทุนภายในภูมิภาคเพิ่มประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ และสร้างตลาดที่ใหญ่ขึ้น ที่สร้างโอกาสมากขึ้นและความประหยัดจากขนาดที่ใหญ่ขึ้นสำหรับภาคธุรกิจของกลุ่มประเทศภาคี และส่งเสริมแรงดึงดูดของทุนและความสามารถเข้ามาในกลุ่มประเทศภาคี

เชื่อมั่น ว่าการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน จะสร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่างกลุ่มประเทศภาคีและจัดหากลไกสำคัญที่กระชับความร่วมมือและที่สนับสนุนความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออก

ยอมรับ ความสำคัญของบทบาทและประโยชน์ที่ก่อโดยภาคธุรกิจในการส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างกลุ่มประเทศภาคี และความจำเป็นในการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้กับความร่วมมือและการใช้โอกาสทางธุรกิจที่มากขึ้นระหว่างกันจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน

ยอมรับ ความแตกต่างของระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และความจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น โดยเฉพาะความจำเป็นที่ต้องอำนวยความสะดวกต่อการมีบทบาทสูงขึ้นของประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ในด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียน-จีน และการขยายการส่งออกของประเทศเหล่านี้ ซึ่งจะรวมถึงการสร้างควมมีสมรรถนะ ความมีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันในตลาดภายใน inter alia

ยืนยัน ถึงสิทธิ ข้อผูกพันและการดำเนินการของประเทศภาคีภายใต้องค์การการค้าโลก และภายใต้ความตกลงและการรวมกลุ่ม(Arrangement)ด้านพหุภาคี ภูมิภาคและทวิภาคี

ยอมรับ บทบาทการรวมกลุ่มในภูมิภาคที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้กับการสร้างการค้าเสรีในระดับภูมิภาคและโลก และในฐานะที่เป็นฐานให้กับกรอบการค้าพหุภาคีได้ตกลงกัน ดังต่อไปนี้

ข้อ 1

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของความตกลงมีเพื่อที่จะ

(เอ) กระชับและเสริมสร้างความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนระหว่างกลุ่มประเทศภาคี

(บี) เปิดเสรีอย่างก้าวหน้าและส่งเสริมการค้าสินค้าและการค้าบริการ รวมถึงสร้างนโยบายการลงทุนที่มีความโปร่งใส เป็นเสรีและอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน

(ซี) ริเริ่มสาขาใหม่ๆและพัฒนามาตรการที่เหมาะสมในอันที่จะสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างกลุ่มประเทศภาคี

(ดี) อำนวยความสะดวกให้เกิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพของประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่และประสานความแตกต่างของระดับการพัฒนาของกลุ่มประเทศภาคี

ข้อ 2

มาตรการสำหรับกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

กลุ่มประเทศภาคีตกลงที่จะเจรจาด้วยความรวดเร็ว เพื่อที่จะจัดตั้งเขตการค้าเสรีภายใน 10 ปีและเพื่อกระชับและเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดย:

(เอ) กำจัดอุปสรรคทางด้านภาษีและที่มิใช่ภาษีอย่างก้าวหน้าครอบคลุมการค้าอย่างมาก

(บี) เปิดเสรีอย่างก้าวหน้าด้านการค้าบริการ โดยครอบคลุมการค้าสาขาบริการอย่างมาก

(ซี) กำหนดด้านการลงทุนที่เปิดและสร้างการแข่งขัน ที่อำนวยความสะดวกและส่งเสริมการลงทุนภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน

(ดี) มีมาตรการที่เป็นพิเศษและแตกต่างและความยืดหยุ่นให้กับประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่

(อี) มีมาตรการให้ความยืดหยุ่นกับกลุ่มประเทศภาคีในการเจรจาจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ในการระบุถึงส่วนที่อ่อนไหวในด้านการค้าสินค้า บริการและการลงทุน โดยที่ความยืดหยุ่นนั้นจะต้องมีการเจรจาและตกลงร่วมกันบนพื้นฐานต่างตอบแทนและประโยชน์โดยรวม

(เอฟ) กำหนดมาตรการที่อำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งไม่ได้จำกัดแค่ การลดขั้นตอนด้านศุลกากร และการพัฒนาความตกลงร่วมกัน เท่านั้น

(จี) ขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจในสาขาที่จะมีการตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มประเทศ ภาคิที่จะเกื้อกูลต่อการเชื่อมโยงด้านการค้าและการลงทุนระหว่างกัน ในเชิงลึกและต่อการร่าง แผนปฏิบัติการและแผนงานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในสาขาที่ได้ตกลงกันได้

(เอช) กำหนดกลไกที่เหมาะสมเพื่อให้การปฏิบัติตามพันธกรณีของความตกลงนี้เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาค 1

ข้อ 3

การค้าสินค้า

1. นอกเหนือจากการลดภาษีสินค้าล่วงหน้าภายใต้ข้อ 6 แล้ว และเพื่อเป็นการเร่งรัดการ ขยายการค้าสินค้านี้ระหว่างกัน กลุ่มประเทศภาคีตกลงที่จะเข้าร่วมเจรจาในเรื่องการกำจัดอัตราภาษี และกฎระเบียบทางการค้าที่เป็นข้อจำกัดอื่นๆ โดยให้ครอบคลุมการค้าอย่างมาก (ในกรณีมีความ จำเป็น ให้ยกเว้นสินค้าที่อยู่ภายใต้ข้อ 24(8)(บี) ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีและการค้า (แกตต์))

2. เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของข้อนี้ กำหนดนิยามดังต่อไปนี้ ยกเว้นจะมีการระบุไว้ เป็นอย่างอื่น

(เอ) “อาเซียน 6” หมายถึง ประเทศบรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย

(บี) “อัตราภาษีที่เรียกเก็บจริง” ซึ่งรวมภาษีภายใน โควตา และ

(i) ในกรณีของประเทศสมาชิกอาเซียน(ที่เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2003) และจีน “อัตราภาษีศุลกากรที่เรียกเก็บจริง” จะหมายถึงอัตราภาษีที่เรียกเก็บจริง ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2003 และ

(ii) ในกรณีของประเทศสมาชิกอาเซียน (ที่มีได้เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2003) “อัตราภาษีศุลกากรที่เรียกเก็บจริง” จะหมายถึงอัตราภาษีที่ประเทศเหล่านี้เรียกเก็บจากจีน ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2003

(ซี) “มาตรการที่มีใช่ภาษี” รวมถึง “อุปสรรคทางการค้าที่มีใช่ภาษี”

3. แผนการลด/เลิกมาตรการทางภาษีของกลุ่มประเทศภาคีจะต้องลดภาษีนำเข้าในรายการสินค้าที่กำหนดไว้อย่างค่อยเป็นค่อยไป รวมถึงการยกเลิกการเก็บภาษีนำเข้า โดยให้มีความสอดคล้องกับความตกลงในข้อนี้

4. สินค้าที่อยู่ภายใต้แผนการลด/เลิกมาตรการภาษี จะรวมถึงสินค้าทุกตัวที่ไม่ได้ถูกกำหนดอยู่ในการลดภาษีสินค้าล่วงหน้าภายใต้ข้อ 6 ของความตกลงนี้ และจะถูกจำแนกเป็น 2 จำพวกได้แก่

(เอ) กลุ่มสินค้าปกติ สินค้าตามที่แต่ละประเทศภาคีกำหนดให้อยู่ภายใต้กลุ่มนี้ จะต้อง

(i) มีการลด/เลิกอัตราภาษีที่เรียกเก็บจริงอย่างค่อยเป็นค่อยไป รวมถึงการยกเลิกการใช้มาตรการภาษีอย่างสิ้นเชิง อย่างสอดคล้องกับตารางเวลาการลดภาษีและระดับการลดภาษีที่กำหนดไว้ร่วมกันระหว่างกลุ่มประเทศภาคี โดยครอบคลุมระยะเวลาตั้งแต่ 1 มกราคม 2005 ถึง 2010 สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน 6 และจีน สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ จะมีระยะเวลาตั้งแต่ 1 มกราคม 2005 ถึง 2015 โดยมีอัตราภาษีเริ่มต้นสูงกว่าและมีขึ้นการลดภาษีที่แตกต่างจากประเทศสมาชิก 6 และจีน

(ii) ในกรณีที่อัตราภาษีที่ถูกลดภายใต้ข้อ 4(เอ)(i) แต่ยังไม่ได้เลิกมาตรการภาษีอย่างสิ้นเชิง อัตราภาษีเหล่านั้นจะต้องถูกกำหนดให้มีการยกเลิกอย่างก้าวหน้าภายในกำหนดเวลาที่จะมีการตกลงร่วมกันระหว่างประเทศภาคี

(บี) กลุ่มสินค้าอ่อนไหว สินค้าตามที่แต่ละประเทศภาคีกำหนดให้เป็นสินค้าอ่อนไหวจะต้อง

(i) มีการลดอัตราภาษีที่เรียกเก็บจริงจนถึงอัตราภาษีสุดท้ายตามระยะเวลาตามที่ตกลงร่วมกัน

(ii) หากดำเนินการได้ เห็นควรให้อัตราภาษีที่เรียกเก็บจริงมีการยกเลิกอย่างก้าวหน้าภายในระยะเวลาที่มีการตกลงร่วมกัน

5. จำนวนรายการสินค้าที่ถูกกำหนดเป็นสินค้าอ่อนไหวจะถูกกำหนดเพดานสูงสุดไว้ตามหลักเกณฑ์ที่จะมีการตกลงกันระหว่างประเทศภาคี

6. ข้อผูกพันของประเทศภาคีภายใต้ข้อนี้ และภายใต้ข้อ 6 ของความตกลงนี้ จะต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดขององค์การการค้าโลกในการยกเลิกมาตรการภาษีให้ครอบคลุมการค้าอย่างมากระหว่างกัน

7. อัตราภาษีที่จะมีการตกลงร่วมกันในข้อนี้จะกำหนดขอบเขตอัตราภาษีที่เรียกเก็บและช่วงปีที่จะดำเนินการลดอัตราภาษี แต่จะไม่ขีดขวางในกรณีประเทศภาคีใดๆ จะเร่งการลด/ยกเลิกการใช้มาตรการภาษีหากประเทศภาคีนั้นต้องการ

8. การเจรจาระหว่างกลุ่มประเทศภาคีเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ที่ครอบคลุมการค้าสินค้า จะไม่ได้จำกัดการดำเนินการแต่เพียงเรื่องต่อไปนี้

(เอ) กฎระเบียบอื่นที่ใช้ในแผนการลด/ยกเลิกมาตรการภาษีสำหรับกลุ่มสินค้าปกติและกลุ่มสินค้าอ่อนไหวและแผนการด้านอื่น ที่รวมถึงหลักการข้อผูกพันการตอบแทนซึ่งกันและกัน ซึ่งไม่ได้มีการระบุไว้ในย่อหน้าที่ผ่านมาของข้อนี้

(บี) กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า

(ซี) การดำเนินการเกี่ยวกับอัตราภาษีนอกโควตา

(ดี) การเปลี่ยนแปลงข้อมูลผูกพันของประเทศภาคีภายใต้ความตกลงด้านการค้าสินค้าตามข้อ 28 ของความตกลงแกตต์

(อี) มาตรการที่มีใช้ภายใต้สินค้าใดๆ ภายใต้ข้อนี้ หรือข้อ 6 ของความตกลงนี้ โดยซึ่งจะไม่จำกัดเพียงแค่ การจำกัดด้านปริมาณ หรือการห้ามการนำเข้าสินค้าใด และการห้ามการส่งออกหรือการขายเพื่อการส่งออก รวมถึงมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชที่ไม่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์พอเพียง และมาตรการที่เป็นอุปสรรคต่อการค้า

(เอฟ) มาตรการปกป้องตามหลักการของความตกลงแกตต์ ซึ่งจะไม่จำกัดเพียงแค่ เรื่องความโปร่งใส ขอบเขตที่ครอบคลุม วัตถุประสงค์ของการดำเนินมาตรการ การกำหนดความหมายของเรื่องความเสียหายร้ายแรง หรือความเป็นไปได้ที่จะเกิดความเสียหายร้ายแรง และผลที่เกิดขึ้นเป็นการชั่วคราว

(จี) กฎระเบียบของมาตรการการอุดหนุน มาตรการตอบโต้การอุดหนุน มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดตามหลักการของความตกลงแกตต์

(เอช) การอำนวยความสะดวกและการส่งเสริมสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพและพอเพียงตามหลักการที่กำหนดไว้ในองค์การการค้าโลก องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization: WIPO) และตามหลักการอื่นๆ

ข้อ 4

การค้าบริการ

เพื่อที่จะเร่งรัดการเปิดเสรีด้านการค้าบริการ กลุ่มประเทศภาคีตกลงที่จะเข้าสู่การเจรจาเพื่อที่จะเปิดเสรีการค้าบริการอย่างกว้างขวางโดยให้ครอบคลุมสาขาการค้าบริการอย่างมาก การเจรจามุ่งประเด็นที่

(เอ) ยกเลิกมาตรการที่เลือกปฏิบัติระหว่างกลุ่มประเทศภาคี และ/หรือห้ามการใช้มาตรการใหม่หรือเพิ่มความ3648 .เข้มข้นในการเลือกปฏิบัติมากขึ้นระหว่างกลุ่มประเทศภาคี ยกเว้นมาตรการที่ได้รับอนุญาต ภายใต้ ข้อ 5(1)(บี) .ในความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ(แกตส์)

(บี) ขยายการเปิดเสรีทั้งในเชิงลึกและกว้างขึ้นในแต่ละสาขาระหว่างกันให้มากกว่าที่ประเทศสมาชิกอาเซียนและจีนได้ผูกพันไว้ภายใต้แกตส์

(ซี) เสริมสร้างความร่วมมือด้านการค้าบริการระหว่างกลุ่มประเทศภาคีเพื่อยกระดับด้านประสิทธิภาพและสมรรถนะในการแข่งขัน รวมถึงการเพิ่มความหลากหลายของอุปทานด้านการค้าบริการและการกระจายของการค้าบริการของผู้ให้บริการของกลุ่มประเทศภาคี

ข้อ 5

การลงทุน

เพื่อส่งเสริมการลงทุนและสร้างนโยบายการลงทุนที่เป็นเสรี อำนวยความสะดวก โปร่งใส และแข่งขัน กลุ่มประเทศภาคีตกลง

(เอ) เข้าสู่การเจรจาเพื่อเปิดเสรีนโยบายการลงทุนอย่างก้าวหน้า

(บี) กระชับความร่วมมือด้านการลงทุน การอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน และการยกระดับความ โปร่งใสของกฎระเบียบและข้อบังคับด้านการลงทุน

(ซี) คุ้มครองการลงทุน

ข้อ 6

การลดภาษีสินค้าล่วงหน้า (Early Harvest)

1. เพื่อเร่งรัดการดำเนินการตามความตกลงนี้ คู่สัญญาตกลงที่จะดำเนินการตามกำหนดการลดภาษีสินค้าล่วงหน้า (ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการเปิดเสรีการค้าอาเซียน-จีน) ในสินค้าซึ่งอยู่ภายใต้ย่อหน้า 3(เอ) ด้านล่าง โดยจะมีกรอบเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดตามที่ได้กำหนดไว้ภายใต้ข้อนี้

2. ในความตกลงนี้ เว้นแต่จะกำหนดเป็นอย่างอื่น

(เอ) “อาเซียน 6” หมายถึง บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย

(บี) “อัตราภาษีศุลกากรที่เรียกเก็บจริง” รวมถึงอัตราภาษีภายใน โควตา และ

(1) สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน (ซึ่งเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกแล้ว ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2003) และจีน “อัตราภาษีศุลกากรที่เรียกเก็บจริง” จะหมายถึงอัตราภาษีที่เรียกเก็บจริง ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2003

(2) ในกรณีของประเทศสมาชิกอาเซียน (ซึ่งมิได้เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2003) “อัตราภาษีศุลกากรที่เรียกเก็บจริง” จะหมายถึงอัตราภาษีที่ประเทศเหล่านี้เรียกเก็บจากจีน ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2003

3. ความครอบคลุมของสินค้า การลดและการยกเลิกภาษีศุลกากร กรอบเวลาในการดำเนินการกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า การเปลี่ยนแปลงแก้ไขทางการค้า และมาตรการจุกเงินซึ่งใช้กับการลดภาษีสินค้าล่วงหน้ามีดังต่อไปนี้

ตารางผนวกที่ 1 สินค้าที่ได้ลดภาษีสินค้าล่วงหน้า (ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการเปิดเสรีการค้า
อาเซียน-จีน)

หมวด	คำอธิบาย
01	สัตว์มีชีวิต
02	เนื้อสัตว์และส่วนอื่นๆของสัตว์ที่บริโภคได้
03	ปลา
04	ผลิตภัณฑ์นม
05	ผลิตภัณฑ์อื่นๆ จากสัตว์
06	ต้นไม้และพืชอื่นๆ
07	พืชผักที่บริโภคได้
08	ผลไม้และลูกไม้ที่บริโภคได้

(เอ) ความครอบคลุมของสินค้า

(1) ครอบคลุมสินค้าในหมวดต่อไปนี้ที่รหัสพิกัด 8/9 หลัก (HS code) เว้นแต่จะถูกยกเว้นโดยคู่สัญญาใดไว้ในรายการสินค้ายกเว้นภาษีตามภาคผนวก 1 ของความตกลงนี้

(2) คู่สัญญาซึ่งยกเว้นสินค้าบางรายการไว้ในรายการสินค้ายกเว้นจากการลดภาษี อาจแก้ไขรายการสินค้ายกเว้นภาษี เพื่อนำสินค้าบางรายการมาใส่ไว้ในรายการสินค้าลดภาษีล่วงหน้าได้

(3) การลดภาษีสินค้าล่วงหน้าจะครอบคลุมสินค้าเฉพาะตามที่ระบุไว้ในภาคผนวก 2 ของความตกลง และการลดภาษีสินค้าดังกล่าว จะกระทำได้กับประเทศคู่สัญญาที่ระบุไว้ในภาคผนวก 2 เท่านั้น โดยคู่สัญญาจะต้องขยายการขอลดหย่อนภาษีในสินค้าดังกล่าวให้กับประเทศภาคีอื่นที่ร่วมลดภาษีในสินค้าดังกล่าวด้วย

(4) สำหรับคู่สัญญาซึ่งไม่สามารถสรุปรายการสินค้าในภาคผนวก 1 และ 2 จะต้องสรุปรายการสินค้าดังกล่าวให้ได้ภายในวันที่ 1 มีนาคม 2003 โดยความยินยอมของคู่สัญญา

(บี) การลดและยกเลิกภาษีศุลกากร

(1) สินค้าทุกรายการภายใต้การลดภาษีสินค้าล่วงหน้าจะแบ่งสินค้าเป็น 3 ประเภท ซึ่งจะต้องลดและยกเลิกภาษีตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในภาคผนวก 3 โดยจะไม่ห้าม คู่สัญญาที่ประสงค์จะเร่งลดภาษีหรือยกเลิกภาษีเร็วขึ้น

(2) สินค้าซึ่งมีอัตราภาษีที่เรียกเก็บจริงเป็นร้อยละ 0 จะคงไว้ที่ร้อยละ 0

(3) สำหรับสินค้าซึ่งอัตราภาษีได้ลดลงเหลือร้อยละ 0 แล้วนั้น ให้คงอัตราภาษีไว้ที่ ร้อยละ 0

(4) คู่สัญญาหนึ่งจะได้รับสิทธิการลดหย่อนภาษีจากคู่สัญญาอื่นๆ ในสินค้าซึ่งระบุ ภายใต้ 3(เอ)(1) ข้างต้น เมื่อคู่สัญญานั้นกำหนดสินค้าประเภทเดียวกันนั้นไว้ในรายการสินค้าลด ภาษีล่วงหน้า ภายใต้ 3(เอ)(1) ด้วย

(ซี) กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าชั่วคราวกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าชั่วคราวจะใช้กับ สินค้าภายใต้การลดภาษีสินค้าล่วงหน้า ซึ่งจะต้องดำเนินการเจรจาให้เสร็จสิ้นภายในเดือน กรกฎาคม 2003 โดยคู่เจรจายกข้อ 3(8)(บี) ของความตกลงนี้ จะเจรจากฎว่าด้วยแหล่งกำเนิด สินค้าและนำมาใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าชั่วคราวดังกล่าว

(ดี) การใช้บทบัญญัติขององค์การการค้าโลกบทบัญญัติขององค์การการค้าโลกที่ เกี่ยวเนื่องกับการแก้ไขพันธกรณี การปกป้องทางการค้า มาตรการผูกเงิน และความเสียหายทางการค้าอื่นๆ รวมทั้ง การทุ่มตลาดและการอุดหนุน และมาตรการการตอบโต้การทุ่มตลาด จะนำมาใช้กับ สินค้าที่จะนำมาลดภาษีล่วงหน้า จนกระทั่งเมื่อกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องจะได้มีการเจรจาดตกลงกัน โดย คู่สัญญาภายใต้ข้อ 3(8) ของความตกลงนี้ จะนำมาใช้ดำเนินการ

4. คู่สัญญาจะเริ่มศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดเสรีล่วงหน้าด้านบริการในช่วงต้นปี 2003

5. การดำเนินกิจกรรมภายใต้ภาคผนวก 4 ของความตกลงจะต้องกระทำอย่างเร่งรัดเพื่อ ส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างระหว่างคู่สัญญา

ส่วนที่ 2

ข้อ 7

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่นๆ

1. ทั้งสองฝ่ายตกลงที่จะเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกันใน 5 สาขาเรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้

(1) เกษตรกรรม

(2) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

(3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

(4) การลงทุน

(5) การพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขง

2. ความร่วมมือจะสามารถขยายไปสู่ความร่วมมือในด้านอื่นๆ เช่น การธนาคาร การเงิน การท่องเที่ยว ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม การขนส่ง โทรคมนาคม ทรัพย์สินทางปัญญาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีชีวภาพ ประมง ป่าไม้ และผลิตภัณฑ์จากป่า เหมืองแร่ พลังงาน และการพัฒนาอนุภูมิภาค

3. มาตรการในการเสริมสร้างความร่วมมือ เช่น จะรวมถึง (แต่ไม่จำกัดเพียง)

(1) การส่งเสริมและอำนวยความสะดวกด้านการค้าสินค้าและบริการ รวมทั้ง การลงทุน เช่น

(1.1) มาตรฐานและการตรวจสอบ

(1.2) อุปสรรคทางด้านเทคนิค/มาตรการที่มีใช้อยู่แล้ว และ

(1.3) ความร่วมมือด้านศุลกากร

(2) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่ วิชาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(3) การส่งเสริมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

(4) การสร้างขีดความสามารถ

(5) การถ่ายโอนเทคโนโลยี

4. ทั้งสองฝ่ายตกลงที่จะดำเนินการเสริมสร้างขีดความสามารถและให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคระหว่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน ในการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจพร้อมทั้งขยายการค้าและการลงทุนกับประเทศจีน

ส่วนที่ 3

ข้อ 8

กรอบระยะเวลา

1. สำหรับการค้าด้านสินค้า การเงิน3619 .จากความตกลงในการลดหรือยกเลิกภาษี และเรื่องอื่นๆที่กำหนดไว้ภายใต้ ข้อ 3 ของความตกลงนี้ จะเริ่มขึ้นในช่วงต้นปี 2003 และจะเสร็จสิ้นภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2004 เพื่อที่จะจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนภายในปี 2010สำหรับประเทศบรูไน ดารุสซาลาม จีน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทยและภายในปี 2015 สำหรับประเทศสมาชิกใหม่อาเซียน

2. การเจรจาในเรื่องแหล่งกำเนิดสินค้าในการค้าสินค้าภายใต้ข้อ 3 ของความตกลง จะต้องเสร็จสิ้นไม่ช้ากว่าเดือนธันวาคม 2003

3. สำหรับการค้าบริการและการลงทุน การเจรจาจะเริ่มในปี 2003 และจะดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด เพื่อที่จะได้ดำเนินการตามกำหนดระยะเวลาที่ได้มีการตกลงร่วมกัน โดยให้มีการพิจารณากำหนดสาขาที่มีความอ่อนไหวของทั้งสองฝ่าย (sensitive sectors) และให้มีการปฏิบัติที่เป็นพิเศษและแตกต่าง รวมทั้ง ให้ความยืดหยุ่นกับประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ด้วย

4. สำหรับความร่วมมือทางเศรษฐกิจในด้านอื่นๆ ภายใต้ส่วนที่ 2 ของความตกลง ทั้งสองฝ่ายจะสานต่อโครงการที่มีอยู่ หรือที่ได้มีการตกลงกันภายใต้ข้อ 7 และพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจใหม่ๆ รวมทั้ง ดำเนินความตกลงในสาขาความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างๆ ให้เสร็จสิ้น โดยทั้งสองฝ่ายจะต้องดำเนินการด้วยความรวดเร็วและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายความตกลงเหล่านั้นจะต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการตามข้อผูกพันนั้นๆ ไว้ด้วย

ข้อ 9

การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง

ประเทศจีนจะให้การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งตามข้อกำหนดขององค์การการค้าโลกแก่ประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีได้เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกเมื่อได้มีการลงนามในความตกลงนี้แล้ว

ข้อ 10

ข้อยกเว้น

ภายใต้ข้อกำหนด/มาตรการที่กล่าวมาจะไม่ใช้ในลักษณะที่จะก่อให้เกิดการปฏิบัติตามอำเภอใจหรืออย่างไม่มีเหตุผล ระหว่างประเทศคู่สัญญา หรือก่อให้เกิดอุปสรรคแอบแฝงต่อการค้าระหว่างประเทศ ความตกลงนี้ไม่ได้ห้ามมิให้ฝ่ายใดรับรองและบังคับใช้มาตรการในการคุ้มครองความมั่นคงของชาติ ทรัพย์สินลับที่มีคุณค่าทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ และ โบราณคดีหรือมาตรการ

อื่นที่จำเป็นในการคุ้มครองสิทธิธรรมอันดีประชากร การคุ้มครองชีวิตและสุขภาพของมนุษย์ สัตว์ หรือ พืช

ข้อ 11

กลไกการระงับข้อพิพาท

1. ทั้งสองฝ่ายจะต้องจัดตั้งกลไกและวิธีการระงับข้อพิพาทที่เป็นทางการภายใต้ความตกลง
2. ในช่วงระหว่างการจัดตั้งกลไกและวิธีการระงับข้อพิพาทที่เป็นทางการตามข้อ 1 หากมีข้อพิพาทเกี่ยวกับการตีความ การดำเนินการ หรือการนำข้อตกลงนี้ไปใช้จะตกลงกันอย่างปรองดอง โดยการหารือ และหรือ โดยการประนีประนอม

ข้อ 12

สถาบันสำหรับการเจรจา

1. คณะเจรจาการค้าอาเซียน-จีน ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นจะเป็นผู้เจรจาให้เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ในความตกลงนี้
2. ทั้งสองฝ่ายอาจจะจัดตั้งหน่วยงานตามความจำเป็นเพื่อประสานและปฏิบัติตามกิจกรรมความร่วมมือทางเศรษฐกิจซึ่งได้รับการรับรองตามความตกลงนี้
3. คณะเจรจาการค้าอาเซียน-จีนและหน่วยงานที่กล่าวข้างต้นจะต้องรายงานความคืบหน้าและผลการเจรจาต่อรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนและรัฐมนตรีกระทรวงการค้าต่างประเทศและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (MOFTEC) ของจีนอย่างสม่ำเสมอ โดยผ่านที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสทางเศรษฐกิจอาเซียนและ MOFTEC
4. สำนักเลขาธิการอาเซียนและ MOFTEC จะทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะเจรจาการค้าอาเซียน-จีน เมื่อใดก็ตามที่มีการเจรจา

ข้อ 13

บทบัญญัติอื่นๆ

1. ความตกลงฉบับนี้จะรวมภาคผนวกและเนื้อหา รวมทั้ง future legal instruments agreed pursuant to this agreement
2. ความตกลงนี้หรือการกระทำใดๆภายใต้ความตกลงนี้จะไม่มีผลกระทบหรือทำให้สิทธิและหน้าที่ของประเทศคู่สัญญาภายใต้ความตกลงอื่นๆที่มีอยู่เป็นโมฆะได้ เว้นแต่ได้กำหนดไว้ในความตกลงนี้
3. ทั้งสองฝ่ายจะพยายามไม่สร้างข้อกำหนดและข้อจำกัดซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อการใช้ความตกลงนี้เพิ่มขึ้น

ข้อ 14

การแก้ไข

บทบัญญัติของความตกลงนี้อาจจะปรับเปลี่ยนโดยการแก้ไขซึ่งเป็นที่ยอมรับของประเทศคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเป็นลายลักษณ์อักษร

ข้อ 15

การเก็บรักษา

สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน ความตกลงนี้จะเก็บรักษาโดยเลขาธิการอาเซียน ผู้ซึ่งจะส่งสำเนาที่รับรองถูกต้องของความตกลงให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียน

ข้อ 16

การบังคับใช้

1. ความตกลงนี้จะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2003
2. ทั้งสองฝ่ายรับที่จะดำเนินกระบวนการต่างๆภายในประเทศของตนเพื่อการบังคับใช้ตามความตกลงนี้ให้เสร็จสิ้นก่อนวันที่ 1 กรกฎาคม 2003
3. หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่สามารถดำเนินกระบวนการต่างๆภายในให้เสร็จสิ้นก่อนที่จะบังคับใช้ความตกลง สิทธิและหน้าที่ของฝ่ายนั้นภายใต้ความตกลงนี้จะเริ่มก็ต่อเมื่อการดำเนินกระบวนการต่างๆภายในเสร็จสิ้นลงแล้ว
4. เมื่อฝ่ายนั้นสามารถดำเนินกระบวนการภายในต่างๆเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องแจ้งฝ่ายอื่นๆทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

ภาคผนวก ค
ช่องทางการกระจายสินค้าในจีน

ช่องทางการกระจายสินค้าในจีน

1. การขนส่งผลไม้ไทยไปยังประเทศจีน

โดยส่วนใหญ่การส่งออกผลไม้ของประเทศไทยไปยังประเทศจีนจะใช้เส้นทางขนส่งทางทะเล ทางน้ำ และทางถนน เนื่องจากค่าขนส่งถูกกว่าการขนส่งทางอากาศ ที่ถึงแม้จะรวดเร็ว แต่ค่าระวางค่อนข้างแพง ทำให้มีการใช้บริการน้อยมาก ยกเว้นผลไม้ที่มีราคาค่อนข้างแพงและบอบช้ำง่าย โดยระบบลำเลียงของไทยที่เข้าสู่ตลาดจีนมีดังนี้

1.1 ทางทะเล (กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจไม้ผลและไม้ยืนต้น, 2549)

เส้นทางการส่งออกผลไม้สดทางเรือเดินทะเลเข้าสู่ประเทศจีน มี 4 เส้นทาง ดังนี้
 เส้นทางแรก ทำเรือแหลมฉบัง – อ่องกง - กวางโจว เส้นทางที่สอง ทำเรือแหลมฉบัง - กวางโจวเส้นทางที่สาม ทำเรือแหลมฉบัง - อ่องกง - เซิ่นเจิ้น - กวางโจว เส้นทางสุดท้าย ทำเรือแหลมฉบัง –เซี่ยงไฮ้ ซึ่งในอดีต เส้นทางส่งออกจะผ่านอ่องกงก่อน เนื่องจากเป็นท่าปลอดภาษี และมีเที่ยวเรือขนส่งทุกวันแต่ภายหลังเปิดการค้าเสรีทำให้สามารถขนส่งสู่ประเทศจีนโดยตรงเพิ่มขึ้น ทั้งทำเรือแหลมฉบัง – กวางโจว และทำเรือแหลมฉบัง – เซี่ยงไฮ้ อย่างไรก็ตาม การขนส่งผ่านทางอ่องกงก็ยังเป็นที่นิยม นอกจากความสะดวกในเรื่องเที่ยวเรือแล้วยังมีความจำเป็นในการโอนเงินผ่านระบบ L/C ซึ่งยังไม่สามารถทำได้ในประเทศจีน นอกจากนั้น พ่อค้านำเข้าส่วนใหญ่ยังเป็นชาวอ่องกงสำหรับระยะเวลาที่ใช้ในการขนส่งจากท่าเรือแหลมฉบัง–อ่องกง จะใช้เวลา 4-5 วัน และจากอ่องกง–ด่านซาโถวเจียว/เหวินจินตู้ เซิ่นเจิ้น ใช้เวลา 1-2 วัน จากนั้นจะใช้เวลา 6 ชั่วโมงสำหรับตรวจสอบคุณภาพและพิธีการศุลกากร และจากด่านซาโถวเจียว/เหวินจินตู้ ตลาดเจียงหนาน ใช้เวลา 6 ชั่วโมง รวมระยะเวลาในการขนส่ง 6–8 วัน ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการขนส่งประกอบด้วย

- ค่าดำเนินการลาดจูงตู้คอนเทนเนอร์ (40 ฟุต) จากท่าเรืออ่องกง – ด้านศุลกากรเขตเซิ่นเจิ้น

– ตลาดเจียงหนาน ตู้ละ 3,800 หยวน

- ค่าดำเนินการพิธีการตรวจสอบคุณภาพผลไม้และพิธีการศุลกากร ตู้ละ 35,000 หยวน

- ค่าธรรมเนียมในการฝากขาย ประมาณตู้ละ 6,000 หยวน

- ค่าธรรมเนียมนำผลไม้มาจำหน่ายในตลาดเจียงหนาน ตู้ละ 1,000 หยวน / 24 ชั่วโมงแรกซึ่งรวมค่าคนงานขนผลไม้ ค่าไฟฟ้า และอื่น ๆ และ 12 ชั่วโมงต่อไปคิดในอัตรา 150 หยวน

1.2 ทางน้ำ (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2548ข)

การส่งทางน้ำจะส่งผ่านลำน้ำโขงโดยทางเรือจากเชียงแสน จังหวัดเชียงรายไปสู่เชียงรุ่งในสิบสองปันนาของจีน แล้วส่งตรงไปยังคุนหมิงเมืองหลวงของมณฑลยูนนาน เพื่อเข้าสู่ระบบลำเลียงของประเทศจีน สำหรับระยะเวลาในการล่องขึ้นอยู่กับระดับของแม่น้ำโขง จากเชียงแสนไปเชียงรุ่งต้องล่องทวนน้ำจะใช้เวลาประมาณ 2 วัน ซึ่งปัจจุบันมีเรือที่ให้บริการขนส่งสินค้าประมาณ 100 ลำ ส่วนใหญ่เป็นเรือของผู้ประกอบการชาวจีนและจดทะเบียนในประเทศจีน ส่วนเรือของประเทศไทยมีน้อยและบางส่วนของผู้ประกอบการไทยก็จดทะเบียนในประเทศจีน เพื่อความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านพม่าและลาว การขนส่งสินค้าส่วนใหญ่เริ่มจากการจากท่าเรือเชียงแสน แวะท่าเรือในลาวเพื่อเสียค่าธรรมเนียมผ่านทาง แล้วต่อไปขึ้นท่าที่ท่าเรือเชียงรุ่ง

1.3 ทางถนน (อีคอนนิวส์, 2549: 10-12)

การใช้เส้นทางถนนจากไทยไปตลาดเจียงหนาน ไปมณฑลกวางโจวของจีน ใช้เวลาที่สั้นกว่าทางเรือ แม้จะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าเล็กน้อย ซึ่งเดินทางเรือจะใช้เวลา 6-8 วัน แต่ทางถนนจะใช้เวลาเพียง 4 วัน ช่วยให้ระยะเวลาการจำหน่ายผลไม้ไทยได้นานขึ้น โดยเส้นทางนี้จะผ่าน 4 ประเทศคือ ไทย ลาว เวียดนาม และจีน ถึงจุดหมายปลายทาง (ตารางที่ 9) ซึ่งกฎระเบียบและวิธีปฏิบัติในการตรวจปล่อยสินค้าผ่านแดน มีดังนี้ (ภาพที่ 4)

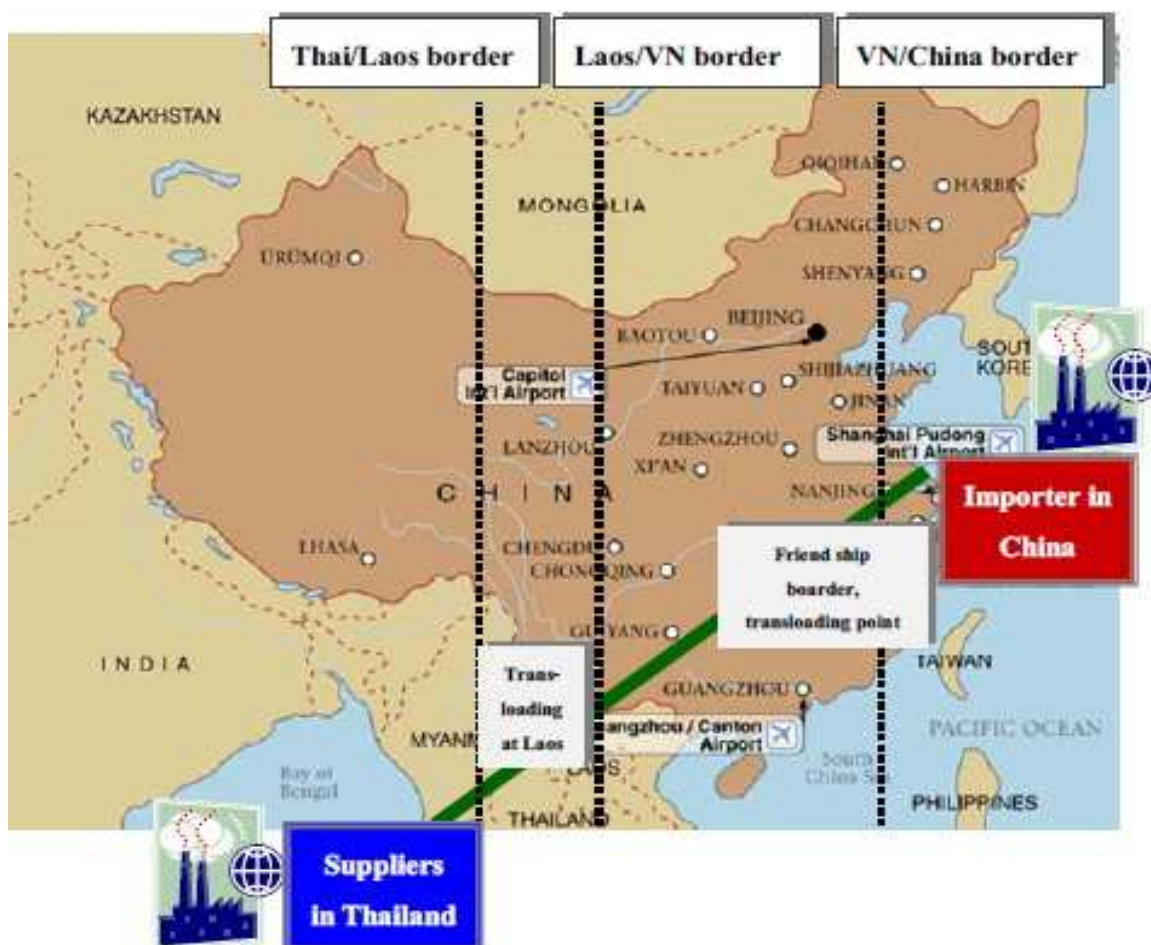
- สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ด่านแขวงท่าเคอ): มีการตรวจสอบเฉพาะเอกสารเท่านั้น ไม่ได้เปิดตู้สินค้า ใช้เวลาประมาณ 20 – 25 นาที เสียค่าธรรมเนียมผ่านทาง 200 บาทต่อรถบรรทุก 1 คัน และค่าธรรมเนียมคนขับ 50 บาทต่อคน การสุ่มตรวจสินค้าจะกระทำก็ต่อเมื่อสินค้านั้น ๆ นำเข้ามาจำหน่ายที่ประเทศลาวเท่านั้น ซึ่งจะต้องเสียภาษีนำเข้าร้อยละ 30 ในกรณีที่ผู้ส่งออกไทยมีความประสงค์จะใช้รถบรรทุกของไทยขนส่งสินค้าผ่านแดนไปยังด่าน

ชายแดนเวียดนามต้องขออนุญาตจากกรมตำรวจของลาว ใบอนุญาตจะมีอายุ 1 วัน หรือ 7 วันแล้วแต่กรณี อย่างไรก็ตามเนื่องจากความยุ่งยากและความไม่พร้อมในการเปลี่ยนถ่ายสินค้าที่ด่านเวียดนาม ผู้ส่งออกไทยพอใจที่จะเปลี่ยนถ่ายสินค้าไปยังรถบรรทุกลาวที่ทำนาแรงฝั่งตรงข้ามจังหวัดหนองคายแทนรถบรรทุกลาวเหล่านี้สามารถวิ่งผ่านแดนไปยังฐานอย และด่านชายแดนประเทศเวียดนามได้ เนื่องจากทั้งสองประเทศมีข้อตกลงระหว่างกัน

ตารางผนวกที่ 2 เส้นทางรถขนส่งสินค้าไทยไปยังประเทศจีน

เส้นทาง	ระยะทาง (ก.ม.)	เวลาเดินทาง
หนองคาย – เวียงจันทน์ – หาดดิ่ง - วินห์	475	8
วินห์ – ฮานอย	290	6
ฮานอย – ลางเซิน – ผิงเสียง – นานานิง	486	8
หนานหนิง - กุ้ยหลิน	400	4

ที่มา: อีคอนนิวส์ (2549: 14)

ภาพผนวกที่ 1 กระบวนการขนส่งสินค้าผ่านแดนไทย – ลาว – เวียดนาม – จีน
ที่มา: อีคอนนิวส์ (2549: 11)

- ประเทศเวียดนาม (ด่าน Cau Treo เมืองหาดตั้ง และด่านเมืองกลางเซิน): เจ้าหน้าที่จะเปิดให้บริการเฉพาะการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารเข้า/ออกของบุคคลเท่านั้น โดยใช้เวลาประมาณ 10 – 15 นาที ไม่มีการตรวจสอบเอกสารสินค้า และสินค้าผ่านแดนจะไม่มีการเปิดตู้ตรวจสอบสินค้า ค่าธรรมเนียมสินค้าผ่านแดนเวียดนามจะเรียกเก็บ 3 เหรียญสหรัฐต่อ 1 ตู้คอนเทนเนอร์ สำหรับสินค้าที่จะนำไปจำหน่ายในเวียดนามเจ้าหน้าที่จะสุ่มตรวจตัวอย่างสินค้าประมาณร้อยละ 1 – 5 และจะต้องเสียภาษีนำเข้าประมาณร้อยละ 5 – 90 ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้า ปัจจุบันมีสินค้าผลไม้จากไทยส่งมาจำหน่ายที่เวียดนามผ่านด่านชายแดนลาว – เวียดนามประมาณ 30 – 50 ตันต่อวัน สินค้าเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นการขายทอดช่วงเพื่อส่งต่อไปยังประเทศจีน

- ประเทศจีน (ด่านโหยวอี้กวน เมืองผิงเสียงและศุลกากรเมืองหนานหนิง) : รถบรรทุกสินค้าที่ผ่านเข้าจีนทางด่านโหยวอี้กวน โดยเฉพาะสินค้าผลไม้ของไทย จะต้องผ่านการฉีดฆ่าเชื้อโดยหน่วยงาน AQSIQ ของจีน การสุ่มตรวจตัวอย่างสินค้าจะดำเนินการที่เมืองปลายทาง เช่น สินค้าที่ส่งไปเมืองกู่ยฺหฺลิน จะถูกเปิดตู้และสุ่มตรวจสินค้าตัวอย่างที่เมืองกู่ยฺหฺลิน เป็นต้น รถบรรทุกสินค้าจากไทยไม่สามารถวิ่งผ่านแดนไปยังจีนได้ เนื่องจากยังไม่มีข้อตกลง FreeEntrance of Trucks ระหว่างกัน อย่างไรก็ตามผู้ส่งออกสามารถขออนุญาตนำรถบรรทุกวิ่งผ่านแดนได้โดยการขออนุญาตจากสำนักงานตำรวจของมณฑลกว๋างสี ซึ่งต้องดำเนินการ ล่วงหน้าอย่างน้อย 2 – 5 วัน

1.4 ทางอากาศ (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2548ก)

เส้นทางการเชื่อมโยงระบบกระจายสินค้าทางอากาศ ปัจจุบันมีเส้นทางบินระหว่างประเทศไทย และคุนหมิง มณฑลยูนนานที่สำคัญคือ

- เส้นทางกรุงเทพฯ – นครคุนหมิง มีสายการบินไทยและยูนนานแอร์ไลน์บินไป – กลับทุกวัน โดยเที่ยวบินของการบินไทยในวันพฤหัสบดีและอาทิตย์จะแวะเชียงใหม่ทั้งขาไป และ กลับ

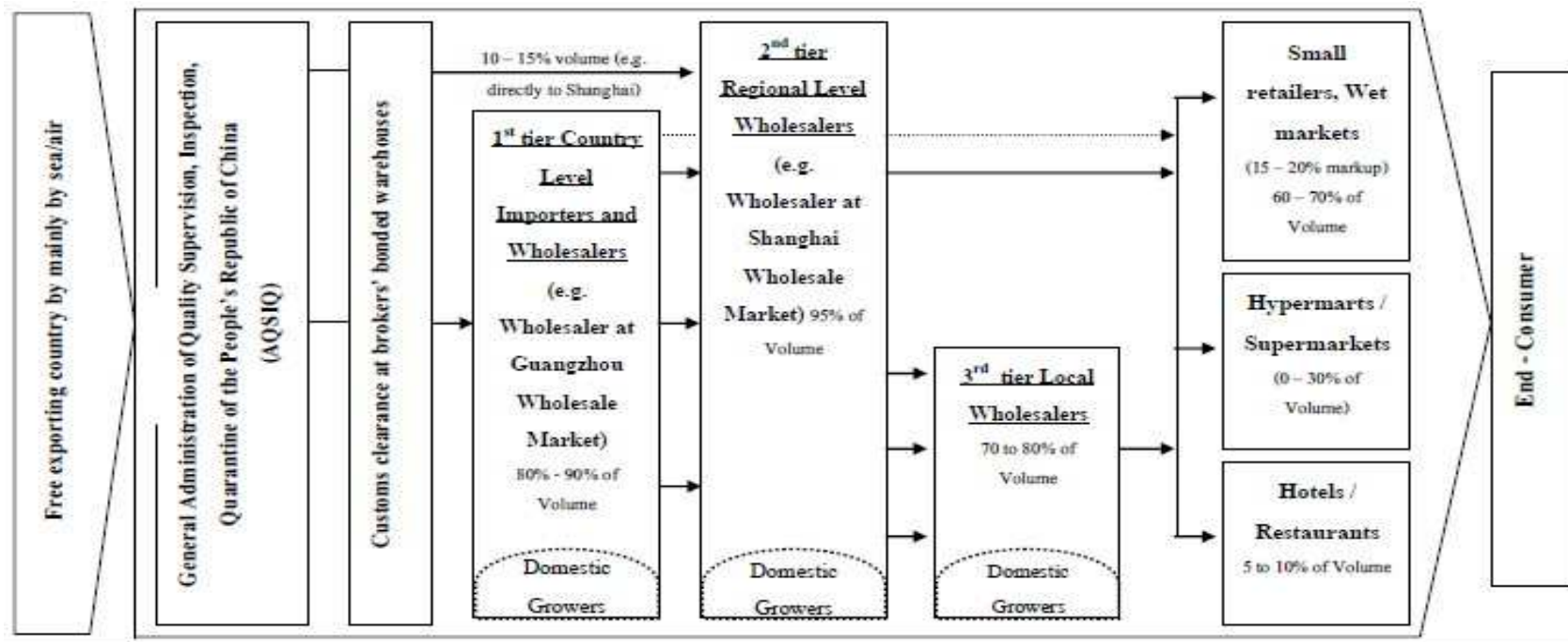
- เส้นทางกรุงเทพฯ – เชียงใหม่ – สิบสิงปึนนา มีสายการบิน PG (Bangkok Airways) ไป

- กลับ สัปดาห์ละ 3 เที่ยวบิน (วันอังคาร พฤหัสบดี และเสาร์) และยูนนาน 3Q สัปดาห์ละเที่ยว (วันพุธ)

- เส้นทางกรุงเทพฯ – เชียงรุ่ง มีสายการบิน PG (Bangkok Airways) ไป – กลับ สัปดาห์ละ 3 เที่ยวบิน (วันอังคาร พฤหัสบดี และเสาร์)

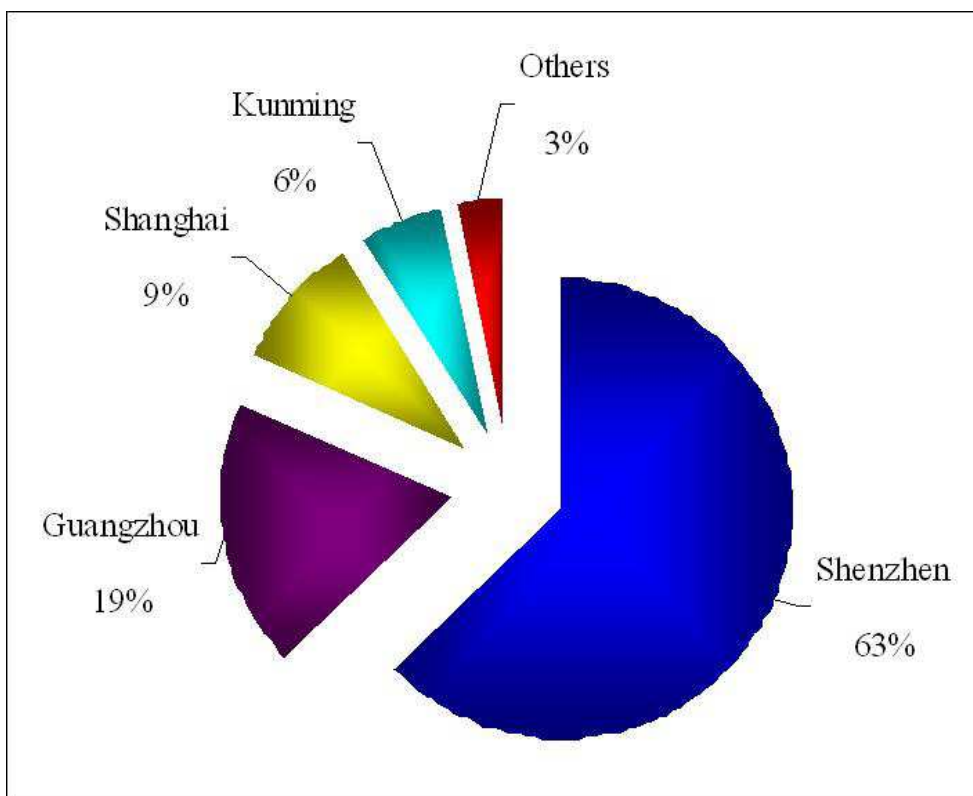
2. การกระจายผลไม้ไทยในประเทศจีน

จากภาพที่ 4 พบว่า ผลไม้ที่เข้าสู่ประเทศจีนจะถูกส่งไปยัง General Administration of Quality Supervision, Inspection, Quarantine of People's Republic of China (AQSIQ) หรือด่านกักกันโรคเพื่อตรวจสอบคุณภาพของผลไม้ นั้น ๆ ก่อนที่จะส่งต่อไปให้กับกรมศุลกากรเพื่อทำการตรวจสอบ (ภาคผนวก ก) หลังจากนั้นผลไม้ดังกล่าวจะถูกกระจายไปยังผู้นำเข้า (Importers) หรือผู้ขายส่ง (Wholesalers) ระดับประเทศ ตัวอย่างเช่น ผู้ขายส่ง ณ ตลาดกวางโจว หลังจากนั้นผลไม้จะถูกกระจายต่อไปยังผู้ขายส่งระดับภูมิภาคเช่น ผู้ขายส่ง ณ ตลาดเซี่ยงไฮ้ ถือเป็นขั้นที่ 2 จากนั้นผลไม้นำเข้าก็จะถูกกระจายต่อไปยังผู้ขายส่งระดับท้องถิ่น ถือเป็นขั้นที่ 3 ก่อนที่จะกระจายผลไม้ นำเข้าต่อไปอีกให้กับร้านค้าปลีก ตลาดสด ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern trade) หรือโรงแรมและร้านอาหาร ร้อยละ 60 – 70 ของผลไม้ที่บริโภคในจีนนั้นจะถูกกระจายไปยังร้านขายปลีกขนาดเล็กหรือตลาดสด ในขณะที่ร้อยละ 20 – 30 ถูกกระจายไปยังร้านค้าปลีกสมัยใหม่ และร้อยละ 5 – 10 จะกระจายไปยังโรงแรมและร้านอาหาร เพื่อส่งต่อไปยังผู้บริโภคกลุ่มสุดท้าย (End-consumers) ในขณะที่เมืองใหญ่ ๆ อย่างเช่น เซี่ยงไฮ้ และกวางโจว (ดาวรุ่ง กังวานพงศ์, 2548: 32) สำหรับการส่งออกผลไม้ไทยมายังประเทศจีนส่วนใหญ่จะเป็นการส่งผ่านบริษัทหุ้นส่วนหรือบริษัทเครือญาติกัน ซึ่งคาดว่าจะมีประมาณร้อยละ 80–90 หรือคิดเป็นประมาณ 15,000 ตู้คอน-เทนเนอร์ นำเข้าประเทศจีนโดยผ่านฮ่องกง (ดาวรุ่ง กังวานพงศ์, 2548: 31) จากนั้นบริษัทขนส่งสินค้าในฮ่องกงจะเป็นตัวแทนในการดำเนินการขนถ่ายสินค้าลงเรือเล็กหรือรถบรรทุกเพื่อขนส่งผลไม้ต่อไปยังมณฑลต่าง ๆ ทั่วประเทศจีน ทั้งนี้ สถิติปริมาณการนำเข้าผลไม้ของประเทศจีนจากประเทศไทยในปี 2548 พบว่า ร้อยละ 63 ของปริมาณการนำเข้าผลไม้ไทยทั้งหมดเป็นการนำเข้าผ่านเซินเจิ้น ร้อยละ 19 เป็นการขนส่งมายังนครกวางโจวโดยมีศูนย์กลางการกระจายผลไม้ที่ตลาดเจียงหนาน และอีกร้อยละ 9 นำเข้าผ่านตลาดเซี่ยงไฮ้ และประมาณร้อยละ 80 ผลไม้ไทยจะถูกกระจายไปยังร้านค้าปลีกสมัยใหม่ อีกร้อยละ 20 จะถูกกระจายไปยังร้านขายปลีกขนาดเล็ก หรือตลาดสด (ภาพที่ 5) ส่วนผลไม้ไทยที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ จากสถิติการนำเข้าผลไม้ของประเทศจีนจากประเทศไทยในปี 2548 พบว่า ร้อยละ 44 ของปริมาณการนำเข้าลำไยแห่งประเทศไทยทั้งหมด เป็นการขนส่งมายังตลาดเซี่ยงไฮ้ อีกร้อยละ 36 เป็นการขนส่งทางถนนจากประเทศไทยไปยังคุนหมิงของประเทศจีนสำหรับลำไยสด พบว่า ร้อยละ 76 จะนำเข้าผ่านเซี่ยงไฮ้อีกร้อยละ 17 จะขนส่งมายังนครกวางโจว ส่วนมังคุดสดและทุเรียนสด พบว่า ร้อยละ 86 สำหรับมังคุดสด และร้อยละ 64 สำหรับทุเรียนสดนำเข้าผ่านเซินเจิ้น ที่เหลืออีกร้อยละ 14 สำหรับมังคุดสด และร้อยละ 34 สำหรับทุเรียนสด นำเข้าไปยังนครกวางโจว สำหรับลิ้นจี่สด พบว่า ร้อยละ 92 นำเข้าผ่านเซินเจิ้น

ภาพผนวกที่ 2 ช่องทางการกระจายสินค้าจากประเทศส่งออกจนถึงผู้บริโภคปลายทาง (End Consumers)

ที่มา: ดารุ่ง กังวานพงศ์, 2548: 33 อ้างถึง Feasibility Study for Investment to improve the demand chain supporting the export of fresh fruits in Thailand Report

ภาพผนวกที่ 3 สัดส่วนการกระจายผลไม้มงคลของประเทศไทยไปยังเมืองหลัก ๆ ของประเทศจีน
ปีพ.ศ. 2548

ที่มา: Global Trade Information Service (2549)

เส้นทางการขนส่งมั่งคุดไปจีนที่ใช้ในปัจจุบัน มีดังนี้

การขนส่งทางทะเลมี 4 เส้นทางใช้เวลาประมาณ 5-7 วัน คือ

1. จากท่าเรือแหลมฉบัง – ท่าเรือฮ่องกง – ท่าเรือฝอซัน (เมืองกวางโจว) แล้วลากตู้คอนเทนเนอร์ไปยังตลาดเจียงหนาน เมืองกวางโจวซึ่งเป็นเส้นทางหลักในการขนส่งทางทะเล

2. จากท่าเรือแหลมฉบัง – ท่าเรือฮ่องกง (เหวินจินตู้) แล้วขนส่งโดยทางบกไปยังเมืองเซินเจิ้นและขนต่อไปยังตลาดเจียงหนาน

3. จากท่าเรือแหลมฉบัง – ท่าเรือเซอโจว (เมืองเซินเจิ้น) ไปยังตลาดเจียงหนาน ซึ่งเป็นเส้นทางที่เริ่มเปิดให้บริการในเดือนมิถุนายน 2551

4. จากท่าเรือแหลมฉบัง – ท่าเรือเชียงไฮ้ ไปยังตลาดค้าส่งหลงหวู่ (เมืองเชียงไฮ้)

ระยะทางและต้นทุนค่าขนส่ง

ระยะทางและต้นทุนการขนส่งทางทะเลต้นทุนค่าขนส่งมีจุดเพื่อส่งออกจากแหล่งผลิตภาคตะวันออกและภาคใต้ไปจีนทางทะเลสามารถแยกได้ ดังนี้

1. ต้นทุนค่าขนส่งมีจุดจากแหล่งผลิตภาคตะวันออกไปท่าเรือแหลมฉบัง ซึ่งมีระยะทาง 164 กิโลเมตร มีค่าใช้จ่ายทั้งหมด 18,000-22,000 บาท โดยเป็นค่ารถหัวลากตู้คอนเทนเนอร์ขนาด 40 ฟุต พร้อมเครื่องปั่นไฟสำหรับตู้ควบคุมอุณหภูมิ ส่วนจากแหล่งผลิตจังหวัดชุมพรซึ่งมีระยะทาง 544 กิโลเมตร จะเสียค่าขนส่ง 33,000-35,000 บาท

2. ต้นทุนค่าขนส่ง มีจุดจากท่าเรือแหลมฉบังถึงท่าเรือฮ่องกงซึ่งมีระยะทาง 1,540 ไมล์ทะเล (2,850 กิโลเมตร) จะมีต้นทุนค่าขนส่ง (ค่าระวางเรือ) 1,300-2,600 เหรียญสหรัฐฯ หรือ 45,000-91,000 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยน 35 บาท/1 เหรียญสหรัฐฯ ทั้งนี้บนเรือจะต้องมีปลั๊กไฟสำหรับเสียบเพื่อควบคุมอุณหภูมิในตู้คอนเทนเนอร์ อย่างไรก็ตาม ค่าระวางเรือจากไทยไปฮ่องกงไม่แน่นอน โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลที่ผลไม้ส่งออกสู่ตลาดมาก ค่าระวางเรือจะสูงถึง 2,600 เหรียญสหรัฐฯ

3. ต้นทุนค่าขนส่งจากท่าเรือแหลมฉบังถึงท่าเรือเว่ยเกาเฉียว มหานครเชียงไฮ้ ซึ่งมีระยะทาง 2,340 ไมล์ทะเล (4,329 กิโลเมตร) จะเสียค่าระวางเรือ 1,600 เหรียญสหรัฐฯ หรือ 56,000 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยน 35 บาท/1 เหรียญสหรัฐฯ

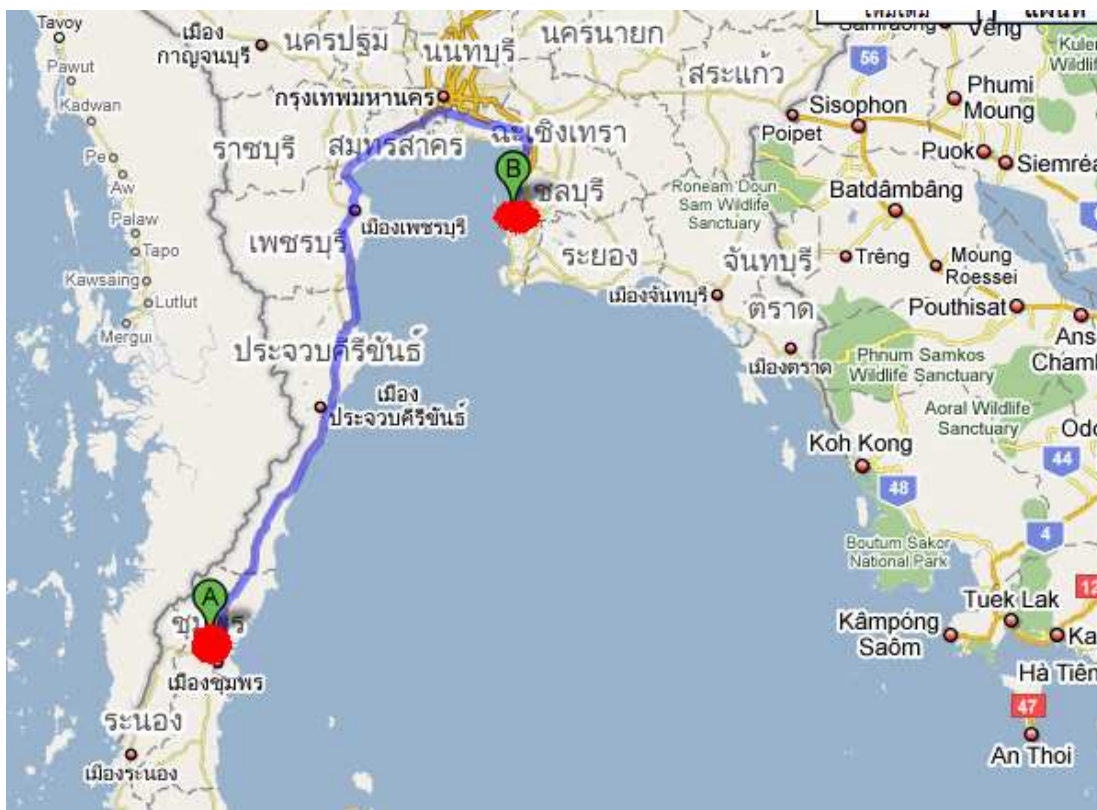
4. ต้นทุนค่าขนส่งจากท่าเรือฮ่องกงไปยังตลาดค้าส่งเจียงหนาน เมืองกวางโจว 4,000 หยวน หรือ 20,000 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยน 5 บาท/หยวน

5. ต้นทุนค่าขนส่งจากท่าเรือเว่ยเกาเฉียว เชียงไฮ้ไปยังตลาดค้าส่งหลงหวู่ 1,300 หยวน หรือ 6,500 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยน 5 บาท/หยวน

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาระยะทางในการขนส่งร่วมด้วยจะพบว่าค่าใช้จ่ายในการขนส่งจะผันแปรไปในทิศทางเดียวกันกับระยะทางในการขนส่งจากแหล่งผลิตจนถึงตลาดปลายทาง

ตารางผนวกที่ 3 เส้นทางกรขนส่งม้งคุดจากชุมพรไปยังท่าเรือแหลมฉบัง

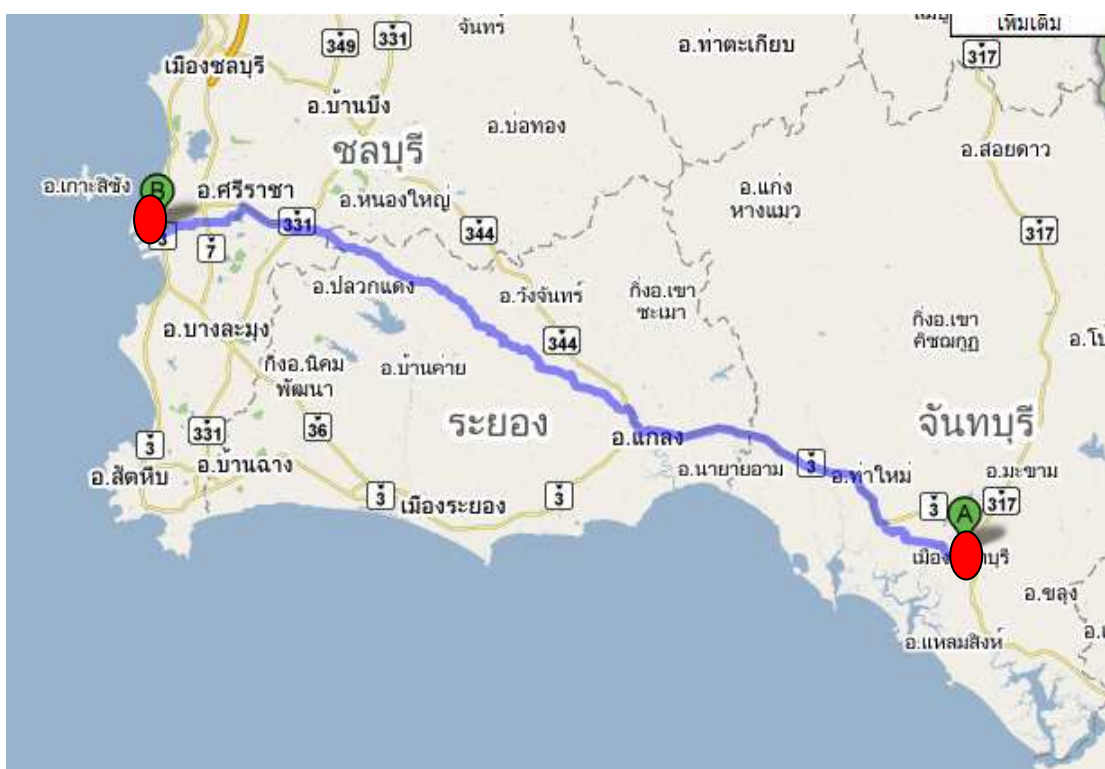
ต้นทาง	ปลายทาง	ระยะทาง (กม.)	ค่าขนส่ง (บาท/ตู้ 40 ฟุต)
จันทบุรี,ระยอง	แหลมฉบัง	164	18,000 - 22,000

ภาพผนวกที่ 4 เส้นทางกรขนส่งม้งคุดจากชุมพรถึงท่าเรือแหลมฉบัง

ตารางผนวกที่ 4 เส้นทางรถขนส่งม้งคูดจากจันทบุรีไปยังท่าเรือแหลมฉบัง

ต้นทาง	ปลายทาง	ระยะทาง (กม.)	ค่าขนส่ง (บาท/ตู้ 40 ฟุต)
ชุมพร	แหลมฉบัง	544	35,000

ภาพผนวกที่ 5 เส้นทางรถขนส่งม้งคูดจากจันทบุรีถึงท่าเรือแหลมฉบัง

ตารางผนวกที่ 5 เส้นทางการขนส่งม้งคูดจากจันทบุรีไปยังท่าเรือแหลมฉบัง

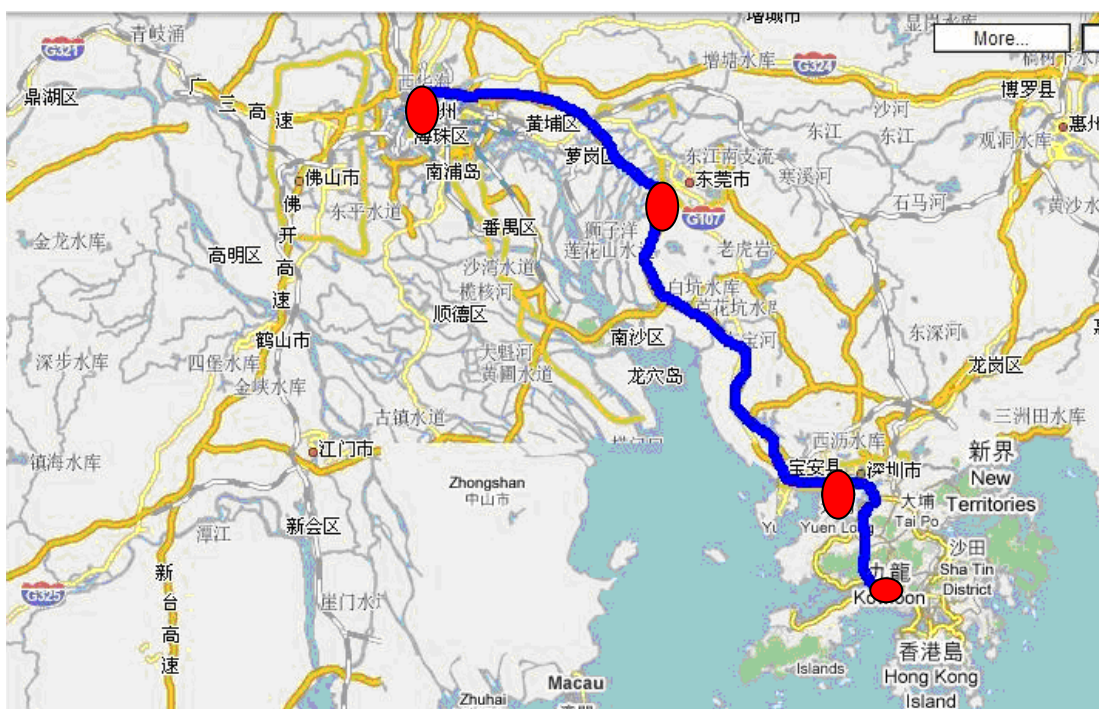
ต้นทาง	ปลายทาง	ระยะทาง (กม.)	ค่าขนส่ง (บาท/ตู้ 40 ฟุต)
แหลมฉบัง	ฮ่องกง	1,540 ไมล์ทะเล (2,850 กม.)	45,500 - 91,000

ภาพผนวกที่ 6 เส้นทางการขนส่งม้งคูดจากท่าเรือแหลมฉบังถึงฮ่องกง

ตารางผนวกที่ 6 เส้นทางรถขนส่งม้งจากฮ่องกงไปยังตลาดเจียงหนานเมืองกวางโจว

ต้นทาง	ปลายทาง	ระยะทาง (กม.)	ค่าขนส่ง (บาท/ตู้ 40 ฟุต)
ท่าเรือฮ่องกง	ตลาดเจียงหนาน	150	20,000

ภาพผนวกที่ 7 เส้นทางรถขนส่งม้งจากฮ่องกงไปยังตลาดเจียงหนานเมืองกวางโจว

ปัญหาและอุปสรรคทางการค้าผลไม้กับประเทศจีน

การที่ประเทศไทยเปิดเสรีทางการค้ากับประเทศจีนส่งผลให้ประเทศไทยสามารถส่งออกสินค้าผลไม้ไปยังประเทศจีนได้เพิ่มมากขึ้นจากในอดีต แต่อย่างไรก็ตามหลังจากเปิดเสรีทางการค้าดังกล่าว ผู้ประกอบการส่งออกผลไม้ไทยต้องเผชิญกับปัญหา และอุปสรรคหลายประการที่ลดทอนศักยภาพในการขยายตลาดในประเทศจีน ซึ่งรัฐบาลไทยและจีนได้มีการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคซึ่งได้สำเร็จลุ่ลงบางส่วนแล้ว ดังนั้น เนื้อหาในส่วนนี้จึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยในส่วนแรกเป็นการนำเสนอปัญหา และอุปสรรคในการค้าผลไม้กับประเทศจีนหลังจากที่ FTA ไทย-จีนมีผลบังคับใช้จนกระทั่งปัจจุบัน ในส่วนที่สองเป็นการนำเสนอการดำเนินการของภาครัฐในการแก้ไขปัญหา และลดอุปสรรคในการค้าผลไม้กับประเทศจีน

มาตรการการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (NTBs) ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าผลไม้

การนำเข้าผลไม้ของจีนกำหนดให้ต้องมีการตรวจสอบจากสำนัก Department for Supervision on Animal and Plant, Guangdong-CIQ ที่ค่อนข้างเข้มงวดมากเกี่ยวกับเรื่องของแมลงตัวหนอน หรือสารตกค้างในผลไม้ที่จะเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคของจีนและการระบาดของโรคพืช และแมลงต่อการเพาะปลูกพืชของจีนได้แก่

ผักและผลไม้ต้องมีใบรับรองโรคพืชและแมลง และต้องผ่านการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐด้านสุขอนามัยพืช ณ ด่านกักกันพืช ที่ท่าอากาศยาน และท่าเรือ เช่น ในการนำเข้าลำไย กำหนดให้ หากสุ่มตรวจพบโรคและแมลงต้องนำไปรมควันด้วย Methyl Bromide ทำให้มีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น รวมทั้งต้องมีใบรับรองตรวจสอบสารตกค้าง จากกรมวิชาการเกษตร ไม่ให้มีสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ตกค้างที่เนื้อลำไยเกินกว่า 300 ppm และไม่มีสารตกค้างเมทามิโดฟอส

มะม่วงและทุเรียนที่จะส่งเข้านั้นต้องมาจากสวนที่ผ่านการตรวจสอบและจดทะเบียนแล้ว จากกรมวิชาการเกษตร ส่งผลให้สวนที่ไม่ได้ผ่านการรับรองไม่สามารถส่งเข้าไปมณฑลที่มีการเข้มงวด เช่น ช่างไห่ เป่ย์จิง

นอกจากนี้ การนำผลไม้เข้าไปในประเทศจีนจะไม่นิยมแบบสากล เช่น การเปิด LC มากนัก เนื่องจากหากผู้ค้าที่จะเปิด LC ต้องมีการแจ้งบันทึกรัฐบาลท้องถิ่น/รัฐบาลกลางที่เป็นทางการ ผู้ค้าเหล่านี้จึงไม่ต้องการเปิดเผยยอดการซื้อขายที่แท้จริงด้วยเหตุผลในด้านการชำระภาษี

สำหรับอุปสรรคอื่นๆ เช่น การตรวจสอบอย่างเข้มงวดจากทั้งศุลกากรและหน่วยงานตรวจสอบและกักกันศัตรูพืช (Plant Quarantine) ทำให้ต้องใช้เวลานาน ผลไม้อาจเน่าเสีย เป็นต้น

ภาคผนวก ง
ข้อมูลและผลการศึกษา

ตารางผนวกที่ 7 มูลค่าส่งออกและนำเข้ามั่งคุดของไทยและอิน โดนีเซียไปจีนรวมถึงมูลค่าการออกและนำเข้าสินค้าทั้งหมดของไทยและอิน โดนีเซียไปจีน

ปี	มูลค่าการส่งออกมั่งคุดไปจีน		มูลค่าการส่งสินค้าทั้งหมดไปจีน		มูลค่าการนำเข้ามั่งคุด	มูลค่าการนำเข้าสินค้า
	ไทย	อินโด	ไทย	อินโด	ทั้งหมดของจีน	ทั้งหมดของจีน
2543	2,039,747.00	421,367.00	2,794,888,939.00	2,767,707,562.00	6,170,532.00	18,916,401,409.00
2544	5,771,883.00	6,308.00	2,850,341,954.00	2,200,670,391.00	8,913,380.00	18,901,808,701.00
2545	5,524,326.00	8,143.00	3,544,122,752.00	2,902,947,738.00	8,434,471.00	25,197,037,324.00
2546	7,652,540.00	2,043.00	5,692,842,014.00	3,802,530,088.00	14,856,856.00	35,192,501,961.00
รวม	20,988,496.00	437,861.00	14,882,195,659.00	11,673,855,779.00	38,375,239.00	98,207,749,395.00
2547	9,625,565.00	27,650.00	7,085,438,563.00	4,604,733,108.00	14,856,856.00	45,433,574,093.00
2548	23,574,732.00	2,427,451.00	9,104,386,669.00	6,662,353,805.00	29,764,450.00	56,076,019,433.00
2549	11,429,783.00	4,863,187.00	11,797,113,294.00	8,343,571,337.00	25,207,088.00	64,297,516,574.00
2550	35,506,621.00	12,141,226.00	15,917,504,706.00	9,675,512,723.00	62,229,689.00	80,673,333,478.00
รวม	80,136,701.00	19,459,514.00	43,904,443,232.00	23,489,712,047.00	132,058,083.00	246,480,443,578.00

ที่มา : จำนวนจาก Global Trade Atlas (2008)

ตารางผนวกที่ 8 ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้ามั่งคุดของเงินจากไทย

ปี/ไตรมาส	ปริมาณการนำเข้าจาก ไทย(ตัน)	ราคานำเข้า(ดอลลาร์ สหรัฐ/ตัน)		GDPของจีน (พันล้านหยวน)
		ไทย	อินโดนีเซีย	
2000Q1	1,928.00	556.04	1,028.35	2,064.70
2000Q2	1,679.00	542.88	438.21	2,310.12
2000Q3	2,033.00	967.60	1,031.71	2,433.93
2000Q4	1,928.00	1,105.70	1,129.45	3,112.71
2001Q1	796.00	1,096.91	n.a.	2,329.95
2001Q2	2,481.00	1,108.09	1,120.46	2,565.14
2001Q3	2,695.00	999.18	n.a.	2,686.73
2001Q4	2,319.00	1,042.64	898.45	3,383.70
2002Q1	761.00	959.31	905.41	2,537.57
2002Q2	2,601.00	873.51	n.a.	2,796.53
2002Q3	3,522.00	852.47	n.a.	2,971.57
2002Q4	2,170.00	904.34	n.a.	3,727.60
2003Q1	1,186.00	879.69	1,411.69	2,886.18
2003Q2	3,196.00	890.95	n.a.	3,100.71
2003Q3	5,382.00	889.66	n.a.	3,346.04
2003Q4	5,979.00	876.34	n.a.	4,249.35
2004Q1	2,043.00	875.78	820.72	3,342.06
2004Q2	3,526.00	860.34	862.10	3,698.53
2004Q3	7,184.00	908.33	1,044.97	3,956.17
2004Q4	13,652.00	1,065.96	n.a.	4,991.07
2005Q1	6,131.00	1,117.11	1,118.32	3,876.36
2005Q2	3,605.00	1,122.40	1,130.42	4,244.32
2005Q3	17,019.00	1,084.69	1,078.26	4,437.07
2005Q4	9,714.00	993.51	1,008.81	5,764.00

ตารางผนวกที่ 8 (ต่อ)

ปี/ไตรมาส	ปริมาณการนำเข้า จากไทย(ตัน)	ราคานำเข้า(ดอลลาร์ สหรัฐ/ตัน)		GDPของจีน (พันล้านหยวน)
		ไทย	อินโดนีเซีย	
2006Q1	447.00	1,577.39	1,606.35	4,441.98
2006Q2	716.00	1,305.38	1,830.18	4,919.18
2006Q3	7,774.00	1,408.90	1,685.93	5,095.80
2006Q4	3,647.00	1,734.54	1,812.75	6,735.39
2007Q1	223.00	2,040.82	2,081.76	5,135.39
2007Q2	4,017.00	1,378.28	1,734.78	5,755.92
2007Q3	18,968.00	1,116.31	1,337.00	6,014.84
2007Q4	10,279.00	1,347.84	1,820.64	8,046.84
2008Q1	176.00	2,087.16	2,122.94	5,135.39

หมายเหตุ: n.a. ไม่มีข้อมูล

ที่มา: ^{1/} Global Trade Information Service (2551)

^{2/} ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

ตารางผนวกที่ 9 ข้อมูลที่ใช้ในการสร้างแบบจำลอง BCG ก่อนหลังทำข้อตกลงทางการค้าเสรี
ไทย-จีน มีผลบังคับใช้ (พ.ศ. 2544-2546)

ปี	มูลค่า : ดอลลาร์					
	อัตราการเจริญเติบโต(%)		ส่วนแบ่งตลาด (%)		มูลค่าการนำเข้า	
	ไทย	อินโดนีเซีย	ไทย	อินโดนีเซีย	ไทย	อินโดนีเซีย
2544	28.24	-117.56	99.84	0.14	5,771,883.00	6,308.00
2545	14.84	-18.18	99.9	0.1	5,524,326.00	8,143.00
2546	75.12	88.89	99.99	0.01	7,652,540.00	2,043.00
รวม	39.4	68.82	99.91	0.08	20,988,496.00	5,498.00

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ 10 ข้อมูลที่ใช้ในการสร้างแบบจำลอง BCG ก่อนหลังทำข้อตกลงทางการค้าเสรี
ไทย-จีน มีผลบังคับใช้ (พ.ศ. 2548-2550)

มูลค่า : ดอลลาร์

ปี	อัตราการเจริญเติบโต(%)		ส่วนแบ่งตลาด (%)		มูลค่าการนำเข้า	
	ไทย	อินโดนีเซีย	ไทย	อินโดนีเซีย	ไทย	อินโดนีเซีย
2548	0.96	8,806.67	87.46	11.39	23,574,732.00	2,427,451.00
2549	-59.85	12.75	71.99	26.32	11,429,783.00	4,863,187.00
2550	170.53	50.69	82.76	16.85	35,506,621.00	12,141,226.00
รวม	37.21	2,956.70	80.74	18.19	23,503,712.00	6,477,288.00

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ 11 ข้อมูลที่ใช้ในการสร้างแบบจำลอง RCA ก่อนหลังทำข้อตกลงทางการค้าเสรี
ไทย-จีน มีผลบังคับใช้ (พ.ศ. 2543-2550)

ปี	ประเทศไทย(RCA)	ประเทศอินโด(RCA)
2543	2.237	0.467
2544	4.294	0.006
2545	4.657	0.008
2546	3.184	0.001
2547	4.154	0.018
2548	4.878	0.993
2549	2.471	2.694
2550	2.892	1.627

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ 12 ผลการวิเคราะห์อุปสงค์การนำเข้ามั่งคุดของจีนจากไทย

Dependent Variable: LOG(QT)

Method: Least Squares

Date: 04/20/09 Time: 22:58

Sample: 2000Q1 2007Q4

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	2.479562	7.095230	0.349469	0.7308
LOG(T)	-2.456500	1.211386	-2.027842	0.0576
LOG(I)	-0.714175	1.003926	-0.711382	0.4860
LOG(GDP)	3.358248	1.115335	3.010978	0.0075
FTA	-0.201818	0.684624	-0.294787	0.7715
R-squared	0.497987	Mean dependent var		7.932447
Adjusted R-squared	0.386428	S.D. dependent var		1.128044
S.E. of regression	0.883606	Akaike info criterion		2.780050
Sum squared resid	14.05369	Schwarz criterion		3.026897
Log likelihood	-26.97058	F-statistic		4.463904
Durbin-Watson stat	2.210867	Prob (F-statistic)		0.011101

ที่มา: ผลจากการคำนวณ

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล

นันทพงศ์ นานอน

วัน เดือน ปี ที่เกิด

21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2526

สถานที่เกิด

นครศรีธรรมราช

ประวัติการศึกษา

วิทยาศาสตรบัณฑิต(พืชสวน) สถาบัน

เทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง